Esterházy Péter

Függő

– bevezetés a szépirodalomba –

Elbeszélek, én, ez az „én” azonban nem koholt személy, hanem a regényíró, dolgokban jártas, keserű, csalódott ember, én, én mesélem el barátaim és barátnéim történetét, azt mondja nekem K., hogy ő, K., ezt az asszonynak mondotta egy kristályos éjszaka, szereti az éjszakát, a tér fekete üregeit, a kétes sötétet, az ezüsthínáros égboltot, a távoli kettős hegy lomha estiségét, a szegényes, elhagyott utcákat etc., az üres és furcsa színpadot, és nem lepődik meg, nem dühöng, nem orrol, ha éjnek évadján fölriad, hát fölkel, nem bánja az egészet, sétálgat szobájában le-föl, ingben, nem mintha ez a dolog kirekesztőlegesen kellemes volna, azaz példának okáért rögvest valami mély és forró titokba zuhanna, az asszonyba, aki ne gyanakodjék most érzelmi zsarolásra vagy más kifinomult férji aljasságra, ne, kéri, ne, az asszony egyébként is aluszik ilyenkor, s ha arcán néha, a megfelelő időben tejes mosoly suhan át, vagy mintha helyeslően biccentene, illetve ellenkezve ingatna, az inkább csupán reflex, a jámbor izmok ajándéka, s noha ő képes azt gondolni, hogy mindez vagy mindennek nem jelentéktelen hányada tettetés, és az asszony szövegválogató, azt hallja meg, amit akar, ez az elgondolás nem érvényesíthető, neki hivatalosan, nincs joga ehhez a gondolathoz, és nincs ereje, hogy ezt a jogot megszerezze, arról nem beszélve, s tán ereje is ezért illan, hogy vezetni a leleplezés se vezetne sehová, iszen az asszony éppenséggel őmiatta nem vallhatná be, ha igaz, ha nem, figyelmének manipuláltságát, tompa hitét, rokon közönyét, mert e megtörés főként az ő rosszindulatára vetne fényt, amiért egyáltalán eszébe jutott az, ami később az igazságnak mutatkozott, mindez pedig összehasonlíthatatlanul kellemetlenebb annál az önmagába forduló dohogásnál, később duzzogásnál, melyet ő, K., ilyenkor megoldásnak nevez, ám ha nem aludnék is az asszony, mint ahogy, gondolja, most, és elfordulva a hideg ablaktól látja, aluszik, a paplant már könnyen, azaz nem erővel és nem is rossz álombeli görcsben a két lába közé húzta, combja fehéren, enyhén kifordulva, gyönyörű, puha és márványos egyszerre,

hosszú sörényed, langyos-lusta combod, mannás-meleg melled, tejízű csókod, az arca viszont szenvedő, nehéz, fénylik az éjszaka zsírjától, orcáját nappal láthatatlan barázdák törik szét, egy különösen erőteljes az orrcimpa mellett zuhanik például le, és mindenütt a vánkos nyomai, hasonlatosan azokhoz a kesze-kusza jelekhez, melyeket füvön ültünkben szerezhetni, ott azonban a zöldellő fű miatt képtelenség megfeledkezni az üdeségről, ritka az az ember, akinek zöldre a romlott hús színe rémlik föl, ekképp az egész pusztítást elnézően kezeljük, ujjbegyünk szinte büszkén fut végig a hepehupás, fű gyötörte felületen, és még később is, mert egy idő után, nincs mese, viszketni kezd, bandzsal diadalittassággal vakaródzunk, és fordítva, ennek hiányában, lám, ő, K., is szánakozással néz az asszony földúlt arcára, félhangosan leheli az ablaküvegre, mopszlipofa, nem, semmi esetre sem nyúlna a mostani időszakban trükkhöz etc., nem akarja, ahogy az asszony mondaná, őt, az asszonyt, térdre kényszeríteni, soha nem is akarta, s ha néha úgy tűnt föl, hogy ő idióta bulldog módjára csapott valamire rá, és, valóban, akkor engedte el, amikor már az asszony belefásulva föladta a továbbiakat, az nem a győzelem keser ízének birtoklásvágyából fakadt, hanem mert nem talált nyugodalmat, se magában, se az asszonyban, se sehol, ezek a célzatos hókuszpókuszok amúgy sem váltják be a hozzájok fűződő ilyen-olyan reményeket, illetve ennyire nem is szándékozott önkritikusnak lenni, azt mondja, és ez az egyetlen, amit mondani akar, hogy a reményeknek is megvan az idejök, valamint, hogy most nem a remény ideje van, miként magyarázná egyébként a tegnap délután történteket, amikor pedig mindkét fél, szent meggyőződése, minden tőle telhetőt megtett, és ez igen kevéskének bizonyult, ő úgy érzi, s ez nem lehet az asszony számára sem újdonság, vagy ha igen, amit eleve nem tarthat kizártnak, az éppen példás volna, és így előrevetítené az egész mondandó árnyékát, az érzés maga kifejező, miként csődje szükségszerű, tiszta lappal fogadta az asszonyt, úgy érezte, így érzi, nem terheli őket semmi, se múlt, se jövendő, a jelen, az terhel, de annak meg, ez a szó bukkant föl benne a homályos előszobában, ő a kovácsa, azonban, mint mondani szokás, kártyavárként omlott össze a pofás építmény, a legelső pillanatban, mert ahogy az asszony belépett és merev vagy semleges várakozással megállt az ajtó előtt, miközben szemét róla le nem véve, cekkerrel teli kezével vakon nyúlkált hátra a kilincs felé, akkor már rögtön érezte magában az el nem fojtható feszültséget, a még semmire sem vonatkozó ingerültséget, mely épp azáltal leverőbb, hogy nincs tárgya, csupán van, de szerencsére, így

kiábrándultan; az asszony úgy fel volt málházva, a táskák, a különféle bevásárlások emlékei, fürtökben csüngöttek rajta; a cekkerből, mint valami hiba vagy tévedés, kifli lógott ki, a súly meggörbítette az asszonyt, és ez a tompa ívelés mindent bosszantóan szenvelgővé, slampossá, nem, ne szóljon közbe, ő tudván tudja magáról, hogy igazságtalan most, és folytatja, háziasszonyossá, feleségessé, mártírossá tette, ez a most már tárgyhoz rögzített kilátástalanság az eredendő ingerültséget is semlegessé oldotta, kiment belőle a szusz, erre meg, nincs kibúvó, riadtan keresni kezdte magában azt az izgatottságot és türelmetlenséget, várakozást és aggódást, a tisztázás szándékát és indulatosságát, melytől egész nap izgett-mozgott, minduntalan felugrált a helyéről, az ablaknál termett, majd fölszaladt az emeletre a falépcsőkön, s vissza úgy dobogott, akár egy vad diákcsapat, szemükbe lóg kuszált, sötét hajuk, ez az izgágaság odalett, és erre föl, mulatságos erre utólag gondolnia, gyorsan zsebre vágta a kezét, nem tudja, az asszony észrevette-e, ő mindenesetre igyekezett, bizonyos értelemben, titokban tartani az esetet, s megmarkolta a, ez a pontos szó, tökét, mintha bizony a szomorúságot ilyképp ki lehetne dögönyözni az emberből; bár talán nem is annyira képtelenség ez, hiszen már-már jóra fordultak a dolgok, a korrekt és maximális erőfeszítések beérlelték férges gyümölcseiket, a rövid, ám mély előszobai megtorpanás után, mégiscsak elragadta félig ájult táncos kedve, melyre viszolyogva sóvárgott, és amely, főleg, nem erotikus attak volt, bár a cáfolás szükségességének érzete több, mint figyelemre méltó, inkább az egész napi remegés hiteles betetőződése, az asszony személytelenül hagyta személytelenül terelni magát, minden óvatosság, megfontolás nélkül elengedte, lerázta táskáit, szatyrait, cekkereit, melyek bedőltek a nyirkos előszobafal tövébe, akár tömpe, részeg krumpliszsákok, az asszony kezességét ő inkább a bölcsesség, mint az önfeladás jelének látta, lebabusgatta az ágy szélére, csitt, csitt, suttogta közben, lehámozta a cipőt, a sajátját is, majd ruhástól a piké takaró alá bújtak, akkor ő a karjaiba vette az asszonyt, szorította, szorította, s száraz, hangtalan zokogás rázta, amire az asszony simogatni kezdte a homlokát, gyűrte fölfelé a haját, az asszony is keresett valamit, és ő is keresett valamit, acsarkodva, fintorokat vágva, fejüket egymás mellére fúrva kerestek valamit, de ölelkezésük és föl-fölvetődő testük nem hozott rájuk feledést, ellenkezőleg, csak emlékezetükbe idézte kötelességüket, hogy keressenek; ahogy kutyák kaparják kétségbeesetten a földet, úgy kaparták egymás testét, s aztán nyelvükkel olykor még végigtapogatták egymás arcát, tehetetlenül,

csalódottan, valami végső boldogság reményében, csak mikor kifáradtak, csöndesültek el, s ébredt bennük kölcsönös hála, a csöndben cigaretták hulló csillaga, az asszony halkan mondani kezdte a napját, s akkor hirtelen, egy, egyébként sajnos hibás, mondatfűzés érdektelen apropójából, már tudta, hogy hiába, hiába, mert a sejtjeik is ellenségesen simulnak egymáshoz, nem jött el az idő, hogy, hogy, hogy, hebegett az asszony, mint akit orrba csaptak, ekkor azonban váratlanul kisütött a nap, a szobácskában finoman mozogni kezdtek a rézsútosan betűző fényhasábokon vagy bennök a porépítmények; erős, késő nyári napfény volt ez, mely beburkolta őket, mint egy aranypléd, főként penig hirtelen megváltoztak az arányok, a remény és reménytelenség viszonya, s ők vak bizakodással rémültek újfent bele ebbe az aranyba, fénybe, egymásba, s lám tehát a történet némileg önmaga ellen fordult, amit ők, az asszony és ő már igazán megszokhattak ebben a házban, a felriadás dimenziói nem mindig lenyűgözőek, az éjszaka triviális is, hétköznapi is, s fölébredvén olykor csak az arcbőr fáradt viszketését érezhetni, a szemhéjak engedetlenségét, a szívdobogás fölerősödését, és ülni dermedten az ágy szélén egyedül a sok szuszogás közt, végtagok rongycsomóként lógnak, olykor egy-egy zajt hall künn az utcán, minden zajról tudja, hogy mit jelent, még bús se, csak józan és figyelmes, majdnem nyugodt, egyszerre fölsóhajt, félálombeli szeretkezéseik bizonyosan az éjszaka legalján történnek meg velök, ő, K., az önkívületből időnként ki akarja tépni magát, de hiába, s órák telnek órák után, a közös lélegzetvétel, a közös szívdobogás hosszú órái, órák, melyekben váltig úgy érzi: eltévedt, vagy oly messzi idegenbe került, ahol előtte még sosem járt ember, idegenbe, ahol még a levegőben sincs akár csak egyetlen egy paránya is a honi levegőnek, ahol az embert fojtogatja az idegenség, de esztelen varázsa ellen mégsem tehet egyebet, mint hogy megy tovább, és még jobban eltéved, ő, K., szereti az éjszakát, az asszony nem, nem tesz különbséget az este és az éjszaka között, és ő azt hiszi, azért nem szereti, mert nem süt a nap, szerinte az asszonynak semmi baja nem lenne az éjszakával, ha a nap sütne, se nap, se méla hold, se vacogó csillag, se rohanó, tarjagos felleg, csak a sötét hatalmas tömbje van, melyben alig merhet mozdulni, összeroppanthatja bármikor, ebben a sötétben, nem hagyva abba az ablaküveg párafoltján a rajzolgatást, a jelhagyást, nemigen lehet mást csinálni, mint imádkozni, halkan, de hallhatóan és érthetően kimondva a szavakat, minden egyes szót, a tömb azután fölreped, profán fényeket fedezhetni föl, rianásokat, melyekben élőlények mozognak, s az

ima, tán még a végére sem jutva, elhallgat, s átadja helyét egy nem kevésbé áhítatos figyelemnek, ilyen éjszaka után egyikük sem tud bizonyosan semmit, de ez a tudatlanság édes, s ahogy reggel, akár törötten is, fölül az ágyában, nagy nyugalmat és biztonságot érez, és csak utána ébred föl végérvényesen, az áhítatos figyelemről szólva, az asszony okkal hívhatná föl a figyelmet arra, hogy az újdonatúj érzékelés, elismerve az ő, K., érzékenységét, figyelmét és figyelmességét, arányérzékét, sőt kissé romantikus éjszakai alázatosságát is, még valamivel van fontos kapcsolatban, ami nem más, mint K. új szemüvege, az asszony ilyenféle józanságára neki, tekintse ezt sántikáló, porcgyanús széptevésnek, szüksége van, és ezt annál könnyedébben is elismerheti, mert jó kárörömmel látja, hogy az asszony úgy jár evvel a megjegyzésével, miként az ördög a cáreviccsel, de hát ki így, ki úgy, miért szólna ő ebbe bele, a szemüveget még meg kell szoknia, napjában többször kapdos szegény füléhez, úgy érzi, menten leszakad; ahogy emelkedik a nap az égboltra, úgy súlyosul a könnyű fémkeret, s a gyöngéd acél durva vassá lesz, és e ponton nem hinné, hogy udvariaskodnia kellene vagy tapintatosnak lennie, következésképp, és ebben áll az ő, K., maradék szabadsága, nem fog udvariaskodni és nem lesz tapintatos, lesz nem tapintatos, tehát nem fogja az asszonyt megkímélni a naturalista részletezéstől, ne tessék kacagni, hol lenne tere az ő szabadságának, ha nem a szók közt, füle, e véres, tépett húskolonc, a bűn, a sár és a rozsda közt, koszos kutyák vinnyogó, alamuszi pofájában lócomb helyett darabka művészfül, ez most valóban kivájva sovány horpaszú kutyák iramodnak nesztelenül, bordáikat mintha vesszőből fonták volna, szemfogaikon meg-megcsillan a holdfény, ujjai közt átcsorog a vér, lassan, sűrűn, mint az illatos akácméz, de félre a tréfával, ahogy a minisztériumi tisztviselők mondják, magok is nevetvén, e vad panoráma és rémes élvezet mellett a szemüveg valódi hozadéka a tekintetek volt, az utcán a tekintetek!, nem gondolta volna, hogy, úgymond, ennyien néznek, napokig mintegy a tekintetek pergőtüzében élt, nem ragadtatta el magát, nem gondolta, mondjuk a hűséges és ezt fitogtató férfiak kissé élénk képzeletével, hogy színpadon jár, hogy színház volna az egész világ, erre nem gondolt, s hogy őt, így, valami hátsó bejáratnál várják a jól értesült, hangos és kíméletlen gimnazista lányok, virágosarcú lánysereg, gimnazista lányok, gimnazista lányok, várnák ropogó, fehér, kemény blúzaikban, ezt nem, de az utcán járva-kelve még mindig a boldogság finom, titkos kis láza bujtogatta, hogy nézheti a kirakatokat, felülhet a villamosra, ha tetszik, cigarettára gyújthat,

száz meg száz lehetőség közt szabadon választhat, esetleg órákon át, míg lassan alkonyodik a város fölött, és kezdenek kigyulladni a lámpák, talán a szabadság sem helyénvaló kifejezés itt, mert többről van szó: kötetlenségről, tehermentességről, az érzékelés szabadságáról, hogy birtokba vehesse a világot, ehhez nem elég annyi, hogy ne tartsanak számon, és ne tartsanak semmilyen módon rabságban, hanem még a lelkünk legtitkosabb szerkezetét is meg kell őrizni hozzá sértetlenül, ez így van, kétségtelenül, de, számára, egyre ritkábban, mert ez a nagy kötetlenség etc., no nem, a kezdeti kis örömöt tán nem kell visszavonnia, de óvnia kell magát, óvnia, nehogy épp letarolja a sok esemény, ma délután gyalog jött haza a könyvtárból, és ekkor volt ez a kis öröme, hogy pillanata van, övé a kép, maga-maga, furcsa és könnyű vonszolódása nagy, fekete, riasztó aktatáskájával, a városrendezett színes kőlapok fennhéjázó kavargása, egy nő, egy bizonyos nő libegő szoknyaszéle, ívelős lábszára, szabad, tiszta nevetése, és rögtön a fontos és alig néven nevezhető háttér egy ottfelejtett fával, a gyökér falat tör észrevétlen, s a lombozat zöld sátrakat csinál, ez számára valami sanda, de nagyon is jóleső igazságosságot jelentett, „győz az igazság!”, ez rendszerint az erő és statisztika buflák diadala, és erre a talmi győzelemre már régóta áhított, iszen annyiszor okozott sajgó kielégítetlenséget az érzékekkel befogható, a sok fölfoghatatlan félreeső mozdulat, mellékes, de éles töredék, egy busz hátsó, panorámaablaka például, melyre kifürkészhetetlen szépséggel vágódik föl a sár, és e tehetetlenségtől, jobban mondva önmaga e durvaságától elfacsarodik az ember szíve, és félni kezd, félni attól, hogy a már meglévő képek is összemaszatolódnak, ezért első indulatában a buszokon lehunyja a szemét, a gyalogjárdákon várakoztában fejet hajtva cipője orrát nézdegéli, és kétségbeesik a reá háruló föladatok és kötelmek miatt, ha valaki váratlanul ráemeli a tekintetét sérelmezhetőn, de már hiába a ravaszkodás, mind vigasztalanabbul szorulunk hátrább, és lépéshátrányunk szükségszerű, a birtokbavétel mozzanatát is birtokba kell venni, ez hát az ő, K., átkozott joga és kötelessége, délután hosszasan sétált zsebre vágott kézzel, amiből az asszony rögtön tudhatja, hogy még ma is a barna kordnadrág volt rajta, az, amelyet Csáthtól kapott, hajdanán, persze, mikor kaphatta volna máskor, ha nem hajdanán, Csáth ugyanis betoppant egy nyári reggel, nagyon tudott betoppanni, sőt talán ez volt az első, az úgynevezett első nyári reggel, ő, K., tévedhetetlen „első nyári reggel”-ügyben, lehet az májusban vagy júliusban, ő csak kinéz az ablakon, és bólint: itt van, Csáth elegáns volt, miként

Abbázia, konkrétan tehát: bólogató pálmák, széles allé, könnyű vászon öltönyök, egy fényben elolvadó, lendületes kalap, pizza- és halszag, fagylalt, roston sült scampi, szolidság, a teába áztatott madeleine-darabkának az íze, és aztán a márványlépcsők aljánál a tenger, a tenger, a tenger, a tenger, a nyugodalmas, bár túlkezelt, lampionokkal övezett parti sétányra beverő kemény, sós fuvallat már kétségeket ébreszt, a kikerülhetetlen tenger, mélységesen, titkosan, erős, sejtelmes morajokkal megadóan fönnakadva a magokat szelídnek mutató parti sziklákon, mészfehéren ég távolban a hegyoldal – ilyen volt Csáth a káprázatos fehér öltönyében, szalmakalapjában, lassan emelve nehéz és hosszú pilláit, szuroksötét hajakkal, melyekbe szikrázott és recsegett a fésű, fénylő, duzzadt ajkával, akár egy erős állat, Drahoschtól való a szó, Drahosch Andreától, aki fiúként tudott, többek közt, labdával emelgetni, vékony combjain ilyenkor mintha meg-megpendült volna egy ín vagy izom, Korom Jancsival álltak a lány előtt a medence mellett, Korom eszelősen számolta az emelgetéseket, kifejezetten büszke volt Drahoschra, néha idegeneknek szólt csak úgy oda, mit gondolnak, ez a csaj, ez Drahosch volna, hányat bír, amiben nem Korom megejtő félrefogalmazása etc. a figyelemre méltó, hanem az, ahogy Drahosch készségesen produkálja magát, az, ahogy szó nélkül elfogadja Koromot szaktekintélynek etc., Csáth elment, rohant ki a hírrel a strandra, de Drahosch vagy nem értette, vagy nagyon is, vagy már tudta, mindenesetre olyan jegesen fogadta, ami nem fért a fejébe, öregem, nem értitek, elment a nagy Málnás, a Drahosch frissiben szükségét érezte, miközben nyelve hegyét kidugva vacakolt a fakó gumilabdával, távlatba állítani a történteket, azt mondván neki, hogy Csáth mellett, aki mint egy elegáns, bumfordi hatalmas dámvad zuhogott keresztül az emberek közt, ő, K., mégiscsak amolyan úrigyereknek tetszik, ez igazságtalan, így Korom, a fogadatlan prókátor, egy kés nem okvetlenül finomkodóbb, mint a balta, Drahosch dühtől rőt arccal állította meg a labdáját, hogy Korom eke, egy ilyen-olyan, egy balfék, egy bagatell, egy potomság, hogyan és honnét vette a bátorságot ahhoz, hogy abbahagyja a számolást, de jól tudja ő, Drahosch, merről fú a szél, nyilván félti a nyomorult kis rekordjait őtőle, a pörlekedés alatt azonban Korom bravúrosan a lába fején, a rüsztjén, így Korom, egyensúlyozta a labdát, s mihelyt a tanítvány ezt észrevette, áhítatosan elhallgatott, szótlanul nézte a labdát, aztán hátba vágta Koromot, s futni kezdett a hátsó medence felé, Korom utána rúgta a labdát, és elfutott ő is, ő, K., pedig állt, egyszer megleste Drahoscht, amint a térdén egy meggyűlt

sebet nyomorgatott, a nyelvét figyelte csak, amely, mint a gyíkoké, ki-bejárt a szájnyíláson, vörös volt, nyálas, egy ficánkoló húsdarab, a stadionban Korom megkérdezte őt, próbálkozott-e már azzal, hogy egy-egy támadásnál elejétől fogva ne a csatárokat figyelje, hanem a kapust, akinek a kapuja felé a támadók rohannak; nagyon nehéz dolog elfordítani szemünket a csatároktól meg a labdától, és csak a kapust figyelni, így Korom, el kell szakadni a labdától, ami egészen természetellenes dolog; meg lehet szokni, így Korom, csak éppen nevetséges; ő, K., kevés obszcénebb dologra emlékezhetik, mint az a kapus meg a Drahosch nyelve, elvörösödött akkor, és elfutott, Drahosch meg szántotta tovább a térdét, gennyet csapolt, földszemcséket bányászott elszántan, mint rendesen, Csáth állt az ágya végében, a végtelen felé táguló nagy pupillával, dermedten és láthatóan erővel, utolsó erejével markolta az ágy szélét, nem volt ez rendjén így, máskor bezúdult a kis félkörös szobába, rángatni kezdte a függönyöket, Csáth után napokig kellett karnisoznia, a csipeszeket visszaaggatni, a szakadásokat lassan-lassan földeríteni, Csáth kíméletlenül ébresztett, őutána úgy ömlött a szobába a nap, mint valami vészterhes árvíz, és a súlyosságot nem enyhíthette a fény semmiféle eredendő játékossága, ha előbb aranynapot mondott, a Csáthos reggeleken aranydiarésnapot kell mondania, sokáig komolyan hitte, a diaré az, amit, ünnepi alkalmakkor, a királynők viselnek súlyos homlokukon, csillogva-villogva, de nem az, annyira megijedt e szótalan Csáthtól, hogy azonnal éber lett, ami máskor a módszer bármilyen darabossága mellett sem volt elérhető, csonka, csukott szemmel tapogatózott félálomban a kisasztalkán az előre, gondosan odakészített almáért, nagyon megemeli a napot a reggeli hersegő alma, az almazaj, az alma mellett még egy Biblia is feküdt a kisasztalon, akkor olvasta Bethlen Miklósnál, hogy ő, Bethlen, minden évben végigolvassa a Szent Írást, és ezt irigyelte nagyon, Csáth mozdulatlanul meredt rá, a jó bégum átsodrólag teljességgel, így ő, K., viccesen, de Csáth intett, hogy nem, félek öntől, mondta tehát ő is komolyan, ön olyan védtelen, nem, nem, nem, szakadt ki Csáthból, mint egy véres köpés, ő, Csáth, így Csáth, de legott oly élesen és támadón, akár egy szűkülő, sarokba szorított, ismétlés, vad, egy minutáig sem tagadja, hogy ma hajnalban igenis megfürdött a mészégető tavában, most jött onnét, és vegye ő, K., tudomásul, nagy tisztelettel gondol az egészre, sokkalta komolyabban, mint ők, akik csak röhincselnek a mészégető buggyant házaspárján, és gyerekes bosszút forralnak Bernhard, az éjjeliőr ellen, aki mogorva és sápadt, és nincs érzéke az ő

játszódásféléjükhöz, de vegye tudomásul, ő, Csáth, a legszívesebben megvenné a mészégetőt, és talán oda is költözném, láthatja hát K., hogy komolyan beszél, és nemcsak úgy beszél komolyan, mintha alternatíva előtt állna, azaz Korom Jancsi módjára tréfálkozhatnék, vagy úgy játszhatnék, megengedi, valódi mélységek, a sekély fölött, ahogy ő, K., csak ő épp komolyan beszél, nem, az ő komolyságában semmi esély sincs, ő kényszeresen és kényszeredetten beszél úgy, ahogy, véleménye van, és ezt a véleményt, a véleményét, ki is mondja, felismeri az igazságot, és kimondja az igazságot, és az ő véleményei és igazságai, amelyeket így kimond, bármennyire érdemesek is a kimondásra és a meghallgatásra az érintettek fülében, elsősorban pedig a lezüllött haza fülében, ahol is gyanakvás lapul, minden esetben alapját képezhetik az ellene megindítandó ilyen-olyan eljárásnak, az ellene emelhető vádnak, elítélésnek, az ő természete: a kényelmetlen természet, s ebben kitartani, és ezzel bánni, ez szüntelenül a végső testi-szellemi önuralmat kívánja, a végső testi-szellemi erőfeszítést, hogy végül az hangozna el, aminek elhangzania kell, és ez az ő természete örök botránykő-természet is, amellyel ő boldogulni szeretne ugyan, de nem boldogul, olyan világ, ezt mondta Csáth, ahol az ember úgynevezett becsületsértés miatt bíróság elé kerülhet, olyan világ, amelyik azt állítja magáról, hogy van benne becsület, holott egészen nyilvánvalóan nincs benne becsület, helyesebben, soha még csak becsülethez hasonló ez vagy az sem volt benne, nemcsak félelmetes, nemcsak megfélemlítő, de nevetséges világ is, hanem hogy itt élünk egy ilyen nemcsak félelmetes, megfélemlítő és nevetséges világban, ebbe mindenkinek külön-külön bele kell törődnie, és hány százezer és hány millió ember beletörődött már ebbe, ezt kell gondolnia, hányan, de hányan beletörődtek elsősorban itt, ebben a kétségkívül félelmetes, megfélemlítő és nevetséges országban, ebben a legnevetségesebb és legfélelmetesebb hazában, ami ezt az országot, ezt a hazát illeti, itt, hogy egyáltalán létezhessünk, hogy csak egyetlen nappal is továbbzökkenjünk, sosem szabad megmondani az igazságot, senkinek és semmiről, mert ebben az országban csak a hazugság visz előre bármit, a hazugság, a tömérdek leplezéssel és cirkalmazással és torzítással és megfélemlítéssel, ebben az országban a hazugság: minden, és az igazságnak csak vádemelés, elítéltetés és megcsúfoltatás lehet a következménye, ezért nem hallgatja el ő, Csáth, hogy ennek az országnak az egész népe a hazugságba menekült, aki igazat mond, máris büntethető, és máris nevetséges, a tömegek vagy a bíróságok döntik el, kit kell megbüntetni

vagy nevetségessé tenni, vagy megbüntetni és nevetségessé tenni, ha nem lehet megbüntetni azt, aki igazat mond, akkor nevetségessé kell tenni, ha nem lehet nevetségessé tenni, akkor tenni kell róla, hogy büntethető legyen, nevetségessé vagy büntethetővé teszik ebben az országban azt, aki megmondja az igazságot, mivel azonban a legkevesebben akarják magukat nevetségessé vagy büntethetővé tenni, és az egyén semmitől nem fél annyira, mint a büntetéstől, a súlyos pénz- és börtönbüntetésektől, netán szigorított börtönbüntetésektől, az ilyesmitől az emberek egyszerűen félnek, ezért hazudnak tehát, és ezért hallgatnak mindannyian, vannak azonban olyan alkatok, amelyekkel nem lehet hallgatni, és így vannak, mint ő, olyanok, akik az idők során elkezdték ésszel figyelni a dolgokat, ekképp kiderítették az igazságot is, és nem hallgathatnak, és meg kell nyilatkozniok, és ezáltal újra meg újra büntethetővé vagy nevetségessé vagy büntethetővé és nevetségessé teszik magukat, és az uralkodó büntető jogrend szerint egyre büntethetőbbé, az uralkodó társadalmi rend szerint egyre nevetségesebbé, az ilyen embernek egyszerűen meg kell változtatnia a természetét, hanem a természetét senki sem tudja alapvetően megváltoztatni, mert a természet nem hagyja megváltoztatni magát, de kedvesem, ásított közbe tettetett nyugalommal, én szavatolok a lady biztonságáért, derék indián, így Csáth, egyébiránt is, mit akar hajnalok hajnalán, mikor ő, K., még fontos starkingjához sem foghatott hozzá, de lássa, kivel van dolga, elébe megy, csuklóm odanyújtom, hogy vizsgáld meg, mint szoktad, ütőerem, Csáthot megnyugtathatták vagy velejéig kimerítették saját tirádái, mosolygott, s mint egy szabadnapos szobalány, kedvesen, szívességből húzogatta körbe a függönyöket, ami őt felbőszítette, milyen jogon, üvöltötte, gondolja Csáth, hogy ő más volna, mint a többiek, hogy ő más, mint, ahogy imént Csáth mondotta, az ország népe, és ha már itt tart, megkérdezné azt is, mit remél ettől az iránytól Csáth, ha majd a sok hazugság véget ér!, ugyan, ugyan, ugyan, ha megszűnnek a hazugságok, melyeket bízvást nevezhetnék külsőknek, a külső, a külterjes hazugságok, a ridegtartás, mely, így, nyilván hagyományosnak mondható, vajon nem zöld kölyök-e az, aki ehhez ábrándokat fűz és föllélegzik, vége, vége, hál' Istennek, nem inkább az a helyzet, hogy ha nem élünk hazugságban, rabságban, majd az fog bennünk élni, sőt magunkba tekintvén sokkal rettentőbbekre találunk, mint voltak a hazugságok, K. nyilván nem tudja, veszítette el a finom szobacica a fejét, miről beszél, vagy nem akar tudomást venni róla, tehát vagy született hülye, ez esetben bocsásson meg

néki, vagy ilyenné züllött, azaz program-hülye, ez esetben… de mindegy is, őt, Csáthot, K. most a legkevésbé sem érdekli, nincsen abban a helyzetben, hogy érdekelhesse őt K., nem is érdekli őt K., azt jött csupán bejelenteni, hogy most elmegy, véle egy időig ne számoljanak, itt hagyja neki ezenfelül, érdemei el nem ismerése mellett, kedves kordfarmerját, rádobta a nadrágot az ágyra, hatalmas sporttáskáját lepelként maga után húzva elrohant, a nyarat Csáth hiánya jellemezte, „a nyár, amikor etc.”, a nadrág viseltes kord, oldalt néhol fölfeslett röviden a varrás, kurta cérnaszálak, szálvégek imbolyogtak, a bordázat épnek látszott, hátul volt valamelyest kopott és fényes, a nadrág nem sokat változott azóta, a viseltessége érett be csupán, a szára első pillantásra, mintha rövid volna, ahogy az asszony mondja, tömpe, hanem a combok körüli lengeség és a csípők mentén érzékelhető anyagbőség vagy egyszerűen a szabás fortélya következtében a nadrág amolyan nyaralónadrág lett, ami abszolúte érdektelenné tette a nadrágszár hosszának kérdését, és azután mivel a zsebek, ez már, valószínű, a nyaralónadrágságból következett, nem külön állítás, nagyok és főként öblösek, egyszóval bőségesek, e nadrágban szinte csak zsebre vágott kézzel lehetett lenni, e mozdulat korántsem késztet felelőtlenségre, nemtörődömségre, ő sem ődöngött délután, nem mintha mentegetőznie kéne egy esetleges ődöngés miatt, de ha nem ődöngött, nem ődöngött, inkább járt-kelt, volt tehát célja, de célja nem volt a homlokára égetve esetlen billogként, az ő célja inkább olyan észrevétlen, csöndes és elhagyhatatlan, mint az égbolton velünk együtt tartó égitestek, a legnívósabb a holdra gondolni, a kevély, sugaras, szelíd, tiszta holdra: bármerre mész gyorsan, izgágán vagy természeted szerint bandukolva, cikázó tétovasággal, mondjuk, szorongva a környéket elárasztó, sőt feltöltő sötéttől, a homályos jegenyéktől, a Tér e marcona felkiáltójeleitől, a neszező galagonyabokroktól, melyek ott lapítanak lépteid mentén, gyáva lépteidén, de azért amelyeket kitartóan őriz az fentről, az égből, a célt legkézzelfoghatóbban a súlyos, fekete aktatáska mutatta, a bizonyosság erejével, mondhatni, bizonyító erejűen, ha éppen afféle Csáth-féle bíróságok kutakodnának, fürkésznének, kémlelnének, vizslatnának, szimatolnának, keresgélnének, keresgetnének, kajtatnának, kutászkodnának, nyomoznának, tapogatózva matatnának, fitetnének, turkálnának, fáradoznának, búvárkodnának, vizsgálódnának, elemeznének, tanulmányoznának, böngésznének, kórásznának, mezgerélnének, tallóznának, bolháznának, szemlélnének, spektálnának, mustrálnának,

szemrevételeznének, figyelnének, figyelemmel kísérnének, szemmel tartanának, lesnének, vigyáznának, fülelnének, alattomban hallgatóznának, ellenőriznének, kontrollálnának, felülvizsgálnának, revideálnának, kommendálnának, dedikálnának, ajánlanának, javallanának, indítványoznának, proponálnának, fölterjesztenének, utánajárnának, inspirálnának, diktálnának, javasolnának, tanácsolnának, sürgetnének, szorgalmaznának, nógatnának, noszogatnának, unszolnának, szorongatnának, nyomorgatnának, szutyongatnának, hajkurásznának, hajszolnának, kurrentálnának, számon kérnének, köröznének, nyomoznának, kényszerítenének, kénytetnének, muszájítanának, presszionálnának, erőltetnének, szorítanának, erőszakoskodnának, forszíroznának, tukmálnának, oktrojálnának, kárhoztatnának, stimulálnának, doppingolnának, buzdítanának, sarkallnának, serkentenének, lelkesítenének, biztatnának, animálnának, bátorítanának, agitálnának, sugallnának, sejtetnének, gyaníttatnának, éreztetnének, jeleznének, utalnának, ígérnének, csábítanának, csalogatnának, kecsegtetnének, szédítenének, bódítanának, bolondítanának, ámítanának, ugratnának, áltatnának, kábítanának, andalítanának, zsongítanának, zsibbasztanának, a táska, melynél randább jószágot keveset láthatni, s melyet örökkön-örökké ott vonszoz a jobbjában folytonos penitenciaként, nem fékezte a harsány könnyedséget, ellenkezőleg, a fekete teher, ilyen-olyan ballaszt, föl- és kiemelte e múló s mulandó varázsolást, tavaszi szárnyalást, a tavasziság szintén Csáthtól hagyományozódott, ült a zongora mellett, fél kézzel pilinckézett valamit, ez a gatya, így Csáth, meghozta nekem az örök tavaszt, szeme lázas sietséggel ugrált a billentyűkön, következésképp azon a nyáron Csáth végképp elveszítette az örök tavaszt, az öröktavaszát, és tehát ajándéka jelentős ajándék volt, amikor pedig felbukkant az aluljáróból, mintha arcul loccsintották volna fénnyel, megtorpant, de első, ösztönös ijedelmét ujjongásra cserélve, és megkapaszkodva az ocsmány muskátlival elborított, tekintélyes kőmellvédben, fejét fölvetette és hátraszegte, szemérem nélkül beletartotta arcát, magát a fénybe ugyanakkor, és sajnos tudja elsőre, hogy az asszonynak a szíve mélyén nincs ínyére e fordulat, ott, jobb felé, épp az ismerős kávéház asztalkái és árnyékos napernyői előtt, melyek oly egyszerűen és természetesen voltak ott a járdán, mintegy kifolyva, kitüremkedve a belső teremből, mintha csupán kiszórták volna, talán véletlenségből, talán, hogy bent takaríthassanak, de semmi esetre se legyenek láb alatt, egy-két céltalan szék tehát az elmaradhatatlan, rafinált,

színes ernyőkkel, ahol szívesen üldögél egy pohár sör vagy két deci vörös bor mellett, és a különleges alkalmakkor 48-as sertésbordát rendel, régebben itt szolgált Marcelle, pincérlány, rövid, fekete selyemszoknyában s a fehér kötényben, még meg se láthatta, még észre se vehette, hogy ők, ő, K., és barátai, észrevették volt, már az ajtóban azonnal tizenöt különböző kis mosoly indult meg, habozva, az orráról, a homlokáról, a füléről, a hajáról, az álláról, a két halvány rózsaszínre festett arcáról, a szája, a szája, a szája felé: s játszva remegtek, alig láthatóan, türemkedve tusáztak egy darabig, majd hirtelen egybefutottak, és ő, Marcelle, összefogta művészi kézzel egyetlen kecses, furcsa mosollyá, és amikor odaért a helyükhöz, mint egy kertésznő, leejtette elébük, ő, K., alatt muzsikálnak a nádszékek, muzsikálnak, no persze, mert muzsikáltatja, lustán ide-oda billeg, és a fáradt nádfonatok készséges rejtéllyel nyikorognak, elöl, ahol hosszú combjai, illetőleg a nyaralónadrág surmolódik, a körfonat kibomlott, megroppant, beljebb nyilván roppant veszélyes rozsdás szögek emelgetik elvékonyult fejöket, ő meg módfelett aggódva kémleli az eget, kiles a „sátrak” alól, ünnepélyesen előrehajol, mint kezdődő hősi halott, ismerjük ami volt s lesz, kérdésre tudjuk a választ, tudjuk előre a tavaszt, a nyár ragyogását, s azt a pillanatot, hogy kora délutánon végigfut a Körúton az ősz, és tépi a ponyvát, s gyászba borul a zúgó kávéház körülöttük, megborzongnak, egyre-másra fölugrálnak, és ügyeikre hivatkozva elrohannak, itt, de már kikerülve az ocsmány muskátlik hatóköréből, állt egy nő vagy lány, főként a lábát vette észre először, amely egyképp lehetett nőé, lányé, a hosszú és lendületes ívelést, mely jogos, bár túlzó magabiztossággal hagyta el a nyári kartonruha lebegős tereit, ekkor ő, K., oldalt hajtotta a fejét, s így hirtelen a nő lába közt felszikrázott a sok színes keramit lap, városrendezés, kiáltotta magában, arra gondolt, csordultig van, csordultig a tényekkel, egyszerűen a van tényével, s ilyenkor, ebben a fedetlen, veszélyes helyzetben szaporodnak el az efféle pillanatai is, tündöklő zárványai az időnek, melyek, így, kívül is vannak, bezárva is vannak abba, pillanatok, melyek azután oly élességgel maradnak meg az emberben, sőt, vésődnek beléjök, hogy a legszívesebben följajdulnának, de inkább fegyelmezetten összeráncolják meggyötört homlokukat, és azt gondolják, hát persze, mi más is lenne ez, ha nem a múltunk, Kászoni Márta!, a nő nem más, mint Kászoni Márta, gondolta abban a pillanatban, amikor a nő fejét enyhén megemelve szemrevételezte őt, szeme mintha kikerekedett volna, szemöldökei pedig mulatságosan fölfelé mozdultak az

összeráncolt homlok szabad térségei felé, elnevette magát, mely a civilizáció délutáni zsongásában hangtalannak tetszett, ettől távolibb és valószínűtlenebb lett a nő alakja, kicsit önmaga jelévé, de egyszersmind így hangsúlyosabb is, légies vaskosság, mondhatná, tudja, nem kell őt erre figyelmeztetni, Kászonit nem keverheti össze senki ember fiával, nem is ez, hanem az, vagy, helytelenül, csak az, hogy volt egy pillanat, amelyben komolyan azt gondolta, a nő: Kászoni, és ekkor, már tudva, hogy természetesen nem az, görgetni kezdte az előbbi pillanatot, ő, K., ilyen botcsinálta Sziszüphosz, a magaslatok felé törő küzdelem egymaga elég ahhoz, hogy megtöltse az emberi szívet, ennek a kőnek, a Sziszüphoszénak minden szemcséje, ennek az éjszakába merült hegységnek minden ásványszilánkja egymagában egy világ, ezt a mostantól kezdve gazdátlan univerzumot nem érzi sem terméketlennek, sem hiábavalónak, ő is úgy véli, hogy minden jól van, de Sziszüphosz a felsőbbrendű hűséget hirdeti, amely tagadja az isteneket, és felemeli a sziklákat, az embert mindenkor megvárja a terhe, magára hagyom Sziszüphoszt a hegy lábánál!, mondhatná még azt is, hogy a nő tekintete, mint a kardvirág szúrt feléje, a kardvirágok hegye véres, gyors pengéjük szemébe vág, miféle forrón ömlő vér ez?, véres lesz tőle a világ, ő, K., boldog arccal állt, a boldogság kitelepedett az arcára, arca egészen nekitüzesedett, pirulva ragyogott, nem öröm volt ez, még inkább nem vidámság, hanem talán egy megszolgált, kiharcolt egyensúly, a boldogság, mely, természete szerint, nem áll közelebb a vidámsághoz, mint a bánathoz, se közelebb, se távolabb, mert nincs közöttük távolság, máshová tartoznak, egyebüvé, az ő, K., boldogsága inkább kesernyés tudásnak rémlett, nem valamiről, valami dologról, hanem belátás a dolgok elhelyezkedéséről, mondhatná még, lám, cseréli, cseréli-beréli egyre a szavakat, egyiket a másikra, mert, édes Istenem, miért is ne cserélné, a szónak nincs jelentése, csak szóhasználat van, ezért ez a, megengedi, vonzó és viszolyogtató kavalkád, a használat, a használat, ami van, odalépett hát, hát, hát, az idegen nőhöz, és oly fürgén és szilajan, hogy egyikőjük, egyikőjük arca se tudjon reagálni, karon ragadta, s beszélni kezdett hozzá, beszélni, beszélni, miközben sodorta, tolta, vonyta, belékarolva húzta, és csak később derült ki, ne nevessen az asszony kedvesen kárörvendve, hogy csupán körbe-körbe az ocsmány muskátlik hatósugarán belül, akárhonnan, érkezhet mondat akárhonnan?, mondja, így ő, K., mondja, drága, mi van magával, mi történt, hogy van, Istenem, hogy csak így, egyik pillanatról a másikra összefussunk, nem, ne is szóljon, látja ő, hogy mintha

csodálkoznék, ne mondjon még semmit, várja ki a végét, nyilván ezek voltak a legválságosabb pillanatok, jó, rendben, az elbeszéléséé is, miminden, miminden, ez úgy hangzott, mintha dadogott volna, ami, föltehetően, a nőnek fölényérzetet adott, amiből már futotta egy kis toleranciára, miminden történt azóta, a, így ő, K., régi idők óta, ne szabadkozzék, nyilván férjhez ment, vagy ha nem, amire, őszintén szólva, ő csak a kötelező teljesség miatt gondol, hiszen, nem vitás, a nőn kapva kaptak, most szívesen mondaná azt, hogy a nő kapós, ám nem kikapós, de saját magokat tiszteli meg avval, ha nem mondja, nem mondja, akkor viszont föltehetően ő, a nő, is belebonyolódott azon roppant szövevényes és alig-alig érthető s fölfejthető kapcsolatok egyikébe, melyek harmincéves korára szükségszerűen elérik, sőt elárasztják az embert, noha bonyolultnak éppen nem bonyolultak, inkább hihetetlenül egyszerűk, nem is nagyon érthetni, miképpen keveredtünk beléjök, vagy azok mibelénk, miképpen lehet itt egyáltalán keveredni, de ezeket éppen ez a fű-alattiság jellemzi, kialakulnak, s eltűnődni, a döntések hálózatát számba venni csak visszamenőleg lehet, ő, K., jó ideig azon a véleményen volt, hogy mindez mindig a szenvedélyesség hiányából fakad, abból a szánalmas, meglehet, nem szubjektív, fonnyadt érzésből, hogy ami, most már, tehát, évek óta elkezdődött, ami tehát egyszer majd kialakult lesz, és amibe, így, bele lettünk keverve, az nem számít, olyan is, hogy nehezen lehetne azt hinni, számít, az még nem a valóságosság, hanem lesz valami, valami igazi, fölismerhető, amit majd életnek fogunk hívni, amiről persze nem gondoljuk, hogy pazar lesz, fényes vagy akárcsak szolid, de azt mindenképpen, hogy legalább komoly ügy lesz, esetleg keserves, esetleg boldogtalan, de nem lesz nevetséges, lesz dolgunk, és tudni fogjuk azt, nem, és ő, K., a vélemény ezen része változatlan, nem tud fölmentéssel szolgálni ez ügyben, bár nem feledkezvén meg, hogy ő csak egy ürge, elítélettel sem, nincsen mentség erre a kábultságra, szórakozottságra, tompaságra, úgy gondolta, de ehhez hozzáteendő, hogy a szövevény mindenképpen is kialakulhat, akkor is, ha szent, megszállott vagy szerelmes az ember, azaz malaca van, ám ha malacunk van is, föltehető a kérdés, mit nyertünk a réven és vesztettünk a vámon, ha van ilyen kérdés, amiben azért ő, K., egyáltalán nem bizonyos, ó, rövid átmenetként mesélhetne a lányairól, mert a nőnek nyilván lányai vannak, két darab lány, s persze a családi élet szentségével is megvan a bajunk s a kövér lányaink szüzességével szintúgy, jóllehet abban igen-igen bízik, hogy semmi esetre sem járatja őket

egyformán, kész őrület volna, egyébként egy szemernyit sem változott, s ne gondolja, hogy az széptevés volna, ez sarkalatos pont, neki erre kell törekednie, a jóhiszeműségre és ártatlanságra, de éppen ez a törekvés! – egyszer így szólt Bordács Annához, az egyik unokanővérhez, szeretnék benyúlni a lábad közé, vadonatúj helyzet volt, együtt és egyes-egyedül kellett Bordáccsal aludnia egy szobában, híven beszámolt az esetről Csáthnak, ő egészen tapasztalt volt e téren, a dolgot, ő, K., megelégedéssel mesélte, afféle ártatlansági életgyakorlatnak tüntette fel, őszinte, tiszta és veszélyes ténynek, Csáth lógatta busa fejét, hallgatott, mint a kő, amihez nagyon értett, aztán hirtelen fölugorván váratlan hevességgel leteremtette, volna jobb szó ide, nem, ezt ő, Csáth, igazán nem várta tőle, ezt a tekergést, márkinős oldalazást, egyáltalán, miért hiszi, hogy ezt szabad csinálnia, miféle kitenyésztett ártatlanság ez, tréfa, modor, stílus, fölszín, cicoma, impotencia, szépelgés, végül is hazudozás, ha ő, Csáth, nő lenne, amihez olykor nagy kedvet érez, mert befogadni csak nő tud igazán, az ilyen palit, mint K. csíkosra karmolná, az ilyen palik úgy festenének őutána, mint a valós zebrák, vagy nem is, egyszerűen megerőszakolná, akkor aztán dumálhatna, azt érdemli az ilyen pali, erővel magába vonyná, ő, Csáth, látva látja, hogy K. megsértődött, pedig láthatná, hogy ezt a siralmas helyzetet, amibe keverte magát, épp ő és most igyekszik, ha nem is elviselhetővé, de legalább becsületesen kibírhatatlanná tenni, amennyiben definiálja azt etc., ültek egymás mellett, lucskosra ázva, fázva is, hevülve is, Bordács Anna átázott, vékony szoknyája odatapadt a combjaihoz, a szobában meleg volt, vihar tört ki a kiránduláson, ők, véletlenül ők, elkeveredtek, az öreg házaspár, erdész házaspár, cinkosan ajánlotta föl a szobát, de hát egészen át vannak fagyva, mint a cinkék, szinte tuszkolta őket be, Istenem, ismételte az erdésznő, át vannak fagyva, mint a cinkék, mondhatta volna a mondatot azért, mert, mondjuk, az a bonyolult együttes, ami ott az egybejátszások folytán kialakult, előhívta benne ezt a mozdulatot és szót, és semmi okot sem talált, hogy ezekről lemondjon, és a kötetlenség védelme és kényszere alatt így és így tesz s beszél, azonban, ellenkezőleg, itt épp a gyengeség játszott főszerepet; az, hogy erőtlen volt olyannak lenni, amit a világ málénak nevez, mindez a folytatásból egyértelmű, látva hogy Bordács részint megijedt, részint mérlegeli a kérést, ő is megijedt, nem akart ő konkrétan nyúlni, általában persze-persze!, mozgósítva szokásos effektusait, hozzáfűzte, szeretnék benyúlni buja, fülledt lábaid, illetőleg, nem kertelek, combjaid közé, amivel megadta magoknak az esélyt, hogy

viccre vegyék a dolgot, és evvel ugyan valóban megszüntette a jelenet kényszeres hazug voltát, de milyen áron; mert lehetőség nyílt így, hogy a továbbiakban pőrén egyensúlyozhatnak valami peremén, amelyen túl bűn van, szabadság, titok és édes romlottság, azonban, itt a feketeleves, a cselekedetek jelzésszerűek maradtak, stilizáltak, durván szólva, valódi durvaság ez, gróbiánság, nem voltak valóságosak, és így azzal kecsegtettek, erre is ment ki öntudatlanul a játék, arra hogy: „úgy legyen, hogy ne legyen", s itt talált telibe Csáth: hogy nem lehet elkárhozni, a rossz kiindulási pont tehát oda vezetett, hogy mindenféle biztosítékok telepednek ránk, avval hitegetve, hogy nem történhetik baj, és ez már elemi jogainkat és kötelességeinket érinti, azt a készségünket veszélyezteti, hogy bármi megtörténhessék, hogy állandóan készen álljunk, ami a kárhozatot illeti, a kárhozattal, így Halassi, nem lehet koketálni, ha szembenéztünk és elbuktunk, akkor elbuktunk, nem írják jóvá a „bátorságot", ezzel higgadtan tisztában kell lenni, bár igaz az is, bizonyos értelemben: viszont, hogy remény nélkül nincs etika, – hogy a nő nem változott, az még akkor sem okvetlenül dicsérés, ha jó arra gondolnunk, aki voltunk, mert az ember a változásait talán még jobban szereti az értékeinél, láthatja, nem bókol, hanem örül, örül neki, a nőnek, és… de hadd ne mondja tovább, tudván tudja, hogy némely dolgok kimondhatatlanok, és ezen kimondhatatlan dolgok kimondása nem bátorság, hanem otrombaság, viszont igaz, olykor az otrombaság az egyetlen mód, ez van a módunkban, főként, mint mostanság, mikor minden kezd olyan olajozottan menni, olajozottan csikorogva menni, minthogy a dolgok rendben való ügymenete nem jár avval a kényelmességgel, kellemetességgel, amely nevében tulajdonképpen történik az egész, a nőt kétségkívül a hatása alá vonyta, ő főként annak örült, ahogy lekopott, lepusztult a nőről a kedves fölényesség, napsütéses délutáni fölszínesség, álarcaink kezdtenek arcunkra forrni, homloka kifényesedett, arckifejezése befelé forduló lett, az ajkai öntudatlan moccanásait töprengőnek nevezhetné, szemöldöke vonulását óvatosnak, megtorpanásait magakelletésnek, nekilendüléseit sürgetésnek, szempillái rezgését tartózkodónak, szeme villanását merészségnek, szétnyíló ajkait várakozónak, karja szorítását biztatásnak, fogai fehérségét figyelmeztetésnek, orrcimpáját félelmesnek, rúzsozását fenyegetésnek, nemet igennek, ő, K., olyan dolgokra hivatkozott, melyek ott vannak mindannyiunkban, a forró, közös múlt, melyet legegyszerűbb ifjúságunknak mondani, mintha tényleg valami személyt oldó közösségbe hullanánk, abba

a magmába, ahol egyek vagyunk, mindannyiónk nővére az, aki egy rekkenő férges nyári napon, midőn a hatalmas platánok közt megbúvó tömör családi házban nem mozdul semmi, a zsaluk hisztérikusan behajtva, a zsalugáterek résein behatoló napsugarak nem emlékezetesek többé, ha levesszük a zsalugátert, a verandán kilógó vörös nyelvvel, ficánkoló húsdarab, lihegő kuvaszunk, melyet nem zártunk igazán szívünkbe, a nyár kísért, munkálkodik a pók, a kert pilledten simul a házhoz, védelmet keresne, de nem lel, a fák kókadtak, a sziklakert földje száraz, vörös, a kerti kis utak és ösvények mentén a bokrok leveleit por födi, anyáink és apáink visszavonultak, a rigorózus cselédlány a konyhában ül szétvetett lábakkal egy hokedlin, meglestük, csukott szemmel az ölét vakarja, arca dühösen fénylik, homlokára vizesrongyot tapasztott, melyből halántékára vékony patakban csordogál az izzadsággal keveredett víz, színtelen vér, ódon, ónémet cifra óra áll szekrényünk tetején, sápadt alt-Wienporzelán, nővérünk anyaszült mezítelen a zongorához ül, s fehér nyakán egy halványlila lánc volt, mi elbűvölten fülelünk, vékony, vajszínű csuklónk remeg, fülelünk s fürdünk ebben az egyetlen hűvösségben, miközben szemünket nem bírjuk levenni gyönyörű testvérünk súlyos melleiről, játsszál Brahmsot, kérleljük, a háta mögé kerülve a partitúrába pillantunk, majd kezünkkel verjük a levegőben a tempót, és hasonlóképpen, hogy csak a hőmérséklet legyen vezérlőnk, térdelhetünk a hűvös templomban, künn szürke, rémes volt az ónszínű éj, boldog ősz, mellettünk távoli anyai nagynénink vagy nagybácsink, egy édes-édes rokon, egy cseh, akkor még minden mise hatalmas spektákulum, hibátlan látványosság, szent színház és még, lassan már magunk előtt is bevallott farizeussággal abban remélkedünk, hogy szentek leszünk, azután azon kapjuk magunkat, hogy kezünk nem imára kulcsolódik, hanem a jószagú rokon finom, kimondhatatlanul selymes kezére erővel, zavarát ekkor nem értettük, sem a mise utáni kegyetlen felnőttviselkedését, sem a délutáni megalázássorozatot a körömrágásról és orrpiszkálásról, tanúk jelenlétében, este aztán meglestük, rokonunk lázasan bolyong a szövevényes kerti utakon, majd egy hatalmas fenyőt görcsösen átölelve, homlokát a fa törzsének hajtja, és hangosan zokog, viszolyogva végignéztük, undorodtunk és sajnálkoztunk, felváltva, kedvünk szerint, de mikor a sírás hirtelen abbamaradt, úgy, ahogy egy rádió, miután türelmünket veszítve öklünkkel durván belévágtunk, és a rokon sietősen porolta le magáról a fatörzs ruhájára ragadt törmelékét, mohaszálakat, a kéreg száraz darabjait, már untuk a dolgot, emlékbombázás!, hogy a nő

szíve beleremegett, elillant közülük a tréfa, látszott, egyre kevésbé mer számot vetni azzal az ismerősen ismeretlen múlttal és főként mulandósággal, melyet ő, K., elébe tárt, nem vévén mindeközben észre, hogy miről is szól a szó tulajdonképpen, hogy nem az elveszett éden a tét, nem az van siratva, hja, az összefüggések, az összefüggések, melyek, mint tudja a nő, függetlenek az összefüggéstől, ám annak az összefüggésnek az összefüggéseivel, amelyik az összefüggéstől független, mégis a legérzékenyebben összefüggenek, és így tovább, de azért ne gondolja a nő, hogy ő, K., ilyen búval bélelt volna, és nyilván nem kell emlékeztetnie a nőt, hogy ezt melyik szó, Drahosch melyik szava helyett használja, s nem a közös tábortüzekre sem, ahol Drahoschnak főszerep jutott, érezte ahogy húzódnék el a nő az idegen név hallatára, Ildikó állva is tud vizelni, mint a fiúk, csak jobban szét kell vetnie a lábát, mondja, kedves Deske, így Drahosch, mondja, édesem, miért ilyen kis búvalbaszott, ó, legszívesebben a szájára csapna, hiszen az ő szája nem a Drahosch szája, nem okvetlenül a Drahosch szája, a Drahosch szájából trágárság nem hangzott el, ami elhangzott, azt nem jutott senkinek eszébe trágárságnak nevezni, azt gondolja, a nő ekkor kezdte föladni csöndes belső ellenállását, ekkor indult meg mélyen belülről a sírás, a sírása, az nem igaz, hogy ő, ha tudta volna is, meg akarta volna akadályozni ezt, mint ahogy a kíméletlen viviszekciós szerepében sem tetszeleg, noha elszánt volt, a Goethe–Mazzini-féle értelemben, egyébként vajon megfigyelte-e már az asszony, hogy milyen kevéssé tudja elviselni, ha ő, K., búvalbaszott, személyes sértésnek veszi, s ő utolsó erejét összeszedve hiába bizonygatja az állapot semlegességét, a messzemenő semlegességet, az asszony egyre hevesebb lesz, egyre hevesebben gyanakodik az ő, K., idejére, s akkor kénytelen fölfedni a nyomorúságát, azt, hogy éppen arról van szó: nincs benne idő, semmi tehát, amire gyanakodni lehetne, és elismeri, ettől szomorú és visszataszító kifejezés van az arcán, mely így olyan intenzitású tehetetlenséget tükröz, amit már akár személyre szóló elutasításként is lehetne érzékelni, de, édes Istenem, hát mit tudna ő ilyenkor tenni, ez az egész azt jelenti, hogy nincs mit szétosztani magából, persze hogy olyan, mint valami rossz, hideg kő, viszont abban biztos, az asszonynak tudnia kell ezt, tudnia kell, és ha erre gondol, most gyorsan megmondja az asszonynak, sírna szívesen, és olyan indulattal, amiért okkal szégyelli magát, ne higgye a nő, hogy ő búvalbélelt fickó volna, vagy hogy a világ ily makulátlanul vigasztalan etc., de még az etc. előtt a nő kirángatta karját az övéből, meredten álltak egymással

szemben a lüktető, városrendezett városban, a nőből kitört a hangtalan sírás, folyt a könny a szeméből, sose látott még ilyen közelről sírást, nem is gondolta volna, hogy a könny ennyire folyadék, a nő arcához emelte a kezét, ekkor valaminek a határához ért, érezte a könnyek forróságát, a nő elfutott, ő meg belerúgott a kőmellvédbe, remegjenek az ocsmány muskátlik, nem remegtek, az elfutás előtti pillanatban ismét Kászonira emlékeztette, a szeme, ahogy a szeme az ijedség, fájdalom, öröm, felháborodás, védtelenség, hála keverékével kerekre tágult, nyilván az asszony előtt van még a kis, színes fahíd, mely a hátsó, szabálytalan alakú medence fölött ívelt, hidegebb, de nyugodalmasabb volt, mint az elülső, és mivel ő, K., nemcsak bohóckodott a vízben, mint Halassi Miska, és nem is csupán hűsölt, mint Korom Jancsi két labdázás közt, hanem hosszokat úszott, módszeresen váltogatva az úszásnemeket, vagy ha ehhez lusta volt is, fölfeküdt mozdulatlanul a víz felszínére, mint halovány-száradt őszi nyárlevél, mindenképpen favorizálta tehát a hátsót, az ívelős fahíd alatt búvott meg Kászoni Mártával, lábukat megrogyasztották, a víz a nyakukig ért, ami azt a jóleső, felelőtlen érzést keltette bennök, hogy láthatatlanok, bár az ő térdmanőverét, bravúrrogyasztását nem kis mértékben támasztotta alá, mondhatni, a lábán kívül, az, hogy térde a Kászoniéhoz érhetett, akinek már rendes térde volt, nem olyan csontos és kopott, mint az övéké, a fiúké vagy Drahosché, hanem már olyan, mint Imecs Judité, Kászoni nőiesedett meg először, kikerekedtek a formái, hajladoztak a vonalak, mindenki megjegyzéseket tett, Korom csippentett a szemével, hm, a kis mejjes-faros, faszpörgettyű, így Csáth, bár olyan ártatlan volna ez a vállalkozás, amilyen korán kezdődött, így Csáth, Hápapa, Halassi édesapja, akit ők Hápapának hívtak, Kászoni vállára tette a kezét, fiam, így Hápapa, te akcelerálsz, mondhatom, derék dolog, ők egy darabig még erőltették a birkózásokat, de oly sanda szeretettel vigyázták a hirtelen támadt gömbi lágy részeket, hogy egyre inkább kilógott a lólábuk, kilógatták, és Kászoni is megunta, unom, így Kászoni, Drahosch dúlt-fúlt, pedig a nyárra rajta is feltűntek a súlyos két változások, csak jó ideig valahogy ezt nem vették tudomásul, figyelmen kívül hagyták, mikor aztán lehullt szemükről a hályog, meg is bolondultak mindahányan, árulás árulás hátán, mindenki elárult mindenkit, többé-kevésbé, Korom javasolta, bizonyos értelemben már a dolgok lezajlása után, a margócsykor, legyenek ők a Görgei-szisztersz, a Görgei-szisztersz és, így Dániel Lőrincz, aki tán önmagát árulta el, beadta, ők így mondták, a derekát, és a Marx-bradersz, a Görgei-szisztersz és a Marx-bradersz, de

ekkor már mindannyian a levegőbe beszéltek, a Görgei-sziszterszből sem lett semmi, a Marx-bradersz sem vert gyökeret, ha óvatosan és merészen rugózott egyet, az nem csupán a térdek új meg újfajta érintkezéseit jelentette, eddig soha nem ismert súrlódásokat, néha egyenesen a két térd közé csusszanást is, de hullámozni kezdett finoman a vízfölszín is, fel-felfodrozódott a szájukig, vidáman tátogni kényszerültek és fejöket kicsinkét emelgetni, miközben ajkuk nedvesen csillogott, azután a keze, mint egy szelíd tengeralattjáró, kibukott a víz alól, és Kászoni nyakára fonódott vagy inkább hajlódott, Kászoni nyaka meleg volt, érezte a lány vérének lüktetését, ez aztán, ez a forróság átáramlott belé, elöntötte, mint a szégyen vagy az öröm hulláma, ekkor lomha remegéssel megindult a másik tengeralattjáró, mosolyogjon csak nyugodtan az asszony, és helyből bocsásson meg a fenyegető szórendért, csak azt ne gondolja, s mintha szemöldökének aszimmetrikus mozdulása ilyen irányba mutatna, hogy ez az ő számára nem fontos, mintha ő, az asszony, kívül volna ezeken, módjában lenne hallgatónak lennie, nem, jobb, ha ezt tőle tudja meg, nincs módjában, nincs módjában, nincs módjában, és akkor most visszavenne az öblösségből, az jobban illik kezének gyors, nesztelen és elsöprőn félénk víz alatti suhanásához, keze odasiklott Kászoni Márta combjai tövéhez, nyílegyenesen, és, bár ehhez a felsőtestének facsarodni kellett, hozzászámítva a térdek eredendő cél-rogyasztását, nem volt kicsi feladat, kifordított tenyere ráborult a kék fürdőruha kis dombjára, az ujjak ijedten lefelé néztek, nem mertek meghajolni, velők ellentétben a tenyér viszonylag széles, kiterjedt felületében van valami személytelenség, tompaság, ami jól jött a mersz fogytán, röpke tökéletes mozdulatlanság után elszántan, a Goethe–Mazzini-értelemben, Kászonira nézett, aki azonban nem emelte föl a fejét, ettől ő megnyugodott, így midőn a fönti keze simítva megmozdult a lány nyakán, a lány akkori nyakán, álnokul, melynek forrósága nem és nem kevésedett, tüzelt, dobogott, pulzált, akár a nyílt seb, akkor evvel együtt, egyetemben, mintegy a reflexekre hárítva a felelősséget, a dombon nyugvó kéz egy egyéni kisujja önállósítva magát, gyorsan és erőszakosan, miként egy kígyó, megemelte a kék fürdőruha alsó és oldalsó peremét, ami, tartozik evvel az igazságnak, gyerekesen könnyedén sikerült, talán a gumírozás, a gumírozás maga lehetett gyönge vagy fáradt, és becsúszott, oda be, hová még halandó, gondolta, nem tette be a lábát, hogy aztán ott, a halom szúrós tövében, azonnal mozdulatlanná merevedjék, a két ifjú ember, aki voltak, egymásra tekintett, Kászoni Márta szeme az ijedség, fájdalom,

öröm, felháborodás, félelem, védtelenség, hála keverékével kerekre tágult, a szembogára pedig úgy sötétlett, nincs mese, mint egy mély, csillogó kút, jóváhagyás az aztán nem volt ebben, de közös mozdulatlanságuk félig-meddig szentesítette az ujj előretörését, így maradt ez egészen addig, míg föl nem tűnt Drahosch a fahídon Korommal és Dániel Lőrinczcel, afféle „dame de compagnie”-ként, ekkor viszont rögvest el is késtek a mozdulattal, drámaian belefeledkeztek egymásba, a drámai mindenképp helyénvaló szó itt, hisz Kászoni számára Drahosch megjelenésével világos kellett legyen, eszköz és áldozat, ez a tudás azonnal látszott, a szemében, ahogy ott gyorsan elmozdultak az arányok, ő, K., ekkor még nem volt tisztában siralmas szerepével, bódultságában igényt sem érzett a helyzet tisztázására, amely pedig amilyen világos, annyira körmönfont, sunyi és eredményekben gazdag volt, rövid ideig áltathatta magát avval, hogy átpártolt Kászonihoz, elege van Drahoschból, a kioktatásaiból, a vékony vállaiból, Kászoni bozontos hónalja mindannyiójuk számára hamar fontos hely lett, de azért, ha őszinte akar lenni, ez sem födhette volna el az igazságot, szembefordulása Drahoschsal egy valakiért történt, Drahoschért, Korom is lépett, kevésbé merészen, de Koromnál sosem lehet tudni, a labdázásból ragadt rá valami furcsa egyszerűség, amire nem lehet eléggé vigyázni, kétes értékű testőrségét nagyobb óvatossággal kellett volna megítélnie, Drahosch a maga harsány módján és kissé fiús, mély hangján kiáltott le, miközben hüvelykujját lezserül beakasztotta a fürdőnadrágja szélébe, ez a mozdulata őt, K.-t, természetes módon emlékeztette saját ujjának helyzetére, Drahosch hasa lapos volt és föltűnően barna, akár az augusztusi kenyér, bár az meg főként nem lapos, az ő hasonlatai, az idők során mintha ez derülne ki, és ez kiderülne, csak arra jók, hogy helyesbítse őket, és talán, hogy sántaságuk némi gyanús részvétet keltsen, fölötte hatalmas, árnyas platánok boltozódtak, a gyökér falat tör észrevétlen, s a lombozat zöld sátrakat csinál, a nagy fák e kápolnájában Drahosch alakja, mint vad szenté, fölébük magasodott, mi van, így Drahosch, pisiltek?, Korom és Dániel zavarában vihogni kezdett, ő meg ijedten rántott víz alatti kezén, hallani vélte a gumi félrecsapódását, amint az ujját kiszabadította, Kászoni is ilyen pánikban nyúlt oda, hogy megigazítsa a kék fürdődressz szélét, így utólag, bizonyos gyakorlatra, jártasságra szert téve, amondó volna, hogy a gumi bevágott, ez történt, bevágott, Drahosch, anélkül, hogy fölényes hüvelykujjai helyzetén módosított volna, áthajolt az omlatag korláton, melyről a régi festék pikkelyekben vált le, hintált, vakmerőn,

Deske, s hangját csúfondáros ékenléssel nyújtóztatta, De-eske-e, magának, Drahosch olykor magázásra váltott, ez is a nagy trükkjei közé tartozott, a, így Drahosch, a holttuti trükkök közé, ő, K., így ő Kászoninak, elismeri, hogy viselkedése, utóbb, ezt azért hadd tegye hozzá, utóbb, kifogásolható és nagy mennyiségű szemrehányásra jogosult tény, de vegye Kászoni, mit Kászoni!, Márti! vegye Márti figyelembe, hogy Drahosch kénytelen volt, kénytelen!, az ő kis holt, ennyi nagylelkűséget tanúsítsanak most Ildikó iránt, holttuti trükkjéhez nyúlni, azaz Drahosch fölöttébb tisztában volt a saját helyzetének ingatagságával, és mi ez, ha nem Kászoni felmagasztosulása, illetve, ami őt, K.-t, illeti, mi ez, ha nem rejtett vallomás, Kászoni napokig durcásan hallgatott, végre fogadta őt, aki ráadásul még azt sem tudhatta, Drahoschsal hányadán áll, Drahosch, rövid időre, kivonta magát a forgalomból, kivonom, így Drahosch, magam a forgalomból, Kászoni, karja mellei alatt összefűzve, figyeled, így Korom, dúcol, eltűnődött, arca, ezt a szót a minap hallotta, irgumburgumos volt, szeretsz?, így Kászoni némileg leegyszerűsítve az ő, K., számára áttekinthetetlen terepet, hogyne, így kapásból, Kászoni váratlanul fölnevetett, te kis hülye, ő elpirult, kedves Deske, magának annyi esze van, mint egy szabadnapos Dreher-lónak, miért, csúszott ki önkéntelenül a száján, de hát miért, Korom és Dániel megérezték, hogy epizodisták, s ez az embert fiatal korában szomorúvá és kevéllyé teszi, abbahagyták a röhögést, mellükön szigorúan összefont karral, dúcoltak?, úgy álltak a lángoló Drahosch két oldalán, mint egy díszszázad, a szóhasználat nem véletlen, úgy látszik, némely szavakhoz csak mintegy a börtönőrt lekenyerezve juthat el, Drahosch mondotta neki egy angyalföldi konyha kőpadlóján, hogy Korom és Dániel folyton úgy állt mellette, mint két díszfasz, és ez neki, Drahoschnak, tetszett, sőt imponált, lám a Korom ravaszsága, az egyszerűségbe ágyazott fortély!, főként az egy: szép, kettő: fegyelmezett, három: passzív kitartásuk miatt, nem hiszi, hogy ezt akárki, például ő, K., meg tudta volna csinálni, valóban, így ő, ő erre képtelen lett volna, ezt büszkeségnek szánta, eltekintve ármost, így tovább, a személyeskedéstől, többszörösen ellent kell mondania Drahoschnak, mert föltéve, de meg nem engedve, hogy Korom és Dániel valóban díszfaszok volnának, illetőleg lettek volna, vagy Drahosch delejes közelében átmenetileg azzá lettek, amit egyébként ő, K., személy szerint nem hisz, mert sokkal inkább olyanok voltak, mint két angyal, Korom biztosan, rettenetes angyalnak lenni, sóhajtott Drahosch leverten, folytatná, nem érti Drahosch külön örömét, mert vagy díszfasz valaki, vagy etc., úgy

értve, hogy ha az, akkor nem etc., illetve, ezt már csak a teljesség kedvéért, függetlenül Drahosch elhamarkodott kijelentésétől, fordítva, vagy talán megtévesztette volna az összetett szó második fele, nem, ennél ő, K., eszélyesebbnek ismeri Drahoscht, Drahosch dühösen arrébb seperte a konyhakövezeten a lemezeket, mert ezt elfelejtette mondani, hanglemezek közt ültek annak az angyalföldi konyha padlóján, ahová őt befogadták egy éjszakára, hogy azután másnap továbbálljon más baráti konyhák felé, ingerültek voltak, ők ketten külön is szétszéledtek, de akkoriban mindőjük kissé sebzett és megbántott volt, s ezért a másikat okolták, tudván, hogy igazságtalanul, egyedül Kászoni robogott át a letörtségeken korai és házasságszerű kapcsolata miatt avval a fiatal mérnökkel, ami ugyan önző és kíméletlen figyelmetlenséggel járt, de nem párosult a szüzességüket elvesztők szánom-bánom fölényességével, csupán a melleit hordta fönségesebben, vagy talán meg is nőttek, nem gondolja az asszony, hogy ezt meg kellett volna kérdeznie a délutáni nőtől, no csak tréfa, bár a növekedés is fönségesség, a sejteké, a Korom elől bújócska, mert az angyalföldi konyhába is úgy kerültek, hogy megléptek, erre mondta az elébb, szétszéledtek, a Korom bulijáról, melyet az annak örömére rendezett, hogy Drahoschsal egymásra találtak, az egész nyarat átfonta, őt, K.-t is többszörösen, mint egy kesze-kusza vérér, pimpós, megalvadt, elromlott vérrel, ott a saját erei közt, voltak rosszízű kísérletei, hogy néven nevezze a helyet és helyzetet, utolszor a margócsykor, pedig akkor a rossz nyári ösvény egészen váratlanul és egyik pillanatról a másikra véget ért, nem is az asszony megjelenése és nem is Drahosch bonyolódásai miatt, csak úgy vége lett, mondhatná a szokásos komolytalanságával, volt-nincs ez a csók, nézzük a valót, a margócsy a szokásokkal ellentétben egy étteremben történt, mindenféle indokaik voltak, időjárás etc., de mégiscsak nevetséges és vészjósló volt, ahogy zárt térbe kerültek, asztalt foglalnak, a sánta pincér piszkos frakkban illeg etc., Drahosch kicsit becsípett, furcsán kipirult, vöröske vérerek hálózták finoman az orcáját, mint az öregasszonyokét, vagy mint amikor a szél kifújja az arcbőrt, nem volt ez szép, amikor, ő, K. ismételten javasolta neki, hogy most már beszéljék meg, őszintén szólva nem tudja, mit remélt ettől akkor már, fölmentés?, kínozás?, szószátyárság?, Drahosch komolyan ránézett, bólintott, majd fordultában valami olyan mozdulatot tett, hogy persze, persze, öregem, azonnal, ez valóban nem tűr halasztást, egy efféle nyílt, kendőzetlen önvizsgálás, anélkül hogy büszkélkednének nyíltságukkal, szembenézésük következetességével és

megátalkodott igazságvágyukkal, mondhatná az asszony, bonyolult mozdulat volt, az volt, azonban ő, Drahosch, arra kérné K.-t, hogy előbb rendezzék a folyó dolgokat, és majd később, de akkor mindenképpen, öregem, ő azonnal, ellenkezés nélkül, fejet hajtott, Drahosch ekkor egy részeg mozdulattal végigsepert az asztalon, szálltak a morzsák, akár kemény hóesés, egy pohár leesett, ő ijedten ugrott föl, Drahosch fölsikított, kezét a szájához kapta, mint aki szégyelli magát vagy hányni akar, s kirohant a mellékhelyiségek felé, Bordács Anna utána sietett, természetesen előbb megrovó pillantást lövellt reá, hanem mikor elhagyták az éttermet, a késő estében, és dülöngélve elindultak a sötét kátyús utcán, mely az étteremtől elvezetett, a villanypóznák ugyan követték az utcácska vonalát, de vagy 50 méterrel beljebb, egy réten voltak és ott világítottak, Drahosch nevetve csapkodta az ő, K., hátát, kicsi Deském, befogadtak, mi, egy éjtszakára, csapkodott, nevetett, egy éjtszakára, és ekkor megint beléhasított az ocsmány félelem, hogy elrontott valamit, hogy Drahoscht talán végig félreértette, és azon a rettentő angyalföldi éjtszakán elmulasztott valamit, és ha igen, ha nem: nincs mit tenni, s olyan kilátástalannak tűnik föl most neki megeleveníteni ezt a szót, éjtszaka, a finomkodó vagy elemző kiejtést, nevezze az asszony, ahogy akarja, és ezt az egész fontosságot, azt, hogy e szó, számára, bevilágít valami jelentőset, s mikor most efölött, e megismételhetőségen örömet érez, hirtelen, ugyanilyen hirtelen szomorúság, tompa szégyenkezéssel elegy szomorúság fogja el, nem kellett volna ezt elmondania, se az asszonynak, se másnak, s már le se tagadhatja, lehelete nagy nyomot hagy, elegáns párafoltot az ablaküvegen, és ezen csak az enyhít, hogy az asszony majd rosszallóan többször is szóvá fogja tenni, nem kellett volna, mert érthetetlen marad, érthetetlen ez a növekedés, ahogy a jelenet, a vihogás, a csapkodás, a furcsa szó túlnő önmagán, és nemcsak az elbeszélés, az érzékiség korlátaira is gondol, általában a fölidézhetetlen arányokra, a belső és külső súlyok meg nem ismételhető elosztására, konkrétan az életteli háttérre, a füstgomolyból kihulló szóra, a világló ajtóban álló pincér távoli ordenáré jelzésére a facér Kászoni felé, szegény mérnök fiú már ejtve volt etc., és a kudarcért önmagának sem tehet szemrehányást, nincs ebben szerinte semmi rátartiság, s ha eltűnődünk magán a gondolkodáson és megértésen, akkor, ha eltekintünk attól, amitől nem tekinthetünk el, hogy mindeközben gondolkodunk és megértünk, akkor világossá válik, hogy az asszony esetleges és valóságos értetlensége nem fogyatékosság, hanem éppen szükségszerű, és ennek fölismerése már

jelenthetne is, induló tőkének, valami fanyar örömet, a gondolkodás, ahogy ő, K., látja, legfőképpen mérlegelés, szemügyre vétel, körüljárás, ilyetén módon illékony haladás, vagy föl-le járkálás, mindegy, egy szűk mezsgyén, állandó figyelemben, személyes odaadásban, és mivel nagyon szívesen, természetadta kívánsággal és kíváncsisággal csapódnánk erre vagy a másik oldalra, hogy érnénk végre révbe, kerülnénk a dolgok mögé, lennénk túl rajtuk, jutnánk egyről kettőre, így a mezsgye főként nem kielégülést jelent, sőt, a jelentkező feszültséget állandó dühvel észleljük, és ha közeledünk is valamihez, melyet a mozgás végeztén célnak hívunk, nem vagyunk túl semmin, ha lehet mondani, a legkevésbé sem vagyunk túl: ez a gondolkodás, benne vagyunk: ez a gondolkodás, ez a gondolkodás rettenete, nem szűnő kínja, kockázata, méltósága, ez a higgadtság aztán avval is jár, hogy kiderül, milyen sok minden van, sok mindenféle, finomul az ember, szaporodni kezdenek a megvizsgálandó tények, s ha némely pillanatban ez éppen kilátástalansághoz vezet, mintha föladni érdemesebb és értelmesebb volna, ám ujjongással is eltölt, hasonlóan a szegény csillagászhoz, aki szánalmas kis távcsövével pásztázza, csak pásztázza a csillagos égboltot, és ez a zsúfoltság, ha elfogadjuk a kihívását, rendjén valónak látszik, természetesnek, hány és hány olyan beszélgetésre vagy inkább vitára emlékezhetni, mely aztán oly hamar és váratlanul ért véget tárgy hiányában, nem azokra gondol, melyeken már az asszony is részt vehetett, az Idegen lány, ahogy akkor nevezték, Drahosch fintorgott csak, kedves lány ez, Deske, és úgy látszik megvan a magához való esze, itt fintorgott, valahogy úgy, na ja, aki beéri ennyivel is, valahogy így, pedig tán afféle barátnők is lettek, ruhákat cseréltek etc., de arra meg ő, K. emlékezik, mert nagyon fontosak voltak számára a beavatások, amikor az asszony arról panaszkodott, Drahosch beleizzadt a farmeringjébe, de ezek inkább az egymás iránt elharapódzó közömbösségből eredt gyors elcsöndesülések voltak már, mindenki máson gondolkodott magában, ő, K., az asszonyon, Halassi Imecsen, Korom Dosztojevszkijen, Dániel az életen, Drahosch nem tudni, Kászoni a hosszadalmas szakítását kanyargatta a mérnök gyerekkel, akinek, így Kászoni, ő csak arra kellett, nekem legyen mondva, így Korom, ugyan, legyintett Kászoni fájdalmasan, asszonysors, nem, inkább az ezt megelőző időkre gondol, ez egyébként úgyszólván nem is volt már idő, a hűvöskés július délelőttökre, szürke pokrócon ültek, rengetegen, szinte elgondolhatatlan, hányan ráférnek egy ilyen juharfa alatti, hűvöskés júliusi, szürke pokrócra, Korom végig a beszélgetés alatt, melyből még a részét is

kivette, és amely, hogy tisztességgel lelője a mondandó csattanóját, gyors volt és nagyképű, végig a labdával emelgetett, ami, Korom állítása szerint, nem kis teljesítmény, főként figyelembe véve, hogy régi típusú, fűzős labdáról van szó, vagy hasonlóképp, egymás szavába kapva, otrombán futottak át az elképzelhető dolgokon, baktatva a mólón, lehettek vagy tízen, mindenesetre többen, hogysem mindenki mindenkivel egyformán lehessen, egyformán lenni, jó szó, szerette ezt a személyes és személytelen közt fondorkodó állapotot, ahol sosem lehetett tudni, megtűrt idegenek vagyunk-e vagy a társaság lelke, és itt megint nem az a megdöbbentő, hogy olyan könnyű szívvel mondottak véleményt jóról, rosszról, végesről, végtelenről, életről, halálról, hanem, hogy olyan hamar, hamarost, nem volt már miről beszélni, komoly dologról persze, olyanról, ami méltó volna szellemi emberhez, ami a léttel kapcsolatos, a lét, Drahosch, mint valami főpap, kemény, már megingathatatlan arccal tudta mondani, a lét, és közben mindig tett egy kis evilági mozdulatot, csillogóra nyalta szá a lét ja szélét, farmerja cip a lét jét igazította meg utánozhatatlanul frivol mozdulattal, és ebből nem az következett, ami elsőül kézenfekvő volna, hogy Drahosch elárulta, leleplezte magát, és az egész része csupán az ő nagy egyenjogúsdizásának, Drahosch nagy egyenjogúsdizó volt, nem úszott gyengébbben náluk, az átlagnál jobban lábtengózott, egy időben a sprinteket is ő nyerte, a vágtákat, a vágták 7 méteresek voltak, ők, fiúk, őszintén szólva a futást önmagában, azaz labda nélkül, egyöntetűen valamiféle perverziónak tartották, Drahosch azonban hősiesen ragaszkodott ahhoz, hogy az atlétika: a sportok királynője, a vágta pedig: az atlétika hercege, Korom a végsőkig kitartott, royalistának ítélte a gondolatmenetet, mégiscsak, így Korom, proletárdiktatúrában élünk, ha pedig az atlétika: a sportok első titkára, a vágta pedig: az MSZMP KB osztályvezetője, akkor ő, Korom, mégis inkább csak labdáznék, futottak, Drahosch a távot illetően hajlandó volt alkudni, Korom kijelentette, hogy ő pőrén tíz méternél nem fut többet, tehát vagy rövidebb lesz a táv, vagy ő két vagy több részletben teljesíti, Drahosch nem akart snassznak látszani 9-cel, sem számítónak 8-cal, így lett a vágta: 7 méter, szeszélyes, exclusív táv, így Drahosch és nyert, lassan azonban kezdtek a nyakára nőni, ez kezdetben meglepte Drahoscht, „elmaradtak a várt eredmények”, de aztán hamar visszanyerte a fölényét, „nagy lomha állatoknak”, „húskoloncoknak”, „bivalycsordának” titulálta őket, ők pedig szívesen, megadó büszkeséggel hajtották le bűntudatos fejecskéik, a birkózások is abbamaradtak, Drahosch ruganyos volt, izmos és

ügyes, amikor Drahosch őt elvonta Kászonitól, elvonatkoztatta, az első árulás!, akkor birkóztak utoljára, hátul a kabinok mögött, ami már önmagában példátlan volt, ő, K., éppen egy ígéretes lábkulccsal próbálkozott, amikor megjelent egy teljesen ismeretlen hivatalos személy, Drahosch tekergőzött, de ő erővel szorította a földhöz, kérem, tessék itt nem erkölcstelenkedni, így a személy, és ennek ő a maga módján örült, tudomása szerint ekkor erkölcstelenkedett először, hajdanán sokat várt az eljövendő erkölcstelenkedéseitől, bízott bennök, itt most az volt a baj, hogy utólag mondták be, mikor haza baktattak, idegesítő szokása szerint faágacskával „zenélt" a strandkerítés rácsozatán, te erkölcstelenkedtél már?, kérdezte, kedveskedésnek szánta, Drahosch azonban tudálékosan válaszolt, megzavarták, az ő, K., hallgatag sértődöttsége a Duna fölött hirtelen áradó jókedvbe csapott át, érezte, elönti a kedv, a káröröm, csurgott belőle az új jókedv, és nyilván mint minden csorgás, ez sem lehetett guszta, Drahosch nem értette, mi lelte őt, viszolyogva bámulta, de nem mozdult, az történt, hogy Drahosch a híd közepe táján szokásos szertelenségével áthajolt a korláton, korlátos nap volt, lekurjantott a mélybe, a hűs ezüst ködbe, egy téveteg hajó a vízben hintázva ballagott, az uszályról egy mély férfihang visszakiabált, amit nevetés kísért, s ahogy így előredőlt, ő, K., lemaradva és oldalt, ahogy a rezignáció lovagjához illik, a folyó fölött szabad szél pöffent, és befútta a Drahosch szoknyáját a két lába közé, ami így is eléggé mulatságos, mert ettől a női lábszárak begörbülnek, és a legragyogóbb nőből is hajlottas vénasszony lesz, ha ehhez még, mint akkor, társul az, hogy a szél erőssége vagy furcsa örvényei által, vagy épp a hangsúlyos női alsó vagy maga a far erős és jellegzetes vonalánál, illetve fölépítettségénél fogva ezek a felületek kirajzolódnak, egyszerűen szólva közszemlére tétetnek, az, szerinte, olyan elemi kiszolgáltatottságot jelent, amely összevetve egy nő tételezett ragyogó-ságával vagy, most, Drahosch mit sem sejtő harsány kajabálásával – nagy feszültség, benne a keletkező indulat hamar elrugaszkodott kétséges gyökereitől, és színöröm maradt a helyén, Drahosch megérezte a benne dúló fölös erőt, és úgy vonzódott mindenhez, ami lendület, ami mozgás, mindenhez, ami nem szorul másokra, hogy rögtön érdeklődni kezdett, Drahosch feje búbja az álláig ért, a szél pihésre borzolta a lány haját, nagy vágyat érzett, hogy csak úgy odaejtse az állát, Drahosch fenyegetően dorombolt, kis öklével néha ütlegelni kezdte a mellkasát, öregem, na, min őrjöngsz, kicsit még kérette magát, aztán megmondta, min, amire meg Drahosch lett beszámíthatatlan, nem tudott

türtőztetni, széjjel tette kicsit a lábait, így, így, kérdezte, így verné be a szoknyát a lábam közibe, ki-hihi-szolgál-haha-tott, ismételte vidám kiáltásokkal, és olyan furcsán, biztosan beszélt, mintha átalányt fizetne a szeleknek, ami nem is olyan képtelen föltételezés, Drahosch és a városi légáramlatok!, és ennek a viszonynak nem is kéne nemesnek lennie, vagy ily költőinek, boszorka, szellő, lehetne nagyon is gyakorlati, mindennapi, aztán futni kezdett, mi a helyzet, ordította vissza, bevág?, de szó sem volt helyzetről, lobogott a szoknya fennen, Drahosch feminista volt, nincs mese, lám, ő, Drahosch is tud olyan léptékű lenni, mint a fiúk, nem kevésbé nagyképű, azaz hogy nagyképű ő is és nem nagy pofájú, nem, inkább még külön hódolattal lehetett gondolni erre a kettősségre és benne erőt látni és függetlenséget, sőt annak hevenyészett igazolását, hogy Drahoscht eme dolgok sokkal valóságosabban foglalkoztatták, mint, tegye azt, őt, K.-t, aki az efféle vitákban a hódítás, a legkülönfélébb hódítások eszközét látta, főként persze a nőkről beszél, kikről másról beszélne, sétáltak tovább, Korom hőn szeretett marhamájkrémes dobozai egyikét rugdosta, és hallgattak, minthogy aznapra így-úgy megoldották, amit meg kellett s lehetett, ürességet éreztek, s ha távol a tavon láthatatlanul csobbant egy evezőlapát, az bennök hatalmas döndülésként visszhangzott, ő, K., például az ilyes beszélgetések utáni kevély csöndben sokszor tette a kezét a szívére, mintha vakaródznék, óvatosan csúsztatta az ing, az inge alá, és titkolt rémülettel hallgatta a szíve dobbanásait, főként az látszott félelmetesnek, hogy ez megállíthatatlan, aztán a lacipecsenyés közelében megvárták, míg leszáll az alkonyat, ijesztgették a lacipecsenyést, jegyezgettek, mit jegyezgetnek, így a vékony, elnyúzott, kopott és megdicsőült emberke, Dániel szerint zsidó, a szemének ravasz, keleties csillogása erre utal, így Dániel, ó, semmit, semmit, csak a forgalmat mérjük, így Drahosch, valóban, sziszegett Halassi, a bírvágy is hogy kitelepedett az arcára!, gyerekecskék, így Drahosch, az Isten szerelmére, eszetekbe ne jusson megfeledkezni arról, hogy Krisztus is zsidó volt, gyerekek, körül is metélték, nem olvastátok?, mi a Népszabadságot járatjuk, így Korom, mikor Drahosch odakönyökölt a pultra minden bűbájával, hogy most már valljon a férfi, hogyhogy valljon, jött zavarba az jóindulatúan és esztelen reményekkel, hát, így Drahosch szürke diadalittassággal, adóvalljon, a férfi káromkodni kezdett, elkotródtak, rettenetes beszéd volt, azt érezték, mintha megverték volna őket, Drahosch hallgatott, mindenki, befutott a rockhajó, nagy döhögéssel, dübörgéssel, olajszaggal, füstszaggal, az a szőke mama, így Korom, aki az

előbb táncolt Dániellel, azt mondta, hogy Dánielnek szájszaga van, ígéretet tettek, hogy a hírt nem szivárogtatják ki, de ezt is valamiféle kezdeti árulásnak tartották, olyannak, ami nem volt szép Lőrincztől, ha penig profánul betértek egy Kossuth Lajos utcai bútorüzletbe, és ott egy muzsikáló nádhintaszékben ringatózva, mondván: próba alá vetik, gyönyörű és gazdag nőkről álmodoztak, kiknek fülönfüggőik lágy, ingó lépteikre csingelve összeverődnek, hosszú combjuk pedig összeérvén belül titokzatos suttogó hangot ád, afféle megbízható életről szőtték gyors elképzeléseiket, az iramot itt sem fékezhette semmi de semmi, a kertben esetleg medence is lehetne, az eladók viszonylag türelmesen bántak velük, így aztán lesétáltak a rakpartra, ahol „megfogalmazódott bennük a lemondás", a körültekintő és aprólékos mérlegelés azonban nem tötyörgés, pipogyáskodás, gyámoltalan piszmogás, noha ezt elkerülni szerencse kell, malac, kegyelem, mert ha a gondolkodás valóban az a hajszálfinom téblábolás, aminek mondtuk, ahol a kis ide-oda lépések remegve, bizonytalanul sorjáznak, haloványan, akár a hajnali tó szentségében egy aznapi mozdulat, akkor ha megfeszülünk sem tudjuk szavatolni a lépéseinket, hisz még vágyainkat sem tudjuk megfogalmazni, akaratunk irányát kijelölni, a küzdőteret, ha a dolog elkerülhetetlen, felvonalazni, de ha mindez elvontnak tetszik, elegendő az ugyanarra a kérdésre az idők folyamán változó végérvényes és megmásíthatatlan válaszainkra gondolni, mégis e szűk senki földjén való ingó, kiszolgáltatott, figyelő és figyelmes haladtunkból nem száműzethetnek az állítások, az egyszerű kijelentő mondatok, s ha kifejezheti magát kissé nagyapái udvariasság mögé rejtett dölyfjének modorában, nem kíván megbénulni a szóra, pedig elharapódzván a viszonylagosság, könnyen bezárulhatunk, s mint a hebegők vagy a levegőn fuldoklók, intellektuális potykák, kitátjuk szánkat, de csak azért, hogy menten bezáruljon, mi meg teátrális sóhajok közepette letörölhetjük a szájunk szögletébe töppedt nyálat, de talán, evvel kezdte, elkerülhetjük ezt, ránk szabott fukar mezsgyénken is tudnunk kell állást foglalnunk, igenre és nemre hajolni, bármily fájdalmas is, minthogy tehát a gondolkodás így inkább szemlélet és még inkább viszonyulás és viszonylat, mintsem logikai parádé, noha itt szívesen és kötelesen eloszlat egy közkeletű félreértést, azt tudniillik, hogy itt az észnek nem lenne szerepe, ellenkezőleg, nagyon is, mert ugyan a butaság vagy legalábbis a kevéssé okosság talán nem azt jelenti, hogy valamit nem fogunk fel, hanem hogy lassan fogjuk fel, azaz, így Halassi, nem jut a figura a végére, eltelik az élet, mielőtt lapozna, így ő,

K., készségesen Kászoninak, mert attól tartott, hogy az édes ember e kiegészítést még igényli, Kászoni penig tanú lehetne a jeles sétákra vonatkozóan, koronatanú, ha lenne, mondjuk a tréfás képzeletben, bíróság, iszen hosszú órákat cipelték magokkal a kis tó körüli sétáikban, közrefogván, belékarolva, körbe, körbe, körbe, fölényes pillantásokat vetettek a favágókra, akik lassúnak tetsző, kimért mozdulatokkal dolgoztak, dolgoztak egész álló nap, rézkotlákban főzték a szilvalekvárt, s ők, ha a hajnali sétájukat, elismeri, fiatalos egyszerűsítéssel törekedvén a szimmetriára, alkonyatkor megismételték, ugyanúgy találták őket, a poros, gyantaszagú levegőben, a sivító fűrészek közt, a szállongó fűrészporban, amint egy semmitmondó pillantással fölmérik őket, a két fiút és a lányt, sok dologra nem volt akkor szeme, és nem védekezésül mondja, inkább a változások változatosságának jelzésére, hogy nyilván most meg sok olyanra nincs, amelyre akkor volt, mindenesetre a reggel és az este, illetve, ezt akkor is, most is tudja, a hajnal és az alkonyat különbözőségét, mely a favágókban pedig látványosan kifejeződött, nem ismerte föl, a reggeli levegővételek harsányságát, a kényszerű elszántságot az arcokon, a Goethe–Mazzini-féle értelemben, a fiatal favágók nyers tekintetét, ahogy végigpásztázták Kászonit, illetve ennek hiányát este, azt tehát, hogy egymáshoz öregedtek, és ha a fáradtság nem érződött is a mozdulataikon, erejöket beosztották, értették a dolgukat, de az arcukon, a bőrükön lemérhető lett volna a pusztítás, az, hogy elmúlt egy nap megint, pállott alkony, egyes szakaszokon a kivágott fák a tó körül futó erdei útra estek, kényelmes és igazán fennkölt sétájukat néha vad rohanászás váltotta föl, eszeveszett ugrabugrálás a tönkökön, amiben főként Kászoni járt elöl, vakmerően rontott az egymásra zuhant törzsekre, megannyi elpusztult óriás, meg-megcsúszó lábát mindig ügyesen mentette, szokatlan volt ez tőle, a változások után, mintha méltatlannak találta volna ezeket a vihancolásokat, csak úgy lobogott a melle, de nyilván megérezte a séták alattomosságát, az ő részükről való alattomosságot, azt, hogy Kászoninak udvaroltak Drahoschért, Korom tartozott még ide, Korom, Halassi és ő, K., ők formáltak jogot, Korom következetesen távol tartotta magát, mondván, ő, Korom, soha eddig még nem sétált, és eztán se fog, valóban, Korom minden időben labdázott, Dosztojevszkijét is éjszakánként olvasta, és aztán büszkélkedett az állóképességével, s ha nem volt kivel labdáznia, felet mindig talált lábtengóra, vagy ha nagyon ostoba volt az, akit talált, egyérintőre, kiszorítósdi, és ha meg végképp senkit sem sikerült

megkörnyékeznie, akkor gesztenyét, kavicsot, hőn szeretett marhamájkrém-dobozokat rugdosva száguldott „a szélen”, mindez még a függetlenség látszatát teremtette, mintha őt nem dúlta volna föl Drahosch, mondhatja, egész alaptalan látszat, utalna, még ha evvel a magamentés gyanújába is keverednék, ami pedig másodsorban lenne csak igaz, egy bizonyos röplabdázás baljós délutánjára, Korom napokig dugdosta bűnös, így Korom, kezét, mellyel labdához ért, Kászoni a fatörzsi vadulással a fizikai és ügyességi számokban kiváló Drahosch babérjaira tört, valamint evvel összefüggésben és ettől függetlenül, a középpontba akart kerülni, de legalábbis szereplő akart lenni, résztvevő etc., gyakori helyök volt az irtásterület a nyaralóházak fölött, az ismeretlen nagy málnás birtok, a felső harmadánál, szinte mindig ugyanazon a helyen, olykor őzeket lehetett látni, vékonyka lábszáruk mintha árnyék lett volna, oldalt bojtorján-, nyár-, akác- és somfa, csupa szegény magyar fa, tiszta hajnalokon ültek hármasban, egy földes, saras farönkön, melyet mintha épp akkor forgattak volna ki a földből, és ettől, a kiszakítás s a föld vélt közelségétől, valamint a láthatóan meggyötört, cafatokra szaggatott sárkolonctól valami tragikum övezte a tárgyat, amit jócskán csökkentett, és ezáltal arányosabbá tette az észlelést, az a viccesség, melyet egy kihúzott ép zápfoghoz való hasonlatossága okozott, ők ültek mozdulatlanul, Kászoni fészkelődött, nagyon szembeötlött a fölössége, őket pedig annyira megrendítette a hajnal és főként a hajnali anyagok, a harmat, a síkosság és a tisztaság együtt, hogy a legkisebb méltányosságra sem voltak képesek a lány iránt, itt csönd, egy diófa bólong, ebbe a zavartalanságba robbant bele az erdőből kitörő dzsip, kicsit lejjebb, mint az őzek szoktak, és úgy, hogy, a fontos csöndön kívül, nem zavart össze semmit, megrakodva egyenruhás emberekkel gyürkőzött fölfelé az istentelen lejtőn, onnan lentről úgy látszott, egy-egy meredekebb szakaszon a dzsip felágaskodik, majd vissza átfordulva aláhull, alá fog hullani, de azok biztosak lehettek egyszerű dolgukban, mert nagyokat röhögve, tányérsapkájukat hetykén egész a fejtetőre tolva, egymás hátát csapkodva lendültek neki újra meg újra a meredekeknek, földtúrásnak, rönknek, gyönge bozótosnak, föltűnően fittyet hánytak könnyebb és ésszerűbb lehetőségeknek, törtettek egyenest fölfelé, sokáig irigyelték az egyenruhások erőszakos, harsány, tiszta, erős farkasnevetését, ránézett Halassira, aki őhozzá hasonlóan megbabonázottan ült, ekkor, emlékszik, ez a szó jutott az eszébe, férfibarátság, gyöngéden Halassira pillantott, s azt gondolta, szereti Halassit, gyorsan Kászonihoz fordult, a szúnyog, mint

tudod, példaszerű zenei szörnyeteg, mert két szúnyog együtt mindig a kis secondban énekel, Kászoni cipője orrával turkálta a harmatos füvet, zavarban, féltékeny indulattal, elszaporodtak a Drahosch körüli hetvenkedések, kiéleződtek az összekoccanások, futóverseny a sziklacsúcsra!, ültek a vízparton, turkáltak a homokban a lábukkal, pergett a homok, Korom épp a kicsiny tenyerével büszkélkedett, azt mesélte, hogy vékony ujjaival rendszeresen kihalássza, rendszeresen, így Korom, képes kihalászni az érméket, ma, aznap, egy vasmunkás kinézetű ember szerencsétlenkedett az egyik készüléknél, ő, Korom, mint egy jóságos kis manó figyelte, félmosollyal az ajkán a tagbaszakadt férfit, visszatérő szava volt ez Koromnak, ha megtért a hátsó rétről, csapzottan, csatakosan, a labdázástól ziláltan, s ők finnyásan megkérdezték, no, kedves Jancsi, hogyan telt a sportolás, Korom nagylelkűen átsiklott a felhangokon, a kérdésre graciőzen meghajtotta magát, látszott, ez nehezére esik, talán a sok futástól kevés volt benne a levegő ilyenkor, a lányok kara felé fordulva mondta, tagbaszakadt voltam, és ment fürdeni, azaz talpassal be a vízbe, s ült a medence alján, míg bírta, majd vissza a rétre és da capo, a férfi már a többedik gyufaszálat törte bele a résbe, helyzete egyre súlyosbodott, minutocsku, így a jóságos manó manovics, az ember gyámoltalanul hátrébb lépett, a kurva anyjukba, így a vasmunkás, így Korom, egy rohadt telefont nem lehet lebonyolítani, Korom fürge ujjaival, boszorkányos ügyességgel, így Korom, kipöcizte az érmét, a vasmunkás szó nélkül zsebre vágta, meghatódni azonban nem hatódott meg, nem az a fajta, így Dániel trikóját vakargatva, trikó nélkül nem lehetett látni, a derekán volt valami bőrbaj, kis világos folt, melyet senki nem vett volna észre, a vasmunkás nem az a fajta, és vadul reájuk nézett, de ők nem tudták, mire kéne gondolniok, Drahosch kérdezte csak lustán, mi van, Lőrinczke, politizálásra adta a szöszi fejecskéjét, Dániel sértődötten nézett el a víz fölött, aztán egész váratlanul kifakadt, hogy majd még hallanak őróla, és ne gondolják, hogy sokáig lehetne ilyen szemellenzősen élni, ahogy ők, figyelmen kívül hagyva a konkrét társadalmi és politikai összefüggéseket, viszonyokat és környezetet, és ők, vegyék tudomásul, hiába képzettek ebben-abban, teljesen gyermeki elképzeléseik vannak a világról, ami tarthatatlan, csak ideig-óráig tartható, ne gondolják, hogy elmenekülhetnének, az ő kedvökért mondja így, az eszmék világába, érettségizzenek csak le, majd megtanulják, hol lakik az ő halott Úristenük, s akkor verhetik a fejöket a falba igazán, hogy nem vettek róla, Dánielről, példát, mert akkor már idejekorán számot vethettek volna a

realitásokkal és a felnőttséggel járó alkuk megkötésének a legkevésbé fájdalmas módjaival, ez hülye, mondja Drahosch unottan, ők továbbra is alig figyeltek Dánielre, aki nagyon okos volt, ezt szerették és tisztelték benne, de, mint ekkor is, ha önmagát behozta a gondolatmenetbe, az akkor megzavarosodott, miközben lapátfülei kigyúltak, kitüzesedtek, mint az ünnepi lampionok, mert vegyék tudomásul, hogy ez csak játék, amit ők űznek, afféle nem ér a nevem, ami valójában védekezés, önállóságukat óvják, hitöket, hogy mások, mint a világ etc., pedig ők nyilván igényt tartanak arra, hogy korszerűek legyenek, az pedig nem ilyesmi habókosság, az kor-szerűség, alkalmazkodni tudás, a pillanat fölhívásának hallása és értése, nem időtlen donkihótizmus, ebben igazad is van, mondta Drahosch színtelenül, akár elébb a hülyét, ez megzavarta Dánielt, fülei lobogtak, hadarni kezdett, azonfelül az is tudnivaló, hogy úgynevezett erkölcsi-társadalmi normák szerint kell élniök, és, hogy lássák, nem a levegőbe beszél, s nem nyeretlen kétéves, tudja azt is, hogy ezek a normák korántsem arra valók, hogy megtartsák őket, sokszorosan túl vannak biztosítva, a felnőttség éppen azt jelenti, így Dániel, hogy evvel tisztában legyünk, bemérjük a szűk keresztmetszeteket és az eszes emberek kecsességével az átlagnak megszámított tengeri sziklák közt lavírozzanak, Drahosch felpattant, mert ő azért végig figyelt, lehunyt szemhéjakkal, miként a macska, nem igaz, Dániel, amit mondasz, van ilyesmi, s az igaz is az etikettre, az is igaz, ahogy olvashatni, hogy az ember egyszerre jó és rossz, és ennek fölismerése a felnőttség, és az is igaz, hogy ennek ők még nincsenek föltehetően birtokában, de, így Drahosch, Dániel fogalmazásában nincs meg a lelkiismeret evidenciája, úgy beszél a felnőttségről, mintha az valami cinkosság volna, Drahosch tényleg olyan volt most, mint egy pap, vagy mint egy szűz, aki a nászéjszakáról beszél, nem, a felnőttség nem cinkosság, körbenézett, Dániel vele szemben feszített, elbűvölten bámulta Drahoscht, aki még soha nem vette ennyire komolyan őt, ennyit nem beszélt hozzá, Drahosch a fiú arcát fürkészte, most kevésbé látszott lelkesnek, mint mikor felpattant, minden embernek megvan az ára, ez, kedves Lőrincz, nem igaz, de, folytatta lassan, bizonyára minden ember számára megvan a horog, amelybe bele kell harapnia, odalett Dániel feszítése, Korom felugrott, ha nem labdázott, sosem fért a bőrébe, megvetően félrehúzta a száját, nasztupilo ószeny, vágta keményen a társaság arcába az igazságot, az igazságot, melyre ők a piló szótagokat kísérő nyál mennyiségének tanúsága szerint, alkalmatlanok, Korom

megperdült maga körül, szállt a homok, szállt, gyaúrok, kurjantotta, fürge postakocsisunk imént pattant a nyeregbe, és futásnak eredt, karja kaszálásával jelezte, hogy utána!, utána, tegye azt, kurucok!, Halassi meg ő, K., egymásra pillantottak, bólintottak, s mint a rajzfilmeken, elébb a földtől elemelkedve egy helyben kapartak a levegőben, aztán usgyi, Drahosch utánuk szólt, anyain el- és megbocsátón, a kis bégum magát persze behintázva, hogy nevethessenek légyen, trallala, vágtattak Korom után, aki könnyedén, lábujjbegyen szökellt, lelkem szabad, mint egy bitang ladik, süvöltötte, a kövek szép nagy ívekben pattogtak, vágtattak le mögötte, ő, K., finnyásan kerülgette őket, Halassi viszont körültekintés nélkül törtetett előre, vékony, inas alakjából hiányzott a Korom kedvessége, lassúbbnak nem volt lassúbb amannál, a vad szirt közelébe érve már-már behozta Koromot, ott fönt azután zihálva, a hűvös levegőtől könnyes, csillogó szemmel összeborultak, ő meg Halassi kimerészkedtek a sziklapárkányra, állítólag, így Hápapa, kedvelt öngyilkoshelynek számított az ötvenes években, és nemcsak, ifjú barátaim, a reméntelen szerelmeseknek, Hápapa szerette őket eligazítani a világ dolgait illetően, főként ösvényeket jelölt ki, illetve karókat kapaszkodni, a karók aztán, egy szemtelen keresztkérdéssel, hogy a farkasok ellen-e?, a beszéd fonalát rendszerint Szibériára gombolyították, fűszerezve némi elfogult szovjetellenességgel, akkoriban ennekfolytán Korom úton-útfélen szovjetbérencezett, legelőször Dánielt szovjetbérencezte le, őt többször is, utóbb bocsánatáért esdett, igaz, mindenki bocsánatát esdte, kit leszovjetbérencezett, labdázás közben is szovjetbérencezett, szovjetbérenc volt az ügyetlen saját játékos, és az volt a kíméletlennek, tehát ügyesnek bizonyult ellenfél, a vádak nevetségességét talán nem kell külön bizonyítani, engesztelésül így szólok, így Korom, egy buja orosz nőt szeretnék, ó, a gőgös barom, így Csáth, elidőztek a sziklapárkányon, s valóban, tényszerűen, lábuk előtt hevert a fátyolos világ, amit kamaszos természetességgel fogadtak, bár arra az elérzékenyülésre, amelyet a méretek és egyáltalán a természet nyílt jelenléte, mely nyíltság erőszakosság is, kiváltott bennök, nem számítottak, következni kellett valaminek, valami váratlannak és másnak, mely véget vet annak a hamvasságnak, mely ott rájok tört, és amelyre, egy hajszállal tán, ismét, még éretlenek voltak, a feladatot ő, K., vállalta magára, hátra hemperedett, kis fehér kövek vágódtak élesen a hátába, karszt ez a javából, így Korom, ő meg azt sóhajtotta, máig nem tudja, hogyne lehetett volna kevésbé krasszul, karsztul befejezni az egyre szédültebb belefeledkezést a térbe, mely ott

megnyílt, szarnom kell, és tovább görgött hátrafelé, visszabukfencezett, tarkójába, akár drágakövek puha, elegáns anyagba, kövek ragadtak, Korom a szokásos csikó modorában zúdult a hegyről, Halassi úgy baktatott lefelé, mint akit főbe vertek, szomorúan, horpadtan, noha e két jelző, tételezve, rövid időre, a szavak állhatatosságát, minden körülmények közt, azaz a körülményektől függetlenül jellemezte, soha nem kímélte magát, sovány volt és kialvatlan, provokálja az urat, mondta évekkel később Imecs Judit, nem tetszett nekem már a nyáron sem, így Imecs, olyan ürességet érezni körülötte, örvényt, azt, hogy menthetetlen, ahogy most nyugodtan, de nem lassan lépdelt, megfontoltan kiválasztva az elugrásra alkalmas lapos követ, a megérkezésre kész árokpartot, ahogy gondolkodás nélkül levágott egy kanyart, át a gyér bozótoson, komoly fagy ült vonásain, egy izom az orcáján megrándult, nem tudni, az önuralom félig-meddig látványos gyakorlásaként vagy fájdalmas, nevesincs dühében és elkeseredettségében, bár ő, K., hajlik afelé, hogy egyik sem találó alternatíva, illetve amit találnának, az a szarva közt a tőgye volna így, ő meg, természetes hátrányban, leghátul ereszkedett így-úgy, mint valami báty vigyázva őket, akár egy frusztrált őrangyal, vagy a kőház ostroma!, amely a korrekt Halassi-szülők átejtésével kezdődött, nyaranta a Halassiék ún. siralmas nyaralójában lakott, együtt a sok Halassival, siralmas volt, mert annak nevezték, siralmasnak, pitinek és szánalmasnak, néha kora reggel megálltak, ő meg Halassi, a házacska melletti buckán, ahonnét rá lehetett látni a tetőre, és röhögve mutatták egymásnak a házilagos kivitelezést, főként penig a felkunkorodó kátránytetőn megülő harmatcseppeket, melyek néha nekiindultak, kis lavinaként gördültek lefelé, és ezt ellenállhatatlanul nevetségesnek találták, fennhéjázva legyintettek az igyekvő szülőkön, akik kevéske büszkeséggel pillantottak végig a nyaralójukon, leleményesen tussolva a parány méretekből eredő, elháríthatatlan kellemetlenségeket, ők meg afféle apuka fiai voltak, terrorista sztárok szelíd ősei, amennyiben a pofázásokkal ellentétben használták és élvezték a nyaralót, mely a reggeli tumultuózus jelenetektől, valamint a WC kérdéses helyzetétől, szarszag, így ezt Korom, állandó, megkerülhetetlen, eredendő szarszag, eltekintve használható és élvezhető volt céljaikra, erre lényegében már az asszony is bólinthatna, sőt, tekintete boruljon csak el rebegve, tökéletesen megfelelt, ha unták is Hápapa merevségét, akivel így többször összehozta őket a sors, tagadhatatlan eszességét, melyre azonban inkább csak a fiából lehetett következtetni, derűs ragaszkodását a rendhez, ő, Hápapa, ellenzéki,

illegalitásban van, de, már bocsánat a rátartiságért, olyan, mint az egyház, illegalitásban sem anarchista, fenntartásai vannak, de ez nem tagadás, nem az elutasítás neme az ő neme, ab ovo nem minden hatalom rossz és, bizony, van egy rend a világban, mely nem börtön, etc., unták állandó, így Drahosch, mankózását, azt az előbbiekkel összefonódó képességét, hogy egy mondaton vagy kifejezésen, mely számára pontosan leírt valamit, nagyon megörült, és főleg megnyugodott, sokat voltak vele, sőt bizonyos tekintélye is volt közöttük, éspedig azért, így Halassi, mert, akkor, voltaképp ugyanúgy próbálkoztak a világgal, mert megbízható úriembernek lenni vagy, mondjuk, beatnek, ez egy és ugyanaz, a forradalmár is a Rend híve: ezek életforma-ajánlatok, mintha a szolidság, mely tehát erő, és így függetlenség, vagy mindennek elvetése, mely tehát vakmerő, szabad, bátor és így független, eleve megoldás volna, lehetne, pedig a legfontosabb hiányzik, az egyéni szembesülés, a személyes kockázat, a testre szabott utak nyomorúságos kipuhatolózása, a dolog nehezebb és egyszerűbb, szabadság van, vagyis kockázat van és áldozat van és mérlegelés van és lélekjelenlét van és tudás van és akarat van, a világot végül is azért kell komolyan venni, azért komolyan kell venni, mert ez a nehezebb, állandóan hamvasan játszani, csalás nélkül, valószínű, nem lehet, de ha mégis, tudni kell, más választásunk nem volt, és csak jobb híján leszünk világfájdalmas, ártalmatlan keserű különc, megvetésből nem lázadó, fanyar shakespeare-i bohóc, mert, mondjuk, teljesen mindegy, mit választunk, ami, remélhetőleg, nem igaz, Hápapa nimbuszát, és ez kézenfekvőbb és pszichológiailag helytálló magyarázat, jócskán megtámogatták azok a félgáláns, így bizonyos Frédi bácsi, imádom arcát, így Drahosch, olyan régimódi, a nyakkendő, mint vékony tintacsorgás, fiatalkori kalandjai, melyek hitelességéért ő, K., most, nem állna jót, vagy ha jótállna is, mert ez tán jogi esemény, és ennyivel tartozik egy legendának, de a kezét értük tűzbe nem tenné, Frédi bácsi kuncogva mesélte azokon a félrevonulásokon, melyek kizárólag ezért szerveződtek, hogy Hápapa, ha hiszik, ha nem, igen vonzó fiatalember volt, ne legyenek olyan kivagyiak, egyrészt, nincs mese, ők is meg fognak öregedni és ilyen totyogó tekintélyek lesznek, mint ő, Frédi bácsi és Hápapa, másrészt meg ők sem voltak örökkön ilyenek, hanem, bizony, tündöklő vadak, hátrább tehát az agarakkal, vagy még inkább lassan a testtel, illetőleg lassabban a testtel, ő, Frédi bácsi, egyébként megragadja az alkalmat, hogy oktatásul elmondja, a fenti kifejezés a halottvivőkre vonatkozott eredendően, tudniillik lassan, vigyázva, óvatosan, tisztelettel

szállítsák a porhüvelyt, és csak később vált a mai, viszolyogtató jelentésűvé, az óvatosság, a nyugi, a coki zavaros elegyévé, ami mármost Hápapa habitusát illeti, sosem volt daliás alkat, alacsonyabb és zömökebb volt a kívánatosnál, mindez azonban nem számított, mert gyönyörű, erőteljes szempillái és evvel már-már ellentétes nyugodt, kék szeme, mely, egyébként, Halassi Miskában öröklődött irigylésre méltóan tovább, kedveltté és sikeressé tette őt partyk és estélyek asszonynépe előtt, mely asszonynép, virágos arcú lánysereg, tudják meg a fiúk, édes és kíméletlen, kegyetlen és ámolító, ámolító, ezen Korom napokig nem tudott napirendre térni, viszont egy morózus délelőtt, mert így van ez, nincs kietlenebb az úgynevezett követő délelőttöknél, a legszerencsésebb a követő délelőttöket rögtön átaludni, és akkor ugyan egy ideig a követő délután kellemetlenségeivel kell szembenézni, azután azonban, figyeljék meg a fiúk, egyik pillanatról a másikra, főleg fiatal korban, aznap lesz, és lehet készülődni az estére, kétségbeejtő fráter, így Drahosch, elég az hozzá, csöngettek, természetesen felöltözve aludtak, a hajnali részegségben nem célszerű olyasmivel, mint a vetkezés, kockáztatni, Hápapa nyitott botorkálva ajtót, az ajtó előtt kikent-kifent kis nő, tudják a fiúk, amolyan romlott, szép teremtés, alma, amelynek a látható fele hívogatóan piros, hogyne, hát hogyne tudnánk, így Korom, aki persze, nem lévén labda a közelben, nem fért a bőrébe, ám a hátsó fele!, azzal hihetetlen merészséggel a Drahosch farmerjába csípett, ezek a romlott, szép teremtések, bókolt még a lány felé, vigyázz magadra, sziszegte Drahosch komolyan és távozott, a kis nő azt mondta, hogy ő szereti Hápapát, szereti és kész hatszáz, egész szívével szereti, és bármit megtenne és meg is tesz érette, bármit kérhet tőle Hápapa, bármit, ő, a kis nő, semmit nem fog furcsállani, nem fog pofákat vágni, és ígéri, semmiféle hátsó gondolatai nem lesznek, ő áldozatkész lesz, áldozatkész szeretne lenni, teljes szívével, teljes eszével is, mert ne gondolja Hápapa, hogy ő álszent vagy butuska volna, és úgy akarna beszélni, mintha nem tudná, mi ő, teljes testével, de mindez nem azért, mert hogy ő olyan rafinált, közömbös vagy rutinérozott volna, és hogy átalment volna már rajta az élet, és ő megtapodtan ülne a saját maga siralmas romjai közt, azaz tehát nem ordas kurva, ő, Frédi bácsi tudván tudja, milyen szó ez, durva szó, ám számít az ő, a fiúk megértésére, tanulságul, hogy nem szabad megrettenni, ha már belefogtunk valami megidézésébe, amivel természetesen és nyilvánvalóan nem a férges kis vadvirágra akarja visszahárítani a felelősséget, ki szavatol a lady biztonságáért?, súgta

Korom, nem, ő, Frédi bácsi, vállalja az elbeszélő felelősségét, hanem, és itt majdnem sírni kezdett a drága, így Frédi bácsi, de becsületére legyen mondva, hősiesen tartotta magát, egyszerűen szereti Hápapát, szereti, szereti, szereti, még akkor is, ha a Hápapa környezetében lévők talán már nem is hisznek a tiszta szerelemben, és Hápapát is nyilván efelé akarnák befolyásolni, ám ő, a kis nő, Isten bizony, Korom ámulatában föltette a kezét, mint az iskolában, csak, így Korom, csak nem azt akarja Frédi bácsi mondani, hogy az a kis nő a… Teri néni volt, Frédi bácsi legyintett, ugyan, hová gondolsz, fiam, túl sok regényt olvassz, Dosztojevszkijt, így Korom tartózkodóan, Hápapa kezének egy gyors mozdulatával beléfojtotta az áradó szót a kedves kis torokba, a két leggyöngébb láncszem, ő, K. és Halassi, felröhögött, legalább magukhoz tértek a Korom közbeszólásából, azonban ez most hiba volt, mert telibe kapták Frédi bácsi egy nosztalgia-hullámát, s megsértődött, orrán följebb tolta vékony, fémkeretes szemüvegét, hajlongó drót, lássa az asszony, ilyen szemüveget kellett volna nekik is venniök, csak ilyet meg már nem csinálnak, vékony kezeit szenvedőn ropogtatta, nagyon finom és professzoros volt, kényeskedett, akár egy gyermek, vagy valóban, mint egy prof, ha a tanítványáról kiderül, hogy más szaktárgyat is szeret, kijelentette, hogy ők mégse valók egy ilyen, igaz, pihekönnyű, mindazonáltal kétségtelen férfitörténetre, de az ijesztgetés nem talált célba, jól látták, hogy Frédi bácsi múltat elevenítő beszédkényszere, ő, K., közbevetőleg hálás volna az asszonynak, ha most, amúgy istenigazából, nem röhögné ki őt, át fog hágni minden akadályon, át is hágta, rendben, így Hápapa, ő érti, mire gondol a lány, mit céloz meg, és ezt nemcsak hízelgőnek, de, és most pedig ő, Hápapa reméli, hogy a lányt nem sérti ez a gyakorlatiasság, előnyösnek is tartja, mégis amondó volna, hogy a lány most mindenképpen menjen el, s jöjjön akkor vissza, ha már itt lesz felesége is, hármasban kevesebb áttétellel tudnák megbeszélni, kivel is éljen ő, Hápapa, és akkor tisztázhatnák azokat a kérdéseket is, melyek nagyban segítenék őt a döntésben, hogy teszi azt, van-e és milyen nívójú lakás, egyáltalán és általában osztoznia kell-e néki valakivel a lányon, folyó apaságot kell-e vállalnia, és a többi, mindezt nagyon kimérten, szinte mozdulatlanul adta elő Hápapa, majd meghajolt, könnyen, jelzésszerűen összecsapta a bokáját, kezeit csókolom, így Hápapa, és a kis nő orrára csapta az ajtót, egyébiránt, így Frédi bácsi, ez amolyan reflex mozdulata Hápapának, a következő sztori, így mondják, bizonyos Dobozy Károlytól való, nem hinné, hogy ez a híres íróval volna azonos, mindegy is, ami tény

az az, hogy Hápapa, szokása szerint keresztet vetett egy templom előtt a villamosban, ez a mag, akkoriban, ennyit ők is konyíthatnak a történelemhez, ez nem számított nagy előnynek, fogja magát, odaszól Hápapának egy ösztövér asszonyság, egyébiránt híres özvegy, a nevét nem árulja el, amit nem tudtok, fiaim, nem is bírják kiverni belőletek, noha azok az idők már a múlté, a múlt a múlté, csóválta Korom a fejét, mit hajbókol maga az Isten előtt, mikor még nem is látta, Hápapa frissen felugrott, meghajtotta magát avval a szellős mozdulattal, amiről beszélt, és azt mondotta e dogmatikus hölgynek, hogy ő, Hápapa, valóban nem látta ez idő szerint színről színre az Istent, amiképpen nem látta a tisztelt hölgy picsáját szintúgy, pardon nagyságos asszonyom, mégsem támaszt magában kétséget nevezett rész iránt, ők hallgattak, és mintha Frédi bácsi is zavarban lett volna, ő, K., a legkevésbé sem értette azt az előző történetet, azt, hogy miként lehet egy fiatal, jó szándékú, jelentkező nőt kirúgni valami homályos tréfa kedvéért, miként lehet valaki ilyen balog, ez nem fért meg az ő fejében, később, mikor ezt nagy hangon mondani kezdte Halassinak, aki a férfitörténet alatt lassan teljesen szótalanná vedlett, heves reakciója így kiszámítható lett volna, durván reá ripakodott, hogy ne is próbálkozzék ilyen olcsó vigasszal, ne szégyenítse őt meg még jobban, ő, Halassi, nagyon jól tudja, kiről van szó, az édesapjáról van szó, s ő tisztában van a kötelességével, hogy mivel tartozik a kötelességének, avval tartozik, hogy szégyellje magát, szégyellje magát az édesapja helyett is, aki ily otrombán megalázott egy szerencsétlen teremtést, ez a szerencsétlen teremtés volt az utolsó csepp a pohárban, ölre ment Halassival, derékon kapta barátját, akit meghökkentett e gyors támadás, könnyen megemelte hát, de ahogy látta Halassi döbbent tekintetét, szuszogva, nevetve, fújtatván az erőlködéstől a levegőt, visszább ejtette, kezét a derekán hagyta, hadd érezze Halassi az erőt, nagyon közel álltak egymáshoz, szokatlan, zavaros testtartásban, a zökkenés Halassit mintegy visszazökkentette a valóba, ahol könnyűszerrel kihasználta testi erejét és ügyességét, mindkettőben fölülmúlta őt, és ha ő, K., próbálkozni kezdett, hogy mégis, vajon Halassi erősebb-e vagy ügyesebb, minthogy nyilvánvaló mindkettő nem lehet, akkor Halassi hűvös válaszában volt valami mostanra nehezen érthető büszkeség, erősebb, ügyesebb, így Halassi, és e hangzásnak az adott vitathatatlan jelleget, hogy hiányzott, mindig, e két szó között az és, Bartók, Kodály, a valóban tehát odavágta Halassi őt a földhöz, hogy belényekkent, a nyaka előrecsapódott a mellére, mint egy idegen tárgy, kissé bele is szédült, ám Halassinak mindez

nem volt elég, mellkasára térdepelve a kézizmait nyoszorgatta, az orrát fricskázta, egyszóval hatalmaskodott, és az sem segített, az enyhe erkölcsi jóvátételtől eltekintve, amikor hátulról a térdével rugdosni, jobban mondva csupán taszigálni kezdte Halassi csontos nagy hátát, nem úgy látszott, hogy ez elégséges fájdalmat okoz, sőt, Halassi fölvillanyozódva humanizálta eljárásmódját, finomult a kín, előadta érveit, bizonyítva a helyzet jogosságát és szükségességét, és ecsetelve azokat a fizikai és lelki hozadékokat, melyek az ő szeretetteljesen következetes hogyishívjákja révén K.-ra várnak, mindeközben, és ez volt a térdegetés valóságos és igazi hátulütője, Halassi vissza-visszavágott maga mögé az ismeretlenbe, ahol azonban az ő, K., ágyéka volt, majd hanyatt feküdve kimerülten fújtattak egymás mellett, a vesztett, sötét tusa után, a tarjagos felhők úgy száguldoztak a fejök fölött, hogy le kellett hunyniok a szemöket, szimmetrikusan hevertek, a külső karjok egyenest hátrafeszítve, a belső meg a másik feje alatt, testök olyan feszes volt, mint az íj, a födetlenné lett hónalj miatt közös, erős, édeskés izzadságbura borította be őket, ő, K., pontosan követte az izzadságsávokat, erre egyébként mindig képes, finnyásan elválasztva a magáét a Halassiétól, de mindkettőt izgatottan, akarva és nem akarva szippantotta be, a magáét, mert test a testéből, az övé, ezen csodálkozással és megbocsátással, a másikat meg egy idegen test magábavételekor érzett örömmel, felháborodottsággal és távolító felajzottsággal, fölkelvén végre tagjaikban ólmos fáradtságot éreztek, olyat, mely teljesen ismeretlen volt számukra, mire mindez így lefutott, Hápapa renoméja is régi, talmi fényében állott, ő, Frédi bácsi, nevetve hallgatta barátja színes elbeszélését az ajtónyitás kalandjáról, a térdét csapkodva ült a ravaszul hajlongó nádfonatú székben, a követő délelőttök kissé minden-mindegy, felelőtlen hangulatában hintált, lengett, akár, így ő, K., Drahosch a hajóhintán!, aki buzgalmában át mert és tudott fordulni, s vajon, mit gondol az asszony, véletlen volt-e vagy tudatos fogás, ravaszság Drahosch játéka a szoknyával, ezt ő egyedül nem tudhatja eldönteni, ehhez kevéssé járatos az asszonyi dolgokban, mindig nagyon szerette volna, ha lett volna egy nővére, Drahosch erre alkalmatlan volt a keménysége folytán, Kászoni állandóan színészkedett, Bordács Anna és Pintér Sophie gyávák, mikor meg az asszonyt megismerte, már elkésett, már túl sokat tudott és keveset, azaz másképpen tudta a dolgokat, így most már egész életében sajnálni fogja, hogy, mint kisöcs, kimaradt ezekből a sötét szobák mélyén folyó suttogásokból, a ruha- vagy receptcserék közben váltott jelentős pillantásokból, az alsószoknyák hosszáról döntő hűvös

szóváltásokból, melyekbe hirtelen forró, szeszélyes emlékek keverednek, egy esdeklés, egy vallomás, sajnálja, és noha Drahosch szinte mindig nadrágban járt, a nevezetes elnyúzott farmerei!, hintázáskor úgy fordult a dolog, hogy szoknya!, szoknya lobogott, mely azután az ív felső pontján negatív harangként, ha a lányt gondoljuk a harangütőnek, hullt vissza, s mikor győztes pirultsággal visszaérkezett égi útjáról, a szoknya rendetlenül még mindig reá volt csavarodva, mint egy félúton elakadt zászló vagy függöny, omlott is, meg nem is, és Drahosch egyáltalán nem sietett magát rendbe tenni, még mellesleg sem, megvárta a hajóhintás feléje nyújtott, segítő kezét, a hajóhintás egy 28-30 éves kemény, sörhasú férfi volt, a Perusz, Korom nagy becsben tartotta, mert, állítólag, ifi korában valamelyik nagycsapatnál volt, sokan féltek is tőle, mert játékból ijesztgette kicsit az embereket, az ostobák, így, ennyi kitérő kell, a füstté vált Drahosch, mintha bizony a gyengeség elvben nem lehetne éppoly veszélyes, mint az erő, csakhogy ezeket a legkisebb fenyegetéstől is kileli a hideg, egy hőléggyógyászati főorvos úrnak meg az is elég volt, mikor mulattatására megmutatta neki az alsókarja izmait, mondván, hogy eressze rá csak nyugodtan a scalpeljét vagy a zsebkését, lecsúszik rajta, ugye?, Perusz egészen hihetetlen méretekben izzadt, mint egy ló, szürkére fakult kék trikóját érdekes foltokban ütötte át sötéten az izzadság, körök, félkörök, töredék körök, körcikkelyek, körszeletek etc., ők sokat röhögtek rajta, a háta mögött, mert úgy döntöttek, valószínűleg helyesen, szerelmes Drahoschba, aki azonban, váratlan szelídséggel, nem volt hajlandó mulatni kéretlen gavallérján, pedig máskor minden érzelmességre azon nyomban lecsapott, egyszer azonban, már elég későn, a néma hódoló izzadt nagy testével körbeölelte Drahoscht, vezeklő-övül magam köré kötöm keserű tested, üvöltötte, nem, ezt talán mégsem, Drahosch azonban mindenesetre rettenetes erővel és indulattal ütött-karmolt, félt, a Perusz meghökkenve elengedte, majd kivörösödött arccal azt vágta oda a lányhoz, hogy az egy szűzkurva és takarodjék, egy szűzkurva, ordította, egy szűzkurva, üldözni is üldözte volna, de Drahosch sokkal gyorsabb volt, aztán visszaállott a rend, bár Drahosch újfent nem szolgált se pletykával, se magyarázattal, egyre több dolog van, amiről, így Korom, nincs beszélve, és ez nem jelent jót, a Peruszt megint hetekig nem hallották egy szót sem szólni, továbbra is könnyedén emelte le nagy szőrös mancsával, szinte a mancsában, a semmi kis lányt, kecsesen, miközben szemét zavartan lesütötte a földre, az meg ügyet sem vetve a mackó lovagra, épphogy érintve a védő kart, mintha még

a hinta szédületét, pompás forgását folytatná, ugrott le a földre, kösz, Perusz, kiáltotta hátra, s Perusz hálásan, de mosolytalan komolysággal bólintott, melyben volt azért elégséges erő, fenyegetés és alázatos önbecsülés, mi van pupákok, így Drahosch feléjök fordulva, de már átcsörtetvén a köztük és bennök önkéntelenül nyíló folyosón, pupákok, nem láttatok még fehér embert?, ők meg lassan, valóban mint a birkák, utánamozdultak, és csak valamikor ekkor, néhány energikus, gőgös lépés után rendeződött Drahoschon a szoknya, akárkivel mennek, így egyszer Frédi bácsi, nyugodtan vonuljanak félre, és ráérősen, minden kapkodás nélkül, igazítsák meg, hozzák rendbe, ami hibádzik… semmit el nem tépni, semmit el nem sietni, még el se kell nagyon rejtőzni: nyu-god-tan, nyugodtan…, Alekszej Alekszandrovics, így Drahosch tréfálva, honnan tudja ön mindezt: a lecsúszó harisnyákat, a kapcsokat, az érzéseinket, a fejünket? honnan ismer így bennünket – tetőtől talpig?, és a férfi komolyan: hogy én honnan tudom mindezt, az érthető, öregember vagyok, de maga kicsi lány, honnan vesz ilyen kérdéseket?, szívesen mondja meg az asszonynak, hogy neki sokáig mintegy bele voltak égetve az agyába, az érzékelésébe a Drahosch kék, rózsaszín, lila, zöld, mikor hogy, de mindig káprázatosan színes bugyijainak háromszögei, egyenlő szárú háromszög, így Halassi Miska, amit Drahosch meghallott, ez az, Józsikám, vágta oda a lány kevélyen, Józsikám, te tudós vagy, nem nyárspolgár, ez az, Hápapa végre-végre szintén elnevette magát, hatalmasakat bólogatott, igen, igen, igen, ő, Frédi bácsi erre még felszabadultabban csapkodta hintázó térdeit, őszintén szólva aggódni kezdett Hápapáért, olyan komolyan adta elő a történteket, mozdulatlan arccal, komoly fagy ült vonásain, és valóban, aggodalma hundertprocent, így Frédi bácsi, helytállónak bizonyult, mert az ő díszes barátja csupán kurtán nevetett, fölnevetett, remegtek a szempillái, figyeljék meg a fiúk, és azt is, hogy az effajta megfigyelések milyen közel hozhatnak generációkat, embereket, Hápapa mai napság is lényegében a szempillájával nevet, igaz, az egykori életes sövény elsatnyult, és, szerinte, ez a néhány hosszabb szál, mely jelzi a régi dicsőséget, így egymagában inkább nevetséges, mint nem, amúgy reméli, nem ütköznek meg ezen a nyílt és, ő úgy véli, inkább szokatlan, mint frivol hangon, de egyrészt ne feledjék, neki Hápapa a barátja, a legjobb barátja, nemhiába találkoznak minden pénteken, harminc évig minden pénteken találkozni, ezt jegyezzék meg a fiúk, nem kis dolog, hetente egyszer együtt ebédeltek, pontban háromkor találkoztak, a pincér professzor uraimnak szólította őket,

gondoskodott a filézett halról és tétetett el káposztás cvekedlit előételnek, egyik héten Hápapa fizetett, a másikon Frédi bácsi, és ebéd után asztrológiával foglalkoztak, harminc évig, az egy igen mély valami, erre gondoljanak, szinte olyan, mint egy házasság, az egész létet egybeabroncsoló vállalkozás, amivel dehogyis akarna a drága Terike ellen szólni, aki áldott és áldozatos lélek, egy szent, szürke élet az övé, Halassi igazán büszke lehet, hogy ilyen édesanyja van, és eltökélt meggyőződése, hogy avval sem tesz bújtatott Terike-ellenes megjegyzést, ha kijelenti, és kijelenti, hogy az ilyen rendszeres, kitartó évtizedeket átívelő barátság nemcsak eléri, de felül is múlja a valódi házasságokat, melyek sokkal gyakorlatiasabb szerveződésűek és így a férfi absztraktságra törő vágya bennök fennakad, két férfi sosem lehet oly módon nyűg, teher, nehezék egymásnak, ahogy azt a házaspároknál láthatni, megszeppenten hallgatták a férfit, alig értették, amit mondott, s ha olykor azt hitték, nyomon vannak, a szó ismét zavarba ejtően elkanyarodott, kerülték egymás pillantását, kölcsönösen, mindenki mindenkiét, s vajon, például, így Frédi bácsi, másképpen beszélne-e például Halassi, kevésbé nyíltan vagy jobban rejtezkedve a legjobb barátjáról, azaz róla, K.-ról, ekkor őt vak düh fogta el Halassival szemben, amiért az őt, azáltal, hogy a barátja, ilyen kiszolgáltatott helyzetbe hozta egy ilyen vén faszi előtt, mert hirtelen az lett Frédi bácsiból, később, mondta Halassi, ő is így érzett, ilyen dühvel őiránta, ő, Frédi bácsi, nem hinné, hogy ezekben a helyzetekben jólnevelten bolházni kéne a szavakat, keresni, melyek nem okoznak megütközést, ez a méricskélés csak valamilyen közepesen fontos kapcsolat esetében képzelhető el, s ő ez ügyben nem ismer alkut, mert ő még megőrizte a szívében az ifjúságot, s ez vonatkozik Hápapára is, ő is őrzi, becsüljék ezt benne a fiúk, akkor is, ha ehhez kapcsolódik a nyílt beszéd másik indoka, a másrészt, mert bizony, úgy érzi, néha igenis nem árt Hápapa bálványát rombolni, azt az önszobrot, mely elé naponként jár áldozni a remek Terike és föltehetően Halassinak sem árt néha meglóbálni a tömjénezőt, ne értsék félre, van ebben valami megnyugtató is, de most nem arról akar beszélni, és természetesen arról sem, hogy Hápapa pocakot eresztett, még akkor sem, ha ő, Frédi bácsi, vékony, mert ez végül is alkat dolga, ha nem kizárólagosan is, ha nem hárítható is el a felelősség, ő maga kocogással kezdi a napot, rendkívüli élmény, higgyék el a fiúk, a nap a füstös város felett tekereg, mint egy korai vendég, aki gátlásosan most kukucskál a kulcslyukon, a függöny résén, mindenütt, ahol nem szégyell, és, úgy látszik, nem

szégyenlős, az ember lassan hozzászokik a maga által diktált, elég feszes tempóhoz, a test beáll az új föladatra, dübörög az egész vidék, mintha a föld alatt robbantgatnának minden lépéskor, de mire a tarkót meglegyintő könnyű szél nyirkosságot talál, a világ is szépen kisimul, így Frédi bácsi, megszűnnek a lépések okozta rángások, lassan a nap is áttör, ilyenkor jutnak eszébe a leghasználhatóbb gondolatok, a hundertprocent gondolatok, melyeket hazaérve, miután füzetébe bevezette a pulzusszámot, a távot, az időt, a közérzetet, lejegyez, úgy, ahogy érkezett, izzadtan, tréningruhában meg az erős és állott gumiszagot árasztó tornacipőben, homlokáról nem ritkán izzadságcsepp csöppen a papírra, csak eztán fürdik le, jó erős zuhannyal, forró, hideg, forró, hideg, és ami a fő: a gyors csapmozdulat, egészen beleszédülhet az ember, a kemény vízsugár higiéniás szempontokból sem utolsó, erre nekik, a fiúknak, már ügyelniök kell, és minden bizonnyal ügyelnek is, roppant fontos a szerszám rendben tartása, Halassi gyöngén fölnevetett, nem, ne nevessenek, ahogy lábat mosunk, és ezen nem nevetünk, akként meg kell mosni a flótást is, ne nevessünk hát ezen sem, számukra épp ezek a tapintatosnak szánt becézések voltak elviselhetetlenek, a hányás kerülgette, ő, K., azóta se tudja elviselni az efféle becézéseket, hisz neki, az asszonynak, is megtiltotta, de bárhol hall ilyet, lompos, bögyölő, öcskös, broki, brokstein, kisokos, János vitéz, rudi, lajos, kalaposinas, sima fejű főhadnagy, mester, bráner, káró, dzsóker, vidor, a kis törpe, kőkemény költemény, vanília túróval, megjöttünk a fúróval, Csoszogi, az öreg suszter, akkor hangosan magában néven nevezi a néven nevezendőt, hogy kiszorítsa magából azokat a szavakat, melyeket nem bír elviselni, külön figyelmet érdemel az ágyékhajlat, könnyen kipállhat, egyszerre lesz kellemetlenül viszketeg és nyirkos, valamint reped meg a bőr, a legodaadóbb gondoskodást természetszerűen maga a főtag kéri magának, szigorúan minden áldott nap mosni kell, ebben ő, Frédi bácsi, nem ismert és nem ismer ma sem tréfát, lehetett munkanélküliség, ingyen leves, front, ostrom, újjáépítés, remény, forradalom, hús, remény, reménytelenség, hús etc., és erre talán fölfigyelhetnek, kormányok mennek, kormányok jönnek, de a feladat adott, figyelmesen el kell húzni elölről a bőrt, megbabonázva hallgatták a férfit, mentek volna, de maradtak, ezt az előbőrt egyébiránt érdemes máskor is le-lehúzni, mondhatnók szellőztetésképp, nyilván őket is megcsapta már az ágyékukból feltörő szag, melyet bízvást lehet büdösnek mondani, bár ő, Frédi bácsi, csínján bánna a szóval, mert a camembert és, közelítve, némely erőszakos északi halfajta

büdös-e vajon, de rendben, nevezzük büdösnek, ám ekkor rögtön érthetővé is válik az az elnéző önszeretet, ami itt tapasztalható, mindazonáltal ez nem viheti félre az embert az ún. perverziók felé, az örömnek megvannak a természetes útjai, ne féljenek a fiúk, elég ágas-bogas utak ezek ahhoz, hogy ki-ki megtalálja a magának megfelelőt, ezekről a dolgokról értelmes, fölvilágosult embereknek szégyenkezés nélkül kell tudniok beszélni, ő, Frédi bácsi, elképzelhetőnek tartja, hogy nekik ezekben az ügyekben lehetnek ilyen-olyan gondjaik, ne válaszoljanak, az előzővel kapcsolatosan sem, ami egyébként az izmokat is erősíti, no nem a karizmokra gondol, véd az elsatnyulás ellen, ez is afféle kocogómozgalom, ne helyeseljenek és ne ellenkezzenek, szemérem is van a világon, az ő korukban különösen, és ez, lévén testben már-már érett, meglett férfiakról szó, még kedvesebb, még lefegyverzőbb, ő természetesen bármikor szívesen és készségesen áll a rendelkezésükre, etc., így Frédi bácsi, bármi kicsiség etc., így Frédi bácsi, nem, a világért sem kéne efelől most határozniok, hadart, hadart, etc., tudja azt is, az ő dolga velök könnyebb, mint a Hápapáé, rizikó nélkül beszélhet mint felnőttekkel velök, az ő felelőssége jóval kisebb, ezt ne felejtsék el, azaz ne írják az esetleges szótértést a javára, egyszersmind azonban figyeljék meg, mert igen érdekes és természetes módon, így, a felelőtlenséggel éri el azokat a célokat, melyeket épp a felelősségérzet tűzött ki maga elé, és ez általános tapasztalatnak tetszik, ez a lemondva megszerzés, vagy más téren önmagunk megőrzése a teljes odaadás révén, ha értik, mire gondol, de ha igen, ha nem, erről van szó tulajdonképpen mindig, a kötődésről és függetlenségről, a kicsiségről és monumentalitásról, légy hű és szabad, mégis, visszatérve ismét a földre, az evilágba, úgy látja, Hápapát nyomasztja a felelősség, Hápapa érzi a felelősség súlyát, ezért olyan szertartásos, merev s szigorú, így mindenképp hasznos és célravezető s nem utolsósorban elkerülhetetlen az a szabad hangnem, mellyel él, tudja, hogy ők Hápapának nevezik Hápapát, s szerinte Hápapát kifejezetten feldobná, ha megtudná a becézést, valamint, ha már erről van szó, tudja azt is, őt miként nevezik, Kukimóka bercinek hívták, de ezt nem mondaná ki most hangosan, engedelmökkel, hanem visszatérne a hintaszékhez, a férfi már nem volt zavarban, inkább kicsit fáradt, szomorú, bűntudatos, mindennapi volt, a hintaszékhez, ahol tehát ő oly önfeledten vagy szorongva hintált, szemben véle a nevető Hápapa, aki azonban hirtelen rámeredt, de akkora erővel és indulattal, hogy az ingó-bingó jószág, így Frédi bácsi, szinte megdermedt, és az ő Hápapája ráripakodott, hagyna föl

azonnal evvel az idétlen vihogással, máig a fülében van az akkori mondat, lennél szíves befejezni ezt a bornírt ürességet, ezt már ő, K., is megfigyelte, milyen hihetetlen intenzitással maradhat meg egy, talán nem is túlontúl jelentős mondat, és ha ez eszébe jut, mindig, mint valami példatárra, egy nagy világvevő rádióra gondol, mely akkora, mint egy szekrény, töméntelen rádió, zöld varázsszeme csalárdul kacsingat, BEROMÜNSTER, olvasható, a rádiót férfiak állják körül, durva dohányszag van, halálcsöndben beszél valaki valamit a rádióban, kedves hallgatóink, híreink közlését befejeztük, most kamarazenét közvetítünk, hangosan sistereg a készülék, amikor az egyik férfi keservesen följajdul, jajjaj, jajjaj, jajjaj, a mondat olyan volt, mint egy pofon, de, vagy éppen ezért, azóta se hozták szóba ezt Hápapával, mint mondani szokás, fátyolt borítottak rá, ne gondolják azonban a fiúk, hogy ez valami maszatolás volna, a szemétnek a szőnyeg alá való söprése, magyarázatul olyasmire kell sajnos hivatkoznia, melynek igazsága csak az idők során fog, így Frédi bácsi, fölfényleni, ne vegyék ezt nagyképű felnőttprédikációnak, ő egy pillanatig sem hiszi, hogy többet tudna őnáluk, azt meg főként nem, hogy okosabb volna, ellenkezőleg, úgy látja, nagyon is eszesek, megkockáztatja, ha evvel örömet okoz, okosabbak, mint akár ő, akár Hápapa, persze hogy örömet okozott, olyanok lettek kicsit, mint Korom, mikor az édesapja megmondta neki, 12 éves volt akkor, hogy már jobban ért a labdához, mint ő bármikor is értett hozzá, Korom napokig fénylett, Korom peckes, mondták maguk közt, ő, K., egy időben sokszor gondolt Frédi bácsi e bókjára, ebből próbált erőt meríteni, mert akkoriban éppenséggel úgy érezte, nem elég okos, okosnak okos, de nem tündöklően okos, nem azért kellett volna a tündöklő okosság, hogy, úgymond, tündököljék, hanem hogy elvégezhesse a dolgait, ezeket a bizonytalan körvonalú, homályos valamiket, melyekről jószerével azóta is csak annyi tudható: vannak, estelente befejezésül úgy imádkozott, hogy és add édes jó Istenem, legyen egy kis tündöklő eszem, ekkor tetőzött féltékenysége vagy csak irigysége Csáth iránt is, Csáth szinte sosem csinált semmit, csak felbukkant, Csáth fő attrakciója volt ez a felbukkanás, felbukkant, vadul, gonoszan, szépen, kevélyen, megverten, és mindig mintha tudna valamit, mintha ő tudna valamit, mindenesetre, akár a bukott angyalok, fölöttünk állna, és mosolyogna fölényesen hiábavaló, némiképp nevetséges, tiszteletre méltó erőfeszítéseinken, olyan, mint Kerouac, neki, K.-nak, legalábbis mindig ez ugrott be Csáthra: Kerouac herceg, megy az úton, néha-néha véletlenszerűen megáll egy vaskos kőháznál, magába bolondítja

és magáévá teszi az egyébként földimogyoró-termesztéssel és -eladással foglalkozó házikisasszonyt, föleszi a spájzból az összes almadzsemet, és az idegen levélszekrényekből kilopott levelek hátlapjára, evvel a szóval gondolt erre mindig, kurva jó verset ír, érdekes ez a felbukkanás, ahogy ez áthagyományozódott Koromra, csak benne mindig marad valami az eredendő kedvességéből, ami hol hiteltelenséget jelentett, hol bőséget, múltkor ugyanígy bámulta a kristályos éjszakát, sétálgatott a szobájában le-föl, ingben, körülötte a családi fészek, vagy nem is, már aludt, fenn volt sokáig, nehezen aludt el, csak forgolódott dühösen az ágyon, nem jött az álom, ezért is volt különösen ingerült, amikor fölriadt arra, hogy az asszony álmosan, de az ijedség éberségével mondja, nyilván már nem először, csöngettek, édesem, nézd meg, valaki csöngetett, édesem, ki az, csöngettek, a finom kis vekker mutatói zölden foszforeszkáltak a sötétben, ó rút macskaszem, fél három, állapította meg, s bármit is akarna most az asszony mondani, így ő, az agyrém, közbevetőleg persze tudni azt is, milyen nehéz őt egyáltalán helyzetbe hozni, milyen könnyen mondja valami mindenki által láthatóra: ez nincs, vagy, emlékezzék az asszony a minap, a rámenős keramikusnőre, aki mindenképp XX. századi akart lenni, olyan, akit nem béklyóz semmi és senki, ez az egyébként, a szabadság valamitől és a szabadság valamire, és mindezt úgy gondolta igazolhatni, hogy, az asszony jelenlétében, fölajánlkozott neki, K.-nak, lehetett volna ez kínos is, ahogy az is kínos, ha valaki túrja az orrát, botrányos is, éppenséggel az asszony kikaparhatta volna a nő szemét, impulzív teremtés, de egyik se, a helyzet lehetetlen lett, mert ő, K., azt mondta, hogy de hát, drága, mit akar, én nem vagyok valóságos, és hogy ezt most nem valami győzelemként említi, a hűség diadalaként etc., az talán magától értődő, a keramikusnő már csak vihogni bírt egész este, nem szívesen lennék a csábítód, mondta neki régen Csáth, mindenesetre az idióta, beképzelt hanghordozással, melyre csak a férjek képesek, kezdte volna az asszony kioktatását, amikor, most már valóban, csöngettek, kikászálódott az ágyból, míg a papucsát kereste, bocsánatot kért az asszonytól, avval a sietséggel és flottsággal, mely, rendszerint, ugye, ugye, és ezt ő, K., sosem képes elismerni a konkrét esetekben, megsemmisíti a gesztust, föléli, kint a ház előtt a betonpadkán ült Korom, derűsen lóbálta a fejét, álla a mellébe ütközött, miként jól láthatja, így Korom, berúgott, becsiccsentett, mint egy albán szamár, reméli, nem okoz evvel külpolitikai bonyodalmakat, mindez pedig okát és célját abban leli, hogy megzápult a kedve, azonfelül úgy áll a dolog, hogy nincs

hol aludnia, hapsikám, egyébként a kedve éppen azért zápult meg, mert nincs hol aludnia, hisz micsoda kibabrált világ ez, ahol neki, Koromnak, úgy kell éjnek évadján szállásért könyörögnie, de K. ezt ne is várja, könyörögni nem fog, nem könyörög, őt csak ne oktassa ki K., hogy milyen a világ, azt ő, Korom, legalább úgy tudja, és ha K. azt mondja, hogy mily semmi a világ tűnő zaja, hogy a szappan-bugyborék szétpattanása hatalmasabb és színesebb, miként egy röpke emberélet eltűnése!, akkor ő újra meg újra az élet szépsége, öröme s fájdalma, lázai s csöndje iránti figyelemre adja a voksát, az élet folyamatának, áramlásának, megszakíthatatlanságának nagy élményére, még akkor is, ha most nincs sehol egy meleg ölű nő, akibe belehajthatná ezt az elnehezült fejét, mert az világos, reméli, K. számára, hogy csak jobb híján zavarja őt, ezt a példás, szorgalmas életet, de ne, az Istenért ne védekezzék, ne is próbálkozzék valami védekezésfélével, nincs erre szüksége, a jó íróban megvan nemcsak a maga szelleme, hanem a barátainak a szelleme is, s ő, Korom, neki, K.-nak, barátja vagy mi a lóagy, ő, K., nem könnyen lepődik meg, s azt gondolja, ez jó tulajdonsága, bólintott hát az áriára, és kissé akkurátusan bár, terelte be a halovány Koromot, aki rebegő tekintettel kuszálkodott, nagyjelenet, ő pizsamában, jótékony karó támogatja Koromot, akiből dől a savanykás borszag, arcát kezdi már átverni a hajnali borosta, és egyfolytában beszél, és föltenne akkor K.-nak néhány indiszkrét kérdést, csitt, csitt, így ő, parancsolj, ez az az akkurátusság, amire célzott, vajon, így Korom, elvihet-e bennünket a művészetek gyalogsága, a regényírók hada a kastélyokon és templomokon át a Szajha palotájába, ahol az igazi titkokat őrzik?, ők, értse meg K.!, ők az utolsó vállalkozók, és egyikőjüknek, egy hontalan puskásnak el kell jutnia oda, különben a jövő úgy fog bűzleni, akár azoknak az embereknek a dögletes kigőzölgése, akik korunkat a második világháborút követő hatalmas és kollektív gyávaság során kézbe kaparintották, közben az asszony újból elaludt, s a hatalmas, közös ágy egy sarkába kucorodott össze, a szoba közepén, az ágy odáig beért, Korom elrugaszkodott tőle, s terpeszben állva egyensúlyozott, vegye K. tudomásul, egyrészt kizárólag, értse meg, kizárólag meztelenül tud aludni, másrészt arra egyáltalán ne számítsanak, hogy akár rejtett vagy nyílt bűntudatból, akár jólneveltségből ő a földre feküdnék, de verjék ki a fejökből azt is, hogy ő elfogadna afféle tábori ágyat, campingágyszerűséget, még akkor sem, ha látja a K. szemén, hogy kész hosszan ecsetelni annak előnyeit, a rugózást, a függetlenséget, erre ne számítsanak, akkor inkább visszamegy a sötét és

bársony éjszakába, igazából úgy sincs neki senki más, csak az, és mialatt beszélt, hányta le magáról a ruháit, meztelenül állt az ágy előtt, sápadt, szép teste úgy világított, mint a hold, megrendülten nézte ezt a világló félkaréjt, úgy érezte, egyedül ez a test, amely van, van és egyedül, Korom kicsit megingott, mintha ütés érte volna, nehézkesen a vekkerre pillantott, már fél három! milyen hamar elmúlt egy év, ő csak ekkor kapcsolt, gyorsan az ágyhoz ugrott, arrébb görgette, emlékszik, nem emlékszik, az aluszékony asszonyt, Korom pedig abban a pillanatban, gyönyörű részeg mozdulattal, akár egy darab tönk fa előredőlt, be az ágyba, az asszony még nem is hűlt helyére, csattanva arccal a párnában, szívfájdítóan hosszan felsóhajtott, felnyögött, a párnán át szívta a levegőt, a párna szinte összelappadt, aztán hirtelen a hátára fordult, nyújtózott, mint egy tigris, Istenem, Istenem, de jó punciszag, vékony válla fölmeredt a sötétbe, akár egy nőé, egyenes haja az arcába hullott, jó volt azután reggel a reggelizés együtt, mintha ez volna a világ legtermészetesebb dolga, és így az lett, ő, Frédi bácsi, semmiféle öregségi-előnyt nem akarna érvényesíteni, inkább jelképes kézfogást ajánl, integrációt, mert az tény, hogy ő, tény, hosszabban élt, illetve él, mint ők, és evvel a ravaszkás és fontoskodó szövegkezeléssel nem akarja az ablakon becsempészni azt, amit szélesen kitessékelt az ajtón, viszont ostobaság lenne eltussolni, hogy neki olyanra van szeme, amire nekik nincs, és ez igaz viszontag is, erre vonatkozik az integráció, és ő evvel a vén szemével, mindenképpen úgy látja, hogy felejteni kell, necesse est, hisz navigálni! mindegy, nem akarja a fiúk kedvét elvenni, hagyja ezt, és nincs is az ellen, hogy ők mindezt egyszerűen felháborítónak találják, de azért emlékeztetné őket, hogy a borítsunk fátylat valamire kifejezés nem annyira sunyító és kényelmes, mint inkább pontos és nagyon is emberi, hiszen nem hazudik, a szégyen, melyre fátyol borul, ott van, és ez ismeretes mindenki előtt, ha máshonnan nem, a fátyol miatt, mondható erre persze, hogy mire óvni azt a szemet, ha csak a fátyolt láthatni vele, és erre ő válaszolni nem tudna, ami nyilván őket, a fiúkat, sem töltené el örömmel, ha akarod, még őszintébb leszek, mondta neki egy heves vérű társa a tanfolyamon, s ő már akkor is azt felelte neki, szükségtelen, olyan nagyon őszinték mi ne legyünk egymáshoz, és ma is ezt vallja, mert mi a vége? minthogy egyik se tud a másik igazságával mit csinálni, ki-ki a magáét hangoztatja tovább, s így haladnak párhuzamosan a semmi felé, s ez még a kisebbik baj, mert közben hamar el is hangzik a szó… s vannak szavak, amelyek végzetesek, tudjuk, s amellett még csak nem is igazak, vagy nem egészen, mert mihelyt kiszalad

a száján, hogy nem szereti, vagy ilyesmi, hogy nem tud vele élni – minden eldőlt, mert visszavonhatja-e másnap? vagyis formákon múlik az élet, gyűlölöm – lehet ebben is igazság, viszont, mihelyt elfogadja a füstös éjszakákat tanulságul, akkor már nemcsak ennyiből állunk, s akkor óvatosnak lenni mégiscsak érdemes, különben is, kik azok, akik tökéletesen egymáshoz valók, ki mutat neki, Frédi bácsinak ily boldogokat?, az embernek sokat kell tudni elviselni, mindig és mindenütt a világon, ez az igazság, lennél szíves befejezni ezt a bornírt ürességet, így Hápapa, amiből kitetszik, hogy tehát ők is voltak fiatalok, ha ez nem látszik is például ezen a kvaterkázó, fraternizáló modoron, amit ő, Frédi bácsi, épp most mível, nem beszélve arról a görcsösségről, ahogy itt lóg őrajtuk, nem értette Hápapa indulatosságát, talán mert Hápapa személyes komiszságnak tartotta az ő ateizmusát, hitetlenségét, nincs ilyen-olyan hit, hit van és nem-hit van, náluk inkább fordítva volt, Dániel tartotta például Halassi hitét valami hátulrólmellbe-dolognak, pápista fondorlatnak, Hápapa felszólította őt, Frédi bácsit, fusson azonnal a lány után, kísérje haza, nyugtassa meg, botorkálva kiment, azt sem tudta, hol áll a feje, és itt várta az újabb meglepetés, a lány, majdnem felöklelte a lányt, meglepetésében fölsikkantott, mióta Hápapa rávágta az ajtót, ott állt, döbbent arccal nézve a névtáblát, Halassi Mihály, Halassi összerázkódott a saját neve hallatán, mondotta egyszer, milyen nehéz megszoknia, hogy még valakit ugyanúgy hívjanak, mint őt, és hogy ez a valaki pont az édesapja legyen, és ezt, így Halassi, kicsit rossz néven is veszi az édesapjától, karon fogta a lányt, aki mint holdkóros hagyta magát cipelni, de ezt inkább nem kellene tovább mesélnie, mert bár felnőttek, annyira tán mégse, hogy kibírják azt a különbséget, amely a történet eleje és vége között van, ápolónővér volt a lány, mellén egy nagy elefántcsont kereszt, bútorozott sötét szobácskát bérelt részére a kórház, gyors lábú svábbogarakkal, úgy terelte, mint egy élettelen fabábut, nehezen tehát, kedvetlenül tehát, blazírtan és szégyenkezve, csak Hápapáról beszéltek, néha közbebrummogott, igen, igen, Hápapa derék fiú, igen, a legjobb barátja, ők egymásnak a legjobb barátai kölcsönösen, inkább hallgatott tehát, úgy viselkedett, hogy szólnia se kelljen, inkább arra törekedett, hogy elcsöndesítse, mintsem felzaklassa, az ember nyakában lakik a boldogtalanság, szokták mondani az öreg matrózok a hajókon, s ha valaki közülük megzavarodik, nekiesnek a nyakizmainak, így ő is, így Frédi bácsi, mert a beteg lélekre nagyszerűen lehet ám hatni holmi apró praktikákkal, eszenciákkal, az izmok

felfrissítésével, s különösen a nyakizmoknak fontos ebben a szerepe, igazuk van a matrózoknak, s egy kicsit persze elkezdett sírni, de azért el is mosolyodott, s tudjuk, az ilyesmi nagyon szép, mikor egy fiatal nő a könnyein át mosolyog, olyan ez, mint mikor verőfény tör át az esőn, még boldog is volt tehát, éppen akkor, néha bizony így fordul az élet, vedd úgy, hogy hozzád menekült a bajában, gondolta ő, történetesen vasárnap is volt, ez is jólesett: az életen kívüli lengedezés, mert ez olyan volt, jól megrakta a kályhát, aztán kiment a kamrába valami ennivalóért, mert enni kért, s úgy ettek aztán heverészve, mintha kiránduláson volnának, s még lámpát se gyújtottak ehhez, hadd boruljon rájuk a sötétség, s akkor megint elkezdett mesélni neki, s hogy mi mindenről?, ami eszébe jutott, amit az ember utazásai közben tapasztal, s arról a szomjúságról, mely a fiatalembert kergeti, megtudnia, van-e hát boldogság is a világon? mert ez érdekli a fiatalembert, s hogy mi rejlik vajon a mécsvilágos kalyibák mélyén, mikor elült már a napsütés álomszerű zsivaja, mikor kialszik a falakon a fény, s ő ott áll a trópusi hideg éjszakában, s azt szeretné megtudni, kik ezek a lármázók, akik fel akarták ma zabálni a napot az égen? s vajon mi van ilyenkor a fejükben, mikor leszáll az éjszaka rájuk, s a délszaki hold kezd belesütni a fazekaikba?, sötét dolog volt ez, szájukon vacogott a csók, sötét dolog volt ez, Frédi bácsi az ajtóhoz kísérte a vendégeit, mélyen meghajolt, ő, K., maradt utolsónak, Frédi bácsi az ablakhoz állt s nem törődött vele, csak a profilját látta, Frédi bácsi arcáról minden pillanatban lehullott egy vonás, először a mosoly, aztán a feszült figyelem, a tájékozatlan és rövidlátó pillantás, az ajkak elernyedtek, hallgatott, nézte a sötétedő utcát, ujjaival az ablaküvegen dobolt, ő nem mozdult, Frédi bácsi változása lenyűgözte, várta, hogy megszólaljon, mintha óriási fáradságába kerülne, sokára fordult csak feléje, lompos mozdulattal, fáradtan, te itt vagy még, mondta komolyan, szomorúan, mire vársz, kisfiam?, mozdulatlanul állott, széles hátával eltakarta az ablakot, ő várt egy pillanatig, aztán szorongva az ajtó felé indult, gyorsan kiment, a lépcsőházban megállt, visszanézett, senki nem követte, a Frédi bácsi hangja éjjel a fülében ült, álmába elkísérte, már aki! kiáltott önmagában többször is, indulatosan, védekezvén ellenkezve, már aki! már aki!, a Halassi-szülők átejtését nagyban megkönnyítette az, hogy ő és Halassi a kerti, hatalmas, katonai sátorban nyert elhelyezést, a raktár vagy hangár nagyságú vászonterem alját állandó vékony porréteg födte, a takarók nehezek és nyirkosak voltak, de végül is mindig fölmelegedtek, noha, a méretek miatt, a belehelés szóba sem jöhetett, a tv-főfilmhez

igazított vacsora végeztével fölálltak, mondván visszavonulnának, telihold sütött, kint, a hodályban mintha sárga lámpa égett volna, halovány fényesség ütött át a vásznon, a kerti bokrok árnyéka hosszan elnyúlt a nyílt térségeken, akár, így Halassi, a kutyavonyítás, így nekik a legfőbb gondjuk s teendőjük nem az óvatosság lett, nem a görbült hátú lopakodás, nem a lélegzetvisszafojtott kisurranás, nem a hazudozástól rossz- vagy a bátorságtól jókedvű hősködés, hanem elébb a nyúlánk árnyékaikban való céltalan gyönyörködés, majd a táncszerű sasszézás srégen lefelé, előre a domboldalon, zsebre dugott kézzel, messziről talán bosszantó az ilyen alak, ahogy túlságosan is könnyű lépteivel bóklász, s a lépés olyan: amilyen, sose válasz-lépés, független, csak választott társaitól függ, azaz önmagától, és innét már feltűnhetnék a szépen rejtezkedő erő, és nem szabadna, hogy megtévesszen a látszólagos nyugalom, statikusság, megpihentség sem, sőt, szokása szerint, továbbmegy, bizonyos elégedettségről szóló elnyugvás sem, nem, mert ez a mozdulat, mert mozdulat ez és nem például testtartás, minden ízében hasonlatos a főfelvetéshez, itt is, ott is, egyszerűen némely izmok megfeszítése és mások elernyesztése létrehozza azt a tágasságot, melyben a lélek, mint mondani szokás, szárnyalhat, de ha eltekintünk is a szavak ilyetén segítségétől, az bizonyos, nagyot és szabadon lehet lélegezni, a bordák beleropognak, szinte beleroppannak, s ha ilyenkor a szokásosnál hosszabban tartjuk bent a levegőt, mégpedig úgy, hogy közben kapkodva még hozzálélegzünk, miáltal torkunkat, mint penge metszi a hidegség, bent, magunkban, mélyen, akkor ebben a pillanatban ugyan, hacsak nem dolgoztuk meg magunkat jóelőre, nem jut eszünkbe semmi, de megcsap bennünket egy rövid, édes szédület, mely azután mintegy a sípolva kizuhanó, felforrósodott levegőtömbbel egyetemben elillan belőlünk, ám, és végül ez az egyetlen dolog, már másodszor, amit mondani akartunk, úgy, hogy szemernyi keserűség sem marad utána, e mozdulat teljes egészében megváltoztatja a mozgást, a járást imbolygóvá, hullámzóvá, lebegővé teszi, a hullámzás azonban nem a lépteké, azokat bármennyire fékeznénk s nyújtanánk, ami kétségkívül valamiféle, kissé kényszeredett ünnepélyesség látványát keltené, mindamellett megmaradna a hebrencsség, a járás-kelés ünnepi hömpölygése talán a vállak oldalirányú ingásától keletkezik, a karok zárt és némileg szabályozott, korlátozott helyzetétől, talán ez a külvárosias tartás löki át a vonulást egy más időbe, más ritmusba, a légvétel is mindezek szerint alakul, penig a kicsi, de szemtelen lanka, a kora esti nyirkos, csúszós fű, a kanyargós gyalogösvény, melybe szelíden behajolt

zavarni egy-egy bokor vagy fa, ezek meg az éjszakai kaland fontossága, súlya és sötéte lélegzetöket apró, kapkodó lihegéssé tördelhette volna, nem, mintha széles, felnőtt mellkasból törne föl a lélegzet, nem sóhajtozás, lihegés, zihálás, egyszerű, meleg dohányillatú férfilélegzés, BEROMÜNSTER, nyugodtan, tempósan, avval a biztonsággal és ráérősséggel, mely csak az élethez nélkülözhetetlen dolgokhoz illik, a cirbolyafenyők közt beláttak a tóra, a tó tiszta volt, éber és olyan éles fényű, mint a kés, de talán jobb szó a fénytelenség, mert mozdulatlan, fekete hát is a tó, fénytelen, mint a kés, mert a késnek maradnia kell, élessége, keménysége, veszélyessége, titkossága, fényessége folytán, a csend törékeny és üres, azon kapta magát, hogy lassúdan, sőt valami lapító bújócskával húzza ki a kezét a zsebéből, abban remélkedve így, hogy veszejtené csak el azt a könnyedséget, melynek elébb még úgy lehetett örülni, mely azonban, igazságtalanság ez, szembesülve a tó súlyos mozdulatlanságával, masszív tömbjével, a víztükör síkjának erejével, súlytalanság lett, lezser és kicsit nyegle, úgy járt, mint mikor a templomban, szemben az oltárral, hirtelen kiderül, rágógumi van a szájában, gyorsan kikapja, miközben tenyerével fedezi ügyetlenül az akciót, az anyagot a tenyerébe rejti, ahol az a melegtől és a kéz öntudatlan, ideges rángásaitól egészen elragacsosodik, majd szétmázolódik, azután, jóval később, a kicsiny, egy régi lakóházból szentült templomocska előtt, elbújva a gesztenyefák mögé kitartóan vakargatni kell e nyúlós, ragadós, utálatos masszát, s csak mikor gesztenyelevéllel, földdel, pálcikákkal sikerül végre-végre eltüntetni, akkor vesszük észre, mit is csinálunk, édes Istenem, hogy már negyedórája mit is csinálunk, mit is, izzadság önt el, és egyszerre, mert nincs már, ami elvonja a figyelmünket, mély szomorúság tölt el és szégyen, ilyen oltár lett a tó, de ettől, minthogy ebből az következett, hogy a cirbolyafenyők celebrálták a misét, daliás káplánok, meglehetős, úgynevezett közepes jókedve támadt, mint mindig, ha valami megfelelést tapasztalhat, lassan megint nekiindult a lejtőn oldalazva, avval a csöndes, aktív, tömény, mozgékony, nedves örömmel, mely a szent pillanatokat követi, de avval az ürességgel is, melyet nyugodtan nevezhetünk természetes állapotunknak, Drahoschék nyaralója nagy, igazi kőház volt, a legnagyobb a környéken, de legalábbis a legtestesebb, félig a dombnak dőlt, elöl szinte kiiramodott alóla a talaj, így az ablakok emeletnyi mélységre nyíltak, a két unokanővér, Bordács Anna és Pintér Sophia mellett időnként itt lakott Kászoni is, Drahosch ugyanis nagylelkűen gyakorta meghívta,

valóban nagylelkűség volt ez Drahoschtól, akinek semmiféle gátlásossága nem fejlődött ki a saját módosságuk iránt, nem kompenzált, penig keményen módosak voltak, és, azt gondolja, nem is a legjobb fajtából, az apja gyárigazgató volt, igazgatónak lehet, hogy megjárta, ez azonban éppen például a kertben, dús dáliák és csenevész veteményesek szomszédságában keveset nyom a latban, ugyanis az igazgató otthon is, a kertben is, úgy viselte magát, mint olyas valaki, akinek hatalom van a kezében, ezért nem szerették ők, Drahoschnak sosem mondták „apád" vagy „apádnak" vagy „apádról" etc., mindig csak „diri", a „dirinek", a „diriről" etc., de hát akinek mása sincs, csak hatalma, annak számolnia kell néhány mellékszereplő, akikből áll az ország, ilyen-olyan megjegyzéseivel, a hétköznapok hőse persze amúgy, Korom nemrég feljött hozzájok egy lánnyal, Csicsivel, nehezen felejthető este vagy éjszaka volt, főként a kettejök közti harcias végjáték miatt, gyűlölködve sziszegtek egymásra, de ahhoz már fáradtak és kicsit részegek voltak, hogy értelmesek legyenek vagy legalábbis kulturáltak, iszonyatos, ahogy beszélsz, üvöltötték, meg tudnálak igazán ütni, amikor így beszélsz, úgy mondod ezt, mintha még nem ütöttél volna meg, mintha nem karmoltál volna végig, szedd össze magad, üvöltötték, így nem szabad beszélni, mondták egyszerre, nem lehetett mit csinálni, csak aludni, a kelő nappal elaludni, ő, K., nem akar most valami emlék-végeladást tartani, de őt mindig is nagyon érdekelte, sőt foglalkoztatta, hogyan látszik ugyanaz különböző szemekből, ez izgatta, magyarán, ahogy a jelzők cserélődnek, cserélődnek az ajkakon, ahogy egy építmény súlyai változnak és a súlypont recsegve-ropogva arrébb vándorol, Korom, Csáth-os örökségként, váratlanul betoppant, ő pizsamában nyitott ajtót, olallá, így az ismeretlen hölgy az ajtóban, egy neglizsé, végre-valahára egy neglizsé, Korom a falnak támaszkodva vigyorgott, szemébe lógott kuszált sötét haja, az asszony és Csicsi egymásba karolva mentek befelé, az izzó éjszakai vadulás éppen erről szólt, arról, ahogy aztán akkor az asszony ezt az ösztönös kedvességet milyen radikálisan visszavonta, egyszerűen, így ő, azért, mert, így Korom, Csicsi kurva, persze éppen az volt abban a fontos, hogy teljesen mindegy, miről szólt, és csupán árnyalta, nehezítőleg, az a képzete, hogy úgy vélte, neki van igaza, édesmindegy: ennyi, milyen igazán tudhatni gyűlölni, mondták fölébredve, utáltalak, igen, bólintottak szomorúan, most pedig szeretlek, pedig közte nem történt semmi, igen, bólintottak megint, a nők bementek, ő pedig Korom szerencsétlen ballonjával ügyetlenkedett, a falból szakszerűtlen kilibegő, a tipli!, a tipli!,

reves akasztóra akarta, Korom ekkor kicsit derűsen, kicsit büszkén azt mondta, hapsikám, ez tehát Csicsi, Csicsi kurva, megromlott, mint az országúton eltaposott állatok húsa, avval bevonult az asszonyok után, ő meg, mint egy rossz burleszkjelenetben, leejtette a kabátot, mint aki meglepetésében leejti a kabátot, Csicsi neve fogalom volt, Csicsit nem ismerte senki, olykor, főként Dániel, még a létezésében is kételkedtek, Csicsi volt Korom első nője, egyetlen kedves és elfajzott, így Korom, nagybátyám, akinél látogatóban voltam, kampós létrát készíttetett nekem, hogy módom legyen a szobámból felmásznom egy másik házba, egy emelettel magasabbra, ahol este mindennap fürdött egy gyönyörű hölgy, akkor is nyár volt, s a lakása ablakait a nagy hőség miatt nyitva tartotta, s én egy nap, ég és föld között lebegve felléptem hozzá az ablakpárkányra, s hogy meg ne ijedjen, így susogtam be hozzá: egy kisfiú van itt, nem is ijedt meg, csak nagyon elkomolyodott a fürdőjében, hiszen ismert is látásból, aztán szótlanul intett nekem, én leléptem a párkányról, s ő ködülte szemekkel magához ölelt, Csicsi tehát van és itt és kurva, bent nagyban folyt a beszéd, furcsa, erős intenzitással, mintha egy színpadon, az asszony gyorsan meleg szendvicseket csapott össze, felbontották a régóta őrzött Caesar konyakot, először Korom csípett be, gyorsan, váltakozva nehezedett el és szárnyalt föl, evés közben a lány, Csicsi, sokat beszélt, s ő, K., egy idő múlva észrevette, hogy olyan dolgokról, amelyeket épp az imént hallott tőle először, a lány máris úgy beszél, mintha rég saját dolgai volnának, míg ő, K., ha történetesen megemlített valamit, amit a lánytól hallott, gondosan idézte a szavait, vagy ügyelt arra, hogy egy-egy elidegenítő, kellő távolságot teremtő „ez a…” vagy „azok a…” mindig odakerüljön elébe, mintha attól félne, kisajátítja a másik dolgait, ha például a pallért említette vagy, hogy Koromnak kedvében járjon, egy Handler nevű futballistát, a lány utána rögtön képes volt a legnagyobb lelki nyugalommal úgy beszélni róluk, hogy „a pallér”, vagy „Handler”, ő viszont, ha a lány Freddy nevű ismerőséről vagy a Kóbor ló nevezetű szórakozóhelyről hallott, válaszában mindannyiszor akképp nevezte meg őket, hogy „ez a Freddy?” vagy „az a Kóbor ló?”, bármivel hozakodott is elő a lány, ő vigyázott, nehogy túlságosan azonosítsa magát a dologgal, így hát nagyon zavarta, hogy a másik viszont az ő ügyeit, legalábbis véleménye szerint minden további nélkül nyomban magáévá teszi, irtó speciális kurva vagy, Csicsi, gondolta magában, voltak persze pillanatok, mikor ő, K., is ugyanolyan természetesnek találta a beszélgetést, mint partnernője, kérdezett, a lány

pedig válaszolt, vagy a lány kérdezett, és ő válaszolt valami egészen magától értődő dolgot, ez lökhajtásos gép volt, nem, csak légcsavaros, hol lakol, a második kerületben, de aztán egyre jobban kezdte zavarni minden, válaszolni akart a lánynak, de hirtelen abbahagyta a mondat közepén, mivel mindaz, amit mondani szándékozott, már eleve ismertnek tetszett, Csicsi türelmetlen lett, föl-le járkált a szobában, erőnek erejével igyekezett valahogy elfoglalni magát, lassan inkább Csicsi és Korom beszélt, ő, K., már fölfedezte az asszony durcásságát és egyre indulatosabban hallgatott, azok ketten kicsit tetszelegtek is a helyzetben, a helyzetökben, hogy mintegy bemutatják egymást, ma mindenki strammul öltözködik, mert ma ez nagyon fontos, így Csicsi, utálom a kis izmos, összezsugorodó combokat, így Korom, de kérdem én, miért zokogjak, ennyi finom ember között, nagy, fekete betűkkel felírta, így Korom a szobánk falára: EGALITČ, SEXUALITČ, modern frizurája volt, nagy sűrű siskája, amikor belémkarolt, csodálkoztam, hogy milyen könnyű a keze, egyes lányok, ha belekarolnak az emberbe, elnehezülnek, miért nem szerzel te is egy gazdag nőt, kérdezte Csicsi, így Korom, vádlón, a lányok mindent akarnak, így Csicsi, aztán éjszaka vörösre sírják a szemüket, és másnapra gyűrött lesz az arcuk, mint a pokróc, az öreg Sík, így Korom, állandóan ezt hajtogatja, de kérem, ne ilyen banálisan, de kérem, ne ilyen banálisan, tekintetem lesiklott a nyavalyás fekete asztalról, egyenesen az öreg vizenyős szemébe néztem, igen, mondtam határozottan, de mintha akkor is hazudtam volna, mindegy no, gondoltam magamban, ha egyszer ilyesmire kényszerítik az embert, akkor menjen mindenki a fenébe, mondja, kérem, kivel dacol maga, kivel ellenkezik, jól megjegyeztem, így Csicsi, hogy komolynak lenni illetlenség, félni illetlenség, őszintének lenni, szegénynek lenni, különbözni, kockáztatni, ez mind, mind illetlenség, kimentem a széles, aszfaltos bulvárra, nagyon szeretek ott, ott minden tárgynak, pontnak megvan a maga sajátos keménysége, gorombasága, ha egyszer meg kell halni, itt szeretnék elbukni, a Dunára például gondolni sem merek, untat a víz finomsága, nőiessége, mert az utcák az enyémek, mert az utcák az enyémek, Dániel, így Korom, miközben felesége versei közt lapozgatott, kijelentette, hogy az ilyesmit nem szabad félvállról venni, a gyakorlat nagyon fontos…, és különben is, amit egyszer elmulaszt az ember, azt sohasem pótolhatja, ő, Korom, elnevette magát, hogyha ez csakugyan így lenne, akkor egyenest a Dunának mehetnének, mert minden nap, minden percben mindent el szoktunk mulasztani, Dánielék hallgattak, mintha nem értették volna,

egyszer mindenkiben megcsappan az erő, így Korom, alkalmas pillanatban felnőtté válik, mennyit álmodoztunk arról, hogy szabadok vagyunk, mindig erről papoltunk, büszkék voltunk rá, mint a testünkre, de például, így Csicsi, hogy nem vagy se itt, se ott, hogy mindig valami mást csinálsz, az mégiscsak piszokság, nem, tudod, mit tehetünk, cserélhetünk inget, nadrágot, zakót, cserélhetünk lányt és szobát, no itt van, ennyit jelent tisztának lenni, mosolyogjunk, így Csicsi, így, örüljünk, így, fogjuk meg egymás kezét, és mondjuk kórusban egymásnak, hogy nincs semmi baj, nincs semmi baj, minél többször, annál jobb, nincs semmi baj, nincs semmi baj, hirtelen csönd lett, ő, K., házigazdásan tenni-venni kezdett, zörögni a konyakos poharakkal, Korom és Csicsi vadul és fáradtan meredtek egymásra, az indulat és az alkohol verejtéket vert a homlokukra, előjáték az övékéhez, aztán Csicsi elmosolyodott, megint úgy nézett Koromra, mint az este elején, meg amikor, így Csicsi, kellett a pénz, emlékszel?, mondta Korom, hogy igen, én pedig, most ugrik a majom a vízbe, felmentem a gyár dirijéhez, csókolgatta a combjaimat, a lábam közit, egyre csak hajtogatta, olyan vagy, mint egy baba, olyan vagy, mint egy baba, aztán, így Korom, ideadtad a pénzt, lent vártalak a kapu előtt, hosszan kísérte Koromékat a lágy estén, észre sem vette, hogy pizsamában rója az utcákat, kitartó neglizsé, mondta búcsúzás helyett vagy búcsúzóul mondta Csicsi, Drahosch úgy tekintette módosságukat, mint valami tehetséget, melyre az ember ugyan nem büszke, de éppenséggel lehetne is, nem átallotta Kászonit, szigorúan hát mögött, szegény kis Kászoninak nevezni, Kászoni együtt lakott egyedül az édesanyjával, Korom ezt rettentően izgalmasnak találta, hapsikám, skacok, két nő! egy házban!, skacok, tíz éve özvegy, el tudjátok azt képzelni, mit jelent tíz év pali nélkül, ezt egyszerűen nem lehet kibírni, egészségi nonszensz, így Korom, csodálkoztak azon, hogy Kászoni édesanyja özvegy, hiszen az özvegyek azok öregasszonyok, a nagymamák szoktak özvegyek lenni, Kászoni édesanyja meg olyan volt, mint Kászoni, csak rendes nő, bedolgozott egy ktsz-be, perzsaszőnyegeket sző, így Kászoni, amin sokat tamáskodtak, hogy lehet Magyarországon perzsaszőnyeget szőni, de aztán a franciakrémes és a bécsi tányérhús visszaállította a csonka Kászoni család böcsületét, az anya özvegységét egyetlen egy dolog támasztotta alá, hogy letagadhatatlanul híjával volt néhány fognak, foghíjával volt, így Korom, ami valóban vénasszonyosan beomlasztotta az alsó ajkakat, ez örökletes lehetett, noha ő, K., evvel ellenkezőleg, úgy látta, Kászoni fogai föltűnően szépek, szabályosak,

fehérek, mígnem Halassi, a jó Halassi föl nem világosította, hogy ezek jórészt műfogak, úgy beszélt, mint aki zavarban van, mintha ő tehetne erről az egészről, vagy ha tehetni nem tehet is, de menti magát, mert mentenie kell magát, be vannak ragasztva egyenként, azért olyan a fogsora, mint egy tömött kukoricacső, ugyan, így ő, K., bizonytalanul, szép telt, és ezért nem szeret csókolózni, nem szereti az ő tökéletlen fogazatukat a magáéhoz engedni, Kászoni nem szeret csókolózni, hangoztatta is, és nem is engedte, tehát ezért, az viszont nem igaz, amit egy ideig gondolt, hogy a Kászoni babrálása, matatása, fogdosása, tapizása is ebből eredeztethető, hogy tudniillik, ha nem lehet puszilkodni, akkor etc., nem, mert amahhoz, hogyha merészebbnek tűnik is föl, kevesebb kurázsi kell, illetve valami közösségi kurázsi, amelynek a kockázata is közösségi, mint emehhez, mely akarva-akaratlan személyességet követel, a tapi szót rövid ideig használták, tangó lett helyette, Halassi szava, merthogy ő a tapitól hányingert kap, mintha rothadt ételt ett volna, ami ezeket a tangókat illeti, ő, K., azért el-eltűnődik, hogy s mint van ez, miféle talmi emlékek ezek, csupa tangó, érintés, simítás, hogy ennyi volna csak? vagy ő, K., csak ennyi? viszont mit, mifélét tud ő többet mondani például az asszonyról annál a viharos délutánnál, amikor – annyi történt csupán, hogy az asszony a mozi sötétjében gyöngéden megigazította a kabátjaikat, melyek egymáshoz átívelve feküdtek az ölükben, aztán a mozdulatot rettenetesen kimerevítve, jó szó ide, a füléhez hajolt, mi ez, kérdezte az asszony, s szépen játszott kicsiny zavarában elnevette magát, őt, K.-t, akkor érintették meg először, azután egész nap bolyongott, kezdetben vele, az asszonnyal, aki azonban ekkor furcsa mód zavarta, kéz a kézben, majd egyedül, vágtatott az ismert utcákon, át az Erzsébet-hídon etc., erősen érezte a mindenből való kiszakítottságot, geometria plusz idő, mondta magának később, s csak erre az egyetlen két szóra gondolt a fülében dobogó vérrel: „mi ez?”, tangó, de nem komolytalan ez így? annyi történt volna, hogy rálátásunk nyílt a Drahosch bugyijára? másrészt vajon de hát mindez nem így van-e?, Kászoniék a víztorony mellett egy kis szobakonyhás házban laktak, melyhez hatalmas udvar tartozott, a kerítéseknél sűrű bodza nőtt, az udvar állandóan saras volt, hártyás-szappanos tócsák uralták, a két nő a fallosz tövében, így emlegette őket Csáth, ők, beleértve Halassit, nem tudták, mit jelent a fallosz, talán görögül víztornyot, mindenesetre ilyen értelemben és ártatlanságban használták úton-útfélen, Hápapa előtt is, aki aztán kibabrált bonyolult szemérmességgel adta meg a megoldás kulcsát, később

kikupálódtak már, Drahoschék házát maguk közt, Drahosch, Kászoni, az unokanővérek, azaz a túltengő nőiség miatt elnevezték Puna-laknak, rászoktak a névre, s erről nem gondolták, hogy víztornyot jelentene, nem ártatlanságból, hanem figyelmetlenségből szólták el magokat, Hápapa gyanakodva kapta föl a fejét, de ők szemrebbenés nélkül előadták, hogy egy újféle cseh lakkról van szó, bizonyos Jirzsi Puna Karlovy Vary-béli, Karlsbad, így Korom gonoszul, mérnök találmánya, Drahoschék padlását is evvel kenték be, főként a darazsak ellen hatékony, amelyek, tették hozzá aggódva, nem kis gond errefelé és manapság, Hápapa fölületesen bólintott, meg volt zavarva, Jirzsi Puna, szuszogta, Jirzsi Puna, sose hallottam a nevét, nem szeretem, így Halassi, ha hülyének nézzük az édesapámat, igazad van, így Korom, szüleink még jobbadán élnek, és gyönyörködnek bennünk, Halassi a legválságosabb vagy leggroteszkebb helyzetekben is édesanyámnak, édesapámnak szólította a szüleit, és ezt ő, K., nagyon szépnek találja, Korom penig nem szűnő kajánsággal fogadta, bár az ő muter-ja aligha kevésbé érzelmes, e nyílt kajánság miatt a szót, szavakat Halassi visszafogva, halkabban, valami ferde, gátlásos ajakmozgással mondotta, az édesapám így écsapámnak hangzott, ami még szívhez szólóbbá tette a jelenséget, a Halassi család szövevényes megszólíthatóságú volt, Teri nénit soha nem hívták Hámamának, noha kedvessége, segítőkészsége, természetessége, sőt még a Hápapáról rápergő határozottság is, ami nála nem volt ideologikus, inkább realitásérzéket, ügyességet jelentett, vagy hogy a kedvességében érezni lehetett valami kedvetlenítő programosságot – mindez nagyon is érdemesítette a becézésre, mégsem, egyedül Korom terikézte, Terike, drága, nincs egy vajas kenyere fölösben, Halassi ezen szorgalmasan megütközött, egyáltalán, alig hihetően a drága, mély, érzékeny, finom és súlyos, súlyos Halassiba szorult valami Hápapa akkurátusságából, a Halassi család tűrőképességét Korom tette állandóan próbára, ahogy kedvesen, tahón bezúdult, nagyon szerette őt mindenki, szeretetre méltó volt, de meg is viselt mindenkit, Halassi Dédiért mindannyian rajongtak, volt ebben valami kellemetlen is, mert a család, a napi együttlét sok nehézségében már kicsit belefáradt a Dédibe, de ők egy-egy órácskára felelőtlenül rajonghattak, hol a vénasszony?, kiáltozott Korom, Halassiék pesti lakása nagy volt és szerteágazó, különféle utakon lehetett benne járni és egyszer csak a másikkal találkozni, a hosszú-hosszú folyosó, úgy látszott, véget ér egy falnál, de aztán egy hajlattól tovább folytatódott, elbizonytalanítva az embert, ugyanabban a lakásban jár-e még,

folytatódott egészen a leghátsó szobáig, amelyben Teri néni néha a gyakorlatait végezte egy audiovizuális francia nyelvtanfolyamra, és aludni is ott maradt, ha, mint mondta, úgy elfáradt, hogy félt végigjönni a folyosó sok kanyarulatán, olyan zegzugos volt a lakás, hogy gyakran szólongatták a családtagok egymást, ha elveszni nem veszhettek is el, hol vagy?, a gyerekszobába három oldalról is be lehetett lépni, a folyosóról, a hátsó szobából, melyet Teri néni „dolgozószobának" nevezett, és a „szülők hálószobájából", amelyet csak az idegen látogatók neveztek így, az előtt volt még az ebédlő és a konyha „cselédajtóval", nem volt cselédjük, és mellette külön cselédvécével, a retesz sajátságos módon az ajtón kívül volt, és egész elöl, az utcai fronton, a „szalonok", amelyeket Teri néni „nappalinak" nevezett, Halassi az egyik szalont egy fal menti fülke miatt „könyvtárként" említette, a kis előtérnek penig, amely közvetlenül az utcára nyílt, „antichambre" volt a neve a család szóhasználatában, Dédi ateistának mondta magát, kihalt belőlem az Isten, mondogatta mosolyogva, állandóan ostorozta Hápapáékat, ilyenkor egészen eltorzult az arca, szép, finom arca, melyet mindig vastagon púderezett, a bőre 74 éve dacára gyönyörű maradt, és eltorzult a hangja is, kerepelt, rikácsolt, a kereszténység nem ismeretek rendszere, hanem út, meg hogy Krisztus Igazságnak, nem Szokásnak nevezte magát, ezektől a kirohanásoktól egészen kimerült, szinte láthatóan összezsugorodott, zihálva rogyott le valahová, micsoda Istenetek van nektek, suttogta, a bajaitokból csináltátok, örököltétek, örököltétek!, a sok púdertől olyan volt, mint egy fehér bohóc, szénfekete szemei villogtak, ő, K., és ezért kicsit szégyelli magát, félt tőle, Dániel sokszor menekült föl hozzá, Dédihez, eszmét cserélni, mi, ateisták, így Dániel, látjátok, pupákok, ez az igazi emberi nagyság, egyedül, mankó nélkül az üres ég alatt!, barátaim, így Dániel, aki önmagába hajló kételkedésében szinte állandóan szkeptikus volt, Dédi mellett azonban lelkes lett, barátaim, az ember nem fedezi föl az abszurdumot anélkül, hogy kísértése ne támadna a boldogság kátéjának megírására, „eh! hogyan, ily szűk utakon…?", de csak egy világ van, a boldogság és az abszurdum ugyanegy föld két fia, elválaszthatatlanok, tévedés azt állítani, hogy a boldogság szükségképpen az abszurd felismeréséből születik, éppúgy megtörténik, hogy az abszurd érzése születik a boldogságból, „úgy vélem, hogy minden jól van", mondja Oidipusz, és szent ez a szó, visszhangzik az ember vad és korlátolt univerzumában, azt tanítja, hogy nincs, nem volt, minden kimentve, egy istent űz el ebből a világból, aki kielégületlenséget és haszontalan

fájdalmakat hozva költözött ide, emberi üggyé teszi a sorsot, amelyet az embereknek kell elrendezni maguk közt, bravó, tapsoltak ők figyelmetlenül, kamuzik, legyintettek legfönnebb még, tessék nem kitérni a kérdés elől, ismételte sokszor az öregasszony, tessék nem kitérni a kérdés elől, figyeljen csak ide maga is, Lőrincz, Dániel volt az egyetlen, akit a megfelelő néven szólított, Koromot néha Sándornak, néha Gyurinak hívta, a karalábé neki karelábé, s ha a cselákokról kezdett mesélni, Korom rögtön dr. Deutschról, akinek az ablaka Baranya megyére néz, maga Lőrincz, tapasztalni fogja, ha komolyan veszi a dolgát, hogy éppen úgy, ahogy a hivő tudja, hogy a hitetlenség fenyegeti és a kísértést érezni kell, a hitetlen számára a hit a kísértés, amely látszólag végleg lezárt világát fenyegeti, egyszóval, fiam, az emberi lét dilemmája elől nem lehet kitérni, de ezek, ezek…, és rázni kezdte az öklét Halassiék felé, szinte rosszul lett, gyűlölködve vágta feléjök a szavakat, egyáltalán nem rossz játéknak látszott, el sem tudták gondolni, mi ez, micsoda, Hápapa meg Teri néni meg olyan viszolyogtatóan mosolygott a jeleneten, és nyugtatták Dédit, nyugodj meg Dédi, ne árts magadnak, Dédi, csak magadnak ártasz, Dédi legyintett, s hagyta magát pátyolgatni, egyszer Hápapa kitört, mit irigykedik maga, hogy én hiszek az Istenben, ez hülye, mondta Dédi vidáman, ilyen lesz, így Korom, a Drahosch, ha megöregszik, nem, mondta Halassi, egyébként mindig dugott vagy kuporgatott valamit, mint a mesékben, nem találta, valaki aztán hetek után rábukkant a könyvek közt a zöld, penészes lekváros buktára, hosszú órákat ült a fürdőszobában, s próbált mindent, így Dédi, kiegyenesíteni, mondd, fiam, szerinted bűn-e, ha egy fogkefe ferdén lóg ki abból a rohadt öblítőpohárból, ő, K., ilyenkor is félt, a délelőtt elment a vetkezésre, öltözésre, mert a pizsamát „alig lehet rendesen összehajtani”, sokszor nem volt hajlandó az emberre nézni, napokig földre vetett tekintettel járkált, nekem olyan nagy öröm valakire pillantani, hogy ezt én meg sem érdemlem, Dédi akkor világosodott ki, ha Istenről beszélt, a halott Istenéről, és ha Hápapáék hitét csepülhette, ilyenkor metsző volt, éles és nagy, és környéke nevetséges, nevetségesen gyakorlati, ésszerű, hétköznapi, Koromot persze nagyon szerette, gyere má, szólt ki a mosogató mellől, Korom szélesre tárja az ajtót, beüvölt, éljen I. Ferenc József császár!, irtó nagy, így Dédi, bajusza nyőtt neki, nem bírta irtani, Korom vesz egy törlőrongyot és vár, akár félórát is, ennek a kuktának, dohog Dédi, meg a srófja leröpült, jobb egy magányos ház, Gyurika ösmerte?, ez a császárra vonatkozik, azt mondják Amerikában, Korom hallgat, mit mondanak

Amerikában?, Korom hallgat, hát honnan tudjam, mit is mondanak Amerikában, és összevész saját magával, olyan ő meg Korom, mint két összeszokott bohóc, hát most a magyarral kitoltak, így Dédi, mért nem a törökkel toltak ki? miért nem oda vitték a bombát? le van szegényedve a magyar, ki kellene segíteni, de nem akarják, az angolnak kellene postán segíteni, neki van sok pénze, postára, utálom a nagyhatalmakat, de ezt úgy mondta, ahogy a csaló boltosra lehet mérgeskedni, Dédi átélte a világot, minden fájdalom fájt neki, tudott fájni, ő, Dédi, például nagyon helyesnek tartja, hogy két Németország van, sőt még kettő kéne, hercegségek!, az országokat hercegségekre kéne oszoltatni, Amerikát hercegségekre oszoltatni, és a nagy Szovjetuniót, az is csupa hercegségekből állana, ő ezért nem bánta egy percig sem, hogy Magyarországot így elorozták, Magyarország így már egy jó kis hercegség, esetleg még ezt is lehetne kettőbe oszoltatni, vagy úgy, mint régebben a lengyeleket, úgy szétoszoltatni, hogy már nem is vannak, úgy, úgy, aztán ezek a hercegségek aztán nyugodtan barátkozhatnának egymással és magokkal, le is írja egy papírszalvétára, kezéről csöpög a mosogatós víz, Magyarnépköztársaság, hercegség, ránéz, megrémül, görcsösen, kapkodva összegyűri a papírt, ledobja a kőre, hevesen tapodja, mi van, Dédi, nem láttad?, fiam, a vesszőt, egészen ferde volt a vessző, nem lehet ezt így, hogy csak úgy, egy vesszőt csak úgy!, mered maga elé, megint egészen kicsi, apró, Gyurikám, megfájdult a fejem a hidegtől nem tudok gondolkodni, megfagy az embernek az esze, muszáj egy kicsit lefeküdnöm, és te meg menj haza, menjél haza, nem illik egy özvegyasszonynál, ilyen sokat maradozni, Korom megy, boldog új évet kíván, Dédi hallgat, nagy sokára helyesel, igen, boldog, így szokták mondani, majd rácsodálkozik, miért mondják azt, hogy boldog?, most már jó sorsunk lesz, drága kis pofikám, lefekszünk má… fúdd el a lámpát, visszamegy a konyhába, és a reggel elkezdett tányért tovább mosogatja, közben hallani, amint magát nyugtatgatja, egy jó teát be, s akkor hallgat a gyomor, óvatosan becserkészték a kőházat, röviden tanakodtak a magas ablakok alatt, ő, K., mászhatott elsőnek, Halassi válla szomorúan görbült a faltól, talán benne hosszabban csengett a tó szava, ami érthető passzivitással jár, megkapaszkodván a hideg, fém ablakpárkányban ellépett a biztos, csontos vállakról, és a terméskő kiszögellésre állt, a lépés közben vietnami strandpapucsa leesett a lábáról, talpait jólesőn bizsergette a rőt kő, cittegni kezdett befelé a kékes lüktetéssel feltöltött szobába, mindig nagy utálattal néztek be az utcáról az ilyen tévénézős szobákba, a barmok,

mondták lekezelően, hogy mindent bevesznek!, a képernyőn ekkor jelent meg a szombat esti ünnepi bemondónő, a diri ott terpeszkedett a készülék előtt, előtte egy kis asztalkán levesestányér, tele földimogyoróval, fölkiáltott, olyan vagy, mint egy baba, olyan vagy, mint egy baba ő, K., ijedtében megcsúszott, a nagy lába ujja végigszántotta az erős, göcsörtös terméskövet, egészen a húsig lehorzsolta az ujját, melyet még aznap késő este bekötözött Teri néni, nem mintha a kőház ostroma eléjszakásodott volna, de, úgymond, rosszkor érkeztek vissza, bámultak be az ablakon, Teri néni és Hápapa álltak egymással szemben, Hápapa keze a székkarfán, figyeled, súgta rémülten Halassi, a karfa mindig majdnem a kezében marad, gyorsan eljöttek az ablaktól, de nem bírtak befeküdni otromba sátrukba, valahogy védekezniök kellett, az szörnyű lett volna, ha feküsznek az otromba sátrukban, és hirtelen vagy szép lassacskán eszökbe jut Hápapa, ahogy megmarkolja a karfát, a házasság, így Korom, egészségi nonszensz, újra elindultak hát a sötétjökben a tó körül, ez az újostrom botrányos volt és csodálatos, hihetetlen és az egyetlen lehetséges, váratlan és kikerülhetetlen, mint általában azok a későbbi hirtelen esti sétáink, mikor már-már úgy látszik, végképp elszántuk magunkat, hogy otthon maradunk, házikabátot öltöttünk, és vacsora után ott ülünk a megvilágított asztalnál, ilyen-olyan munkát vagy játékot tervezgetvén, melynek befejeztével azután szokás szerint aludni térünk, ha odakint barátságtalan az idő, ami az otthon maradást magától értetődővé teszi, ha most ráadásul olyan hosszú ideig ültünk már szép csendben az asztalnál, hogy távozásunk általános megdöbbenést váltana ki okvetlenül, ha a lépcsőház már sötét, s a kapu zárva, és ha ennek ellenére hirtelen támadt rossz érzéssel mégis felkelünk, kabátot váltunk, ott állunk azon nyomban utcához öltözötten, kijelentjük, hogy el kell mennünk, amit rövid búcsúzás után meg is teszünk, és aszerint, hogy milyen hevesen csapjuk be a lakás ajtaját, több vagy kevesebb bosszúságot vélünk hátrahagyni, ha ott találjuk magunkat ily mód az utcán, érezvén, hogy tagjaink a váratlanul megszerzett szabadságra különös mozgékonysággal felelnek, ha egyetlen elhatározásunk nyomán úgy tetszik, mintha minden elhatározás lehetősége ott feszülne bennünk, ha a szokásosnál jelentősebbnek tekintjük, hogy szükségesnél több az erőnk, hogy a leggyorsabb változást is előidézzük és elviseljük, és ha így nekivágunk a hosszú utcák során – akkor erre az estére teljességgel kiléptünk családunkból, mely a semmibe süllyed, míg mi magunk szilárdan, feketéllő erős körvonalakkal, combunk hátsó felét csapkodva, igaz

alakunkká magasodunk, felfokozza csak mindezt, ha ezen a késő esti órán még egy barátot is felkeresünk, hogy megnézzük, hogy s mint van, Teri néni éber mártírarccal várta őket, Halassi gondolkodás nélkül kezdett bele a szokásos gyermeki handabandázásba, mely az excusálást kellett helyettesítse, Halassi sokkal ritkábban került ilyen előre megírt szerepekbe, de ha már így esett, nem kapálózott ellene, nem mentette a menthetőt, de lealacsonyodásából nem is kovácsolt tőkét magának, alázatossági tőkét, elfogadta a kudarcát, avval a beletörődéssel és nyugodt lelkiismerettel, ahogy tompán húst kérünk a húsboltból, de Teri néni egy éles mozdulattal félretolta a fiát, mutasd!, a helyzet, melyet isten igazából ő, K., is csak ekkor vett szemügyre, siralmas volt, a forróságot érezte, de álmában nem gondolta volna, hogy a forróság: vér, az ujjak bedagadtak, alvadt vérlemezkék peregtek rozsdásan, a vietnami papucs maszatos volt, ragacsos, a két láb hajszálra egyformán rombolódott le, ami, vallja be, meglehetősen mulatságos, fiam, fiam, csóválta Teri néni a fejét, s eközben logikus-logikátlanul, de a Halassiakra jellemző vérforraló tapintattal Halassira nézett, aki fülig érő szájjal vizsgálta az ő, K., szenvedéseit, az asszony tépést csinált, és tiszta, ropogós, fehér vásznakból kötéseket, mint két túlméretezett fehér órjás nyúl, musz-musz, musz-musz, így a galád Halassi, de Teri néni is elmosolyodott, mintha ő, K., maga jelölte volna meg magát különbözni, úgy érezte, a lába szinte lehasította a fél házat, fuser erkélyjelenet, Halassi vállában ért földet, landolt hát, Halassi akár egy kósza idegen vagy partvis dőlt a házfalnak, és, jó szokása szerint, a sötétséget nézte, a sötétség öbleit, a szerkezetét, mi van, mit tornázol, sziszegte halkan, felhúzódzkodott újra, lábfejét hirtelen lüktető forróság öntötte el, a cittegésre azonban nem Drahosch jött ki, persze, hanem a magas Pintér Sophia, fantasztikusan bandzsa volt, épkézláb bandzsa, így Korom, s e vak tréfa fényesen beigazolódott, Pintér Sophiából gyönyörű nő lett, szépsége foglalkozása lett, manöken, a híradók előtti s utáni reklámfilmekben lehet látni, kanca, úszik, repül és ritmikus prózára jár, römiz és bridzsezik, komoly, zárkózott lány volt, nyilván, mert nem merte hinni, hogy szép, az erős bandzsasága ellenére lehetett tudni, hová, kire néz, nyugodt tekintete volt, csak túlontúl összetartó, és olyan, mintha meg lenne osztva, mintha magára, magába is figyelni kényszerülne, miközben néz, ő, K., néha azt gondolja, hogy ezen határhelyzet, illetve az önellenőrzés állandó igényéből való rokonság miatt alakult ki éppen az asszonnyal, az idegen lánnyal, rövid, de heves barátságféle, jól emlékezik, hogy szokásosan tapintatlan

faggatózására egyszer az asszony, megtörve végre, azt válaszolta: sohasem tudtam pontosan, milyen volt a kapcsolata pontosan a férfiakkal, olyan-e, amit szerelmi viszonynak neveznek, vagy másféle kötelék, de akár együtt álmodott, akár együtt aludt velük – sírni mindig egyedül sírt, a lesütött szemével meg a befont hajával – igazi madonna, biztosan sok regénye volt, régen egyszer látta Drahoscht, Kászonit és Pintér Sophiát együtt, érdekes volt tapasztalhatni, hogy a lányok újra meg újra találkoztak, összedugták a fejöket, mintha afféle szelíd összeesküvők volnának, és mintha léteznék az a közösség, melynek a háta megett, ellenőrző erejét csellel kijátszván mindezt elkövetik, ez a titkolózás jellemezte e hármat is, még ha akkor nagyon is föltűnően és elszántan, a Goethe–Mazzini-féle értelemben, közeledtek a park padja felé, ahol ő, K., könyvtári robotozását megszakítva pihent, ebédelt, azaz iskolatejet ivott, a levegő gyöngén remegett, augusztus végi élességgel vésődtek bele a vonalak, ő hasztalan igyekezett kideríteni a szemközti padon olvasó szomszédja könyvének címét, ennyit tudott elolvasni: a Tannhäuser bemutatóján, a zsöllye első sorában, tiltakozásunk jeléül?, tejcsöpp gördült végig az állán, fölszegte az állát, ekkor látta meg a fák közül előbukó széles ösvény kanyarán a három amazont, valóban olyanok voltak, mint egy győztes had, vidámak, magabiztosak, villogók, fényes homlokukról lerített, hogy megéltek már ezer halált, ilyképp közönyösen is közeledtek kissé, szomorúan, mint akiknek nincs módjukban mást, csak diadalt aratni, messziről látszott, hogy erősen kifestették magokat, a szakszerűen felhordott szerektől, melyek egyikét-másikát valószínűleg Pintér Sophia hirdette, nagyon megszépültek, például Kászoni: más kaliberű nő lett, ő, K., ekkor látta Drahoscht másodszor kiföstve, először, az volt az igazán megdöbbentő: a margócsykor, karján a hátborzongató Rónitzcal, megkeményedett Drahosch, fizikailag, az orr porcogója, mintha bökte volna a bőrt, maga a bőr is keménynek látszott, rombuszos pikkelyek táncoltak rövidre vágott haja tövénél, oldalt, a nyakán, mindőjük gyerekkocsit tolt maga előtt, azt a szörnyű, összehajtható, elegáns, praktikus, olasz változatot, az asszony jelzői!, mely akkor ellepte az egész várost, és ez a, az ő, K., szemszögéből, véletlen közösség még megemelte a diadalittas vonulást, noha eredeti formájában is, fiatal, erős nők délutáni sétája, egy magafajta magánosan üldögélő és iskolatejjel bíbelődő férfit éppen eléggé megragad, a vonulók önmagok jelképévé nőttek, fiatal, erős nők délutáni sétája, csikorgott a murva a lábuk alatt, kis sárga, éles kövecskék pattantak hidegen, vádlijukon megbukott a napfény, a

győztes zászlók lobogtak, a mellek szertelenül játszódtak, Drahosch is benne állt a sorban, semmiben sem különbözött a többitől, mind hosszú, inas vádliját etc., mind arca fásult győztességét tekintve, ahogy azonban közelebb értek, észrevette, hogy a Drahosch gyerekkocsijában, a Drahosch tolta gyerekkocsiban nincs semmi, semmi, semmi, semmi sincs, se pólya, se kis takaró, se horgolt sapka, se gyerek, és ezért ő, ő, K.!, kissé romantikusan, mérgesen elfordult, Pintér Sophia szenvtelenül tudomásul vette, hogy Drahoschnak kell szólnia, aki legott az ablaknál termett, mi ez a népvándorlás, így a diri, szemét le nem véve a képernyőről földimogyorót harapott a tenyeréből, mint egy ön-ló, Drahosch, szokatlanul, úgy mosolygott, mintha ő, K., volna maga az ötös találat, és némileg ugyan karitatíve, de kétségkívül szájon csókolta őt, merészen, mozdulatait nem fékezve, Halassi felnyögött, a talpa megint megcsúszott, beleszédült a Drahosch ajkának puhaságába és forróságába, és ehhez még hozzájött a lány lenge, éjszakai öltözete, bébi doll, bébi, így Korom, és ahogy Drahosch előrehajolt, hogy őt, K.-t, lecsókolja, mellei elemelkedtek a hálóingtől, vagy fordítva, mintha ki akartak volna ugrani, két, húson tartott vad véreb, ő ekkor látott életében először, egészben, női mellet, és ekkor lettek a Drahosch mellei egyenjogúak a Kászoniéival, számolni kellett velök eztán mint fő tényezőkkel, ekkor! ekkor! a rézsutas kőház terméskő betétén pipiskedve, miközben nagy lábujjáról Halassi vállára csöpög a sűrű vér, s míg a bonyolult diri eszelősen a tévén csüng, lassan elindul a krimi bevezető címlistája is, Drahosch visszaemelkedett, kezdődik az Angyal, így, s amikor ő riadtan ellenkezett volna, lehetetlennek tetszett ez a gyors lefutás, mutatóujját kedveskedve az ajkára tette, pszt, pszt, majd leszólt a sötét mélybe, Halassi felé, holnap várlak, és kicsit később: pá, kedves Deske, a Drahosch mellei nagy tény volt, de míg Kászoni elszabaduló nőiessége a kezdetektől szabad préda lehetett, nyílt, jótékony tréfák és vágyakozások terepe, Kászoni! hányszor eszembe jutsz, hosszú sörényed, langyos-lusta combod, mannás-meleg melled, tejízű csókod, a Drahosch testére nem lehetett ilyen felhőtlenül gondolni, ott mindig hozzá kellett venni az egész életet, az életöket, hogy az hogy lesz, vagy ha így nem is, azzal mindenképpen kíméletlenül, számot kellett vetni, mit jelent egy nőt megérinteni, s mindez, akkor, lelkiismeretfurdalásos helyzetet teremtett, a nyíltság helyébe a Drahosch mellei a szemlesütések, elfordulások, félmondatok idejét hozták meg, a többszörös elhallgatásokat, az ilyen-olyan föltételezéseket, Drahosch egyébként sovány és majdhogynem fiúcskatestű

maradt, hátulról nem lehetett változást észlelni, csak oldalt, előrébb érve lett lassan látható a súlyos tereh, szinte meggörnyesztve a lányt, mintha nehéz zsákok volnának gyönge nyakába, nyakszirtjébe aggatva, és Drahosch valóban tehertételként cipelte őket, nem akarta tudomásul venni, akkor sem, mikor kiderült, mekkora erő, úgy sem, hogy állandóan féltékeny kellett legyen Kászonira, Kászonira, aki meg szíves-örömest eljátszotta az ős-asszonyit, ami forróság volna csak, lüktetés, pulzálás, dobogás, nyitott, tüzes halszáj, valaminek a végpontja, az omegája, mélységes mélység, melybe minduntalan zuhanni készül az egész teremtett világ, Kászoni nem volt őszinte, szerepet játszott, bár, ki tudja, talán ez a stilizáció hozzátartozik a tárgyhoz is, a hozadékhoz is, Kászoni biztosan sokszor elkeserített, de még többször irányított, nevelt, csak avval, hogy volt, így, Kászoni „tudása”, amely tehát átadható volt, ő, K., a férfieszével ezt gondolja, abból a felelősségből eredeztethető, melyet Kászoni afölött érezhetett, hogy neki jött meg először a menstri ciaója, ahogy Drahosch azt rögvest hírelte Tolnától Baranyáig, bár ezt a legokosabb megnézni az etimológiai szótárban, hír, –el 1554–5: meg híröltetet sz. ‚híresztel’ (Hoffgreff Én. h2), hogy neki, Drahoschnak, Kászoni azt mondotta, dátuma van, a szóba többször is belefogott, hosszan s hisztérikusan nevetett, mielőtt elkezdte volna, bár kissé úgy, mint egy jó képességű színésznő, és a dühödt szólózás végén az is kiderült, hogy őt, K.-t, lóvá tenni lett az egész, az alakítás azért gyanúsan hiteles részekben volt gazdag, dátumom van, így neki Kászoni, és evvel ő, Drahosch, nem tud betelni, minthogy, amint ez nem titok őelőtte, épp az idő fogalmának bölcselettörténeti változásaival foglalkozik, ily módon valaminő mély igazságszolgáltatást lát abban az igazságtalanságban, mely őt, egyes-egyedül őt sújtja, hiszen míg ő éjt nappallá téve s a nappalt éjjé, hogy azután azt újra nappallá tehesse száguldoz vagy, legyen, ballag, bár most legkevésbé a saját eszéről beszél, és, bármilyen hihetetlen, nem is a hiúságáról, de mindegy, őt nem lehet kizökkenteni a menetéből, így vagy úgy, mozog a nagy elmék kaptatóin, hogy valamit fülön csíphessen, asztal alá vetett koncot elcsenhessen, addig ez a Kászoni csak széttárja húsos combjait, és mintegy elered az orra vére, mintha kis kellemetlen baleset volna, és mégis máris nemcsak túl a filozófiai kaptatókon, de a meg sem szenvedett kutakodás gyümölcse is, hogy stílben maradjon, az ölébe hullt, s míg ő, Drahosch, az ősi ügymenet szerint, minél többet tud, annál kevesebbet, Kászoni evvel a baromi gesztussal, hogy vére nyílik a világra, rögtön birtokol valamit, rögzít egy

pontot az idő áramában, definiál, megjelöl, és az így az övé, ennek a Kászoninak, így fröcsögve Drahosch, rögtön dátuma van, a van n-jei még ott táncoltak remegve a levegőben, mikor Drahosch elégedetten hátba verte őt, gyere, pupák, és kihívta lábtengóra, mintha ő egy Korom volna, hogy ki nyert, nem emlékszik, reméli, Drahosch, gajdolok és kombinálok, így Korom, de se gajdolni, se kombinálni nem volt érdemes, úgy vágtattak a dolgok egymás után, akár egy agárversenyen, és, enyhén szenvelegve, úgy fordítható a kép, hogy a műnyúl, az ő volt, a tengózást követő éjszakát szintén éjtszakának lehetne kinevezni, igaz, ehhez Drahosch nehezen megszerezhető utólagos engedélyére lenne szükség, ohó, kicsi Deském, egy éjtszakára, s ez az a pont, amely befoghatatlan homályával szégyenkezős rosszkedvet okoz, ő, K., túl hirtelen fogott belé, belekeveredett, ahogy néha társaságban, miután egyfolytában, hosszan és kedvesen beszéltünk, fölkapjuk a fejünket, és gyorsan azt kérdezzük magunktól: hogyan lehetséges mindez?, az eszesség mindenképpen föltétele a megértésnek, a lehető legtöbbet kell megragadnunk az eszünk által, tapintat nélkül kell csörtetnünk a ráció páncélzatában, miközben kis megelégedéssel vehetjük tudomásul nevetséges voltunkat, jó jel, és zsigereljük csak ki nyelvérzékünket, voltunk nevetségességét, Pascalra lehet gondolni, aki nem volt más, mint egy agy, mely egyre reménytelenebbül, semmit nem csökkenő erővel és kitartással, sőt, hülye, mely szó természetesen a mi árva fejünkre hull vissza, derűlátással definiálni akarja önmagát, ez a reménytelen vagy inkább remény nélküli optimizmus: a formátum jele, miközben mindent tud, Pascal, ki más?, e csenevész és egyben fölemelő feladat minden belső, elkerülhetetlen buktatójáról, miután és minthogy így a gondolkodást szemléletnek tekintette, a sokoldalúan és árnyaltan definiált megértést rögtön tagadva őrzené, azaz eldobná, és kicserélné a belátással, amely, szerinte, jelezné azt az egész embert kívánó gesztust, mely nélkül minden gondolat idegen marad, minden közeledés eleve hajótörést szenved, és a szavak, melyekről még lesz szó, üresen kóvályognak, mégis, még így is, néha, mert már éltünk egy kicsit és a világ itt nyomot hagyott bennünk, megnyomott bennünket, kristályosan megvilágosodik egy dolog, egy mozdulat, az a kibogozhatatlanul finom helyzet, hogy ez van, és így a szavak, váratlanul, hordozójává válnak valaminek, amelynek kapcsolata épp velünk és szóinkkal a legkevésbé látszott lenni, ez a hirtelen támadt érzéki tisztaság csábította őt, K.-t is, s azt persze nem tudja, mindez kellő és illő magyarázat volt-e az asszony számára, de ha nem is, amiben e

pillanatban biztos, de, és éppen ebben a pillanatban, a feszélyezettséget eltüntette, s ez azért ilyen bonyolultan, alá- és mellérendelések hálójában, mert, hogy végre a dühét is kiöntse, nincsenek elégséges szavaink, ő, K., tudja, sokan mondták már ezt, sőt, mintha mindenki evvel a diákos követeléssel állt volna elő, annyira elhasználtnak látta a szavakat, de nem bánja, legyen ez csak annak a jele, hogy ő, K. sem jobb a Deákné vásznánál, új szók kellenének, melyek szerények, alázatosak, hódítók, királyok és szolgák, rongyosak, fönségesek, úgy tudnának, egy példát említve, a jelen esetben tagadást kifejezni, hogy az nem korlátozottságot jelentene, tényszerűek lehetnének, de nem szenvtelenek, ilyenek lennének az új szavak, melyek nincsenek, így aztán ő, K., akinek végül is más dolga sincs, mint írni, amit nem dicsekvésből mond vagy panaszolódásképp, ott tart, ahol bárki betűvető, aki tudja, melyik végén kell fognia az írószerszámot, visszatérhet tehát a szomorúság, de most már tisztán, aminek, aki akar, örülhet is akár, aki nem, és azért ez a természetesebb, az meg láthatja, hogy ha e kalandozás nem is magyarázat, de mutatja a dolgok irányát, irányultságát, és ez a látszat ellenére szinte több, mintha a dolgot mutatná, és ő, K., lényegében és általában ebben a szeplőben bízik, ebben az akaratlan vakmerőségben, hiúságban, kéretlen istenkísértésben, visszalépve egyet, fontosabb hát a súlyt ismerni, mint a hatást, és szerinte az asszony most ilyen súlyokat láthatott meg, súlyozást, miközben, föltehetően, továbbra is kissé idegenül vagy idegenkedve szemlélődik az ő, K., kellékein, persze nem azért ül az ember álló nap az asztalánál és áll fél éjszaka az ablaknál, hogy, adott helyzetben is, ne találhatna valami bevålót, a lábtengó utáni éjszaka ilyen beváló, és ebben ne gyanítson az asszony semmiféle cinizmust, ellenkezőleg, inkább derék dolog ez: magunkat aprópénzre váltani a mások kedvéért, tudván tudva, milyen ingoványos talajra tévedünk, de az, aki tudja, hol van zsombék, és tudására nincs föl, az talán mehet toronyiránt, át, persze minden, de minden elképzelés, csakúgy, mint minden képzet elképzelése, minden esetben téves, lealacsonyító, ezt tudnia kell az embernek, ha gondolkozik, ami ténylegesen van, ténylegesen mindig másképpen van, az ellenkezője mindig a tényleges, ténylegesen, hogy penig tévesztésekből létezünk, semmi egyébből, ezt nem kell feltétlenül kimondani, vele, K.-val, tehát egyre hihetetlenebb dolgok történtek, és a hihetetlenségek kezdetben hízelgők voltak, varázsosak, a cirbolyafenyők nem mozdultak, a víztükör nem mozdult, a házacskák nem mozdultak, a sötét ráfolyt a terepre, Drahosch egy vaskerítésnek

támaszkodott, ő, K., meg levegőt is alig mert venni, akár egy hiripes, nehogy megzavarjon valamit is, bár éppen eléggé összevissza volt ott minden, de azt talán lehetett érezni, mihez képest lett volna megzavarva valami is, Drahosch nyaka a kerítés tetejéhez támaszkodott, s néha úgy feszült hátra, nagy áldozatos testtartásnak látszott, mintha egy bárdon, éles késen etc., feküdnék, talán ettől, olykor egészen ellágyult, lehunyta a szemét, és a lehunyt szemhéjak mögött sírt, ma félek a holdtól, de ővele, K.-val, nem fél, mégse fél, néznék mégis együtt, együttesen a holdat, a sarlót, és mikor erre ő, félve, hogy a fennálló jogok és szokások szerint, a Drahoschéiról beszél, csőbe húzzák, röhögni kezdett, nézné Drahosch inkább a kalapácsot, Drahosch hirtelen elbőgte magát, mint egy lány, viszont mikor ő, hogy hibáját helyreüsse, fejét a lányéhoz simítva, véle együtt előre és kissé fölfelé tekintett, mint a tagosításra buzdító hajdani plakátokon vagy operetti nagyjelenetekben, akkor meg Drahosch szokásos fanyar nevetésével elhúzódzkodott, szemfogán hidegen csillant a holdfény, én már unom azt, hogy azért szeressenek, mert én vagyok, eltolta őt, kisvártatva meg mintegy bocsánatkérően vonyta már, kezes lett, ő, K., úgy érezte, hullám fut át rajta, zsibongás, amelynek okvetlenül és azonnal fizikai kifejezést kell adnia, erővel átalkarolta Drahoscht, szorította, mondhatni, szutyongatta, megkancafülézni, így Korom, úgy érezte, nem tehet mást, mert a hullámmal együtt a kielégítetlenség is nőttön-nőtt, mintha az is az a hullám lett volna, a völgy, ugyanezt az alig átvészelhető hullámverést érezte néha Halassival szemben, ott a kézfogás lett a kifejeződés, elkapták egymás kezét, s forogva körbe teljes erejökből szorították, satuztak, aztán egy harmadik számára megkülönbözhetetlen, tehát nem létező pillanatban valamelyikük ezt mondja, nyertem, és valóban, néha Korommal is satuztak, de ő kis kezű lévén, rögtön fogást keresett, erre volt kényszerülve, és így túlontúl körmönfont lett az akció, megszűnt az erő elsődlegessége, csökkent a hasznavehetőség, a szorításban Drahosch kényeskedve felnyögött, amit ő biztatásnak olvasott, ennélfogva kezét hátul, a trikó alatt Drahosch derekára tette, amit nem vettek tőle zokon, a mozdulatba kicsit beleremegett, Drahosch is kipirult, miközben a dereka, a szép fényes, sima bőre, szinte figyelmeztetésül hideg lett, kihűlt, tenyerével a lúdbőrözést is észlelni vélte, simogatni kezdte, fogai izgalmában, szédületében össze-összekocódtak, köröket rajzolt a vékony lánykaderékra, a köröket tologatta, oldalasan, függőlegesen, utólag nézve jó rafináltan, pedig semmiféle rálátása nem lehetett a működésére, nem állt

rendelkezésére, így Korom, kéjkiáltó, hát nem, kéjkiáltó az nem, amikor azonban lefelé a farmer pereméig, fölfelé-oldalvást pedig a mell puhás környékére jutott, Drahosch halkan mindig nemet mondott, nem, kérlelhetetlen nemek, melyek kizártak minden további kompromisszumos próbálkozást, amely nemek azonban egészen kérlelhetetlenül újra meg újra elhangoztak, Drahosch ugyanavval a csöndes, megingathatatlan fenyegetéssel nemezett folyvást, ő penig ugyanavval a mámoros felelőtlenséggel szajkózta minden nemre, te süldőlány!, minden kétséget kizáróan süldőlány, te, az erkölcsi komolyság látszatának fönntartása mindegyre nehezebb lett, az ösztönösen elfogadott határok megtartása kutyakomédiává vált, egyre kevesebb maradt önmagokból, aki cselekedjék, illetve a cselekvés egyre formálisabb és nevetségesebb lett, és ezért, meg a hullámhegyek s -völgyek növekvő szorításában, lesz ami lesz, belépett, a belépés központi dolog volt, szombat este, mikorra magokra maradtak, a tánctól átizzadva, orrukban az este izgató, édes ízeivel, a lányok ízeivel, sajna, így Korom, nem az izéivel, az éj üres vágyódással tele, a hosszú üres éjjeli utcákon rugdosni kezdtek egy követ, az se volt akadály, ha a kő a kelleténél kicsit nagyobbra sikeredett, jól elvoltak avval a fájdalommal, szeszeregve, fájdalmaktól és vágyaktól inogva kóboroltak még, hogy kicsit megnyugodjanak, s legalább az arcuk ne tüzeljen már olyan forrón, hogy minden pillanatban rá kelljen gondolniok, Korom irányításával egyetlen hatalmas támadást vezettek, amely csupán Dániel kezdetleges, így Korom, mozgáskultúráján futhatott zátonyra, ez előbb-utóbb bekövetkezett, s ők lendületesen túlfutottak Dánielen, aki tehetetlenül toporgott egy darabig az út szélén, ímmel-ámmal kereste a követ, majd nagy hangon utánuk kiáltott, hogy mit futkároznak, futkosnak, mint a kezdők, nem érzékelik, hogy les!, hogy lesen elakadt a támadás?, legyintve leültek az útpadkára, Halassi, aki szerette volna magát a labdázásban Korommal egyenrangúnak hihetni, fejét a tenyerébe hajtva jajongott, hogy kifejezze, érzi a gond gyökerét, hamvába holt, siránkozott, hamvába holt, hogy tudniillik a támadás a belső és külső ellenség, így mondják, aknamunkája folytán hamvába holt, Dániel fantasztikus és komótos magyarázatokat eszelt a „luftjához”, melyek rendszerint mély és elháríthatatlan fizikai törvényeken nyugodtak, azaz például a rúgás pillanatában a kő hirtelen lehűlt, összezsugorodott, ezért suhanhatott el az ő, Dániel lába a kő fölött ily balszerencsésen etc., de evvel ennyi elég is a könnyed hangvételből, a labdát is föltehetően elnyelte egy kanális undorító mélye, és már ez is figyelmeztetésül szolgálhatna, ő,

Dániel, reméli, hogy a történtekből, a játszi megtorpanásból, gazdagon profitálhatnak, és legyenek, az Isten szerelmére, végre kicsit komolyabbak, a komoly volt Dániel főszava, s ő valóban komoly, véresen komoly volt, bár az is kitetszett, hogy ez jobb híján való választás eredménye, nem is a komolyságát, így Halassi, inkább azt az irtózatos küzdelmet szerettük benne, amit a komolyságáért, illetve konkrétan az aszkéziséért vítt, a Korom buliján altatókat vett be, skacok, jött ki sápadtan egy sötét hátsószobából Korom, aki hirtelen kijózanodott, skacok, ez a barom Dániel egy Marilyn Monroe, mosták, mosták, mosták aztán a szerencsétlent ki…, csöndben ültek az út szélén, talpukkal surrogtak a poros betonon, egy távoli, fénnyel telt ablakra kíváncsiskodtak, ha estelente végigmegy az ismerős vagy vadidegen utcákon, az ilyen éji ablakra mindig tisztelettel néz föl, értünk dolgozik, erre kell gondolnia, pedig könnyen meglehet, a gazda újféle robbanószerkezeten töri a fejét, ocsmány névtelen leveleket szerkeszt, az ikes igék ragozását javítja ott épp, vagy csak nem tud aludni, mert fél, annyira beszari, vagy a lelkiismerete gyötri és azért, esetleg mert sokat és nehezet vacsorált, de ne higgye az asszony, hogy ez utalás volna, bár, elismeri, a sok „ne higgye" után joggal gyanakodhatik, gyanús az, ha az ember minden rosszhiszemű lépésre így föl van készülve, jobbnak látszik ilyenkor hallgatni, nem valamiről nem beszélni, azaz lényegében elhallgatni, hanem csöndezni, azért is így, ismételje csak, nem árt, mert a bizalom nem elhatározás dolga, nem jó szándéké, és ha kötelességünk is bízni abban, hogy végül a bizalomra méltók megtalálják egymást, az ütemezéssel járó megoldatlanságok nagy véráldozattal járnak, de, és ezt neki, K.-nak, komolyan állítania kell, bizonyos dolgokat, akkor is jelentéktelennek etc.! kell mondanunk, ha naponta belepusztulunk, a hosszú csöndben, mely olyan volt, mint egy lélegzetvétel, mint egy sóhaj, csak a poros aszfalt sikontott a talpuk alatt, s ekkor következhetett a rátérés, a rátérés igen egyszerűen történt, Korom súlyosan megkérdezte, ki lépett be, mulatságos arra gondolnia, hogy az ő belépésükkor a tagosítás szavatoltan rendben volt, lehet, hogy ők, így esténte, jobban megállták az új idők próbáját, gondoljon akár a pártra, mely követett el hibákat, akár a lakosságra, mely nem követte a pártot, a belépés föltételeit nem lazították föl pragmatista szempontok, határozott, tudatos, tudatosan vállalt belépést jelentett tánc közben a partner lábai közé, a normák, megengedi, szigorúak, ám a tét sem akármi!, Frédi bácsi mesélte, hogy egyszer Szegeden a karpaszományosok egy bálon cső kukoricát rejtettek föl a nadrágszárukba,

fiaim, azt a rengeteg, így Frédi bácsi, idvezült pofit, pihegtek a láztól a női mellek, erős kezekben égtek a kacsók, ez legszebb preparátumom, fűzte még gyorsan hozzá, két üveglap között kékesszínű, száraz anyag tapadt, foltokkal s vonalakkal, mint a víz és földrajzi térképeken az ország rajza, egy agyvelő, Frédi bácsi közelhajolt az üveglap fölé, a fény erősen esett arcára, melyben valami kínlódóan kíváncsi vonás volt, valami fájdalmas, tehetetlen kíváncsiság, mely szinte vigyorba torzította az arc mindig fegyelmezett vonalait, önkéntelenül ő, K., is közelebb hajolt, Frédi bácsi ujja tapogatózva, keringve követte azt a pontját a rajznak, ahol a görbe vonal egy csomósodásban többfelé szakadt, mint a geografus, aki az idegen táj térképén nem ismeri ki magát, mint az orvos, aki a kitapogatott beteg testrész titkait kopogtatja türelmetlenül és tehetetlenül, ez egy rutén paraszt volt, így elgondolkozva Frédi bácsi, aki egy napon kiirtotta az egész családját, szüleit, feleségét és két gyermekét, ez a legszebb preparátumom, már aki!, rátéréskor azután, az útpadkán, a belépő sugárzó arccal mutathatta a combját, ez az, evvel történt, sőt vissza is szorították, ő, K., mindig gondolkodás nélkül hazudta, hogy a lányi comb, Gusztáv, jutott most kikerülhetetlenül az eszébe, fáradt, esti eszébe, jelzett, beléptél?, naná, majd Tyereskova, ezt hívták comb-bálnak, vigyázni, mint rendesen, csak Drahoschsal kellett, mert, ha vasárnap nem is, mert akkor többnyire kirándultak, ezek a Drahoschék, így Drahosch fintorogva, passzionátus kirándulók, de hétfőn már nem átallott, főszó, ahogy Dániel komoly akart lenni, úgy Drahosch nem átallott, nem átallott szimatolni, őket ravaszul egymásnak kijátszva, egyre jobban kijátszhatók lettek, rejtélyeskedve, titkosan ide-oda citálva, tudakozódni kezdett, és akkor vége, ha Drahosch tudakozódni kezd, ahogy ő mondja, tájékozódik, akkor vége, Halassit a mólóra hívja, karon fogja, cipeli, forgatja, húzza-vonssza, mint egy öreg trottlit, Halassi megunja, vállat von, távozik, de szegény!, akkorra már kiszedték belőle, amit ki akartak, vagy ha nem, Halassi vissza fog térni, Drahosch keresztespókként húzogatja vészterhes hálóit, Korommal kacsázni kezd a vízparton, szakszerűen kérdezget a vasárnapi meccsről, szurkolói visszhangokat ismertet, s mikor Korom már teljesen lágy, képlékeny, de bizonyosan figyelmetlen, akkor csap le, személyre szabottan, s noha a lebukás mindig a véletlen művének tetszik és minden mintha egy hajszálon múlnék csak, semmi nem marad megtorolatlan, hisz annak a hajszálnak a vége, fura pók, Drahosch kezében, de azért nem könnyű az embert megfélemlíteni, akkoriban sokat tűnődtek a mozdulatokról, a

beléjök vert gyávaságokról, lényegében új életformáról kellene beszélniük, a bárhol másutt elkövethetetlen tartásokra, bólintásokra és érintésekre gondol, hihetetlen, mennyi ártatlan mozdulatot nem tehetünk meg életünkben, még a legszeretettebb lényekkel se, még egyedül a szobánkban, a lépcsőházban, a liftben se, a baj csak az volt, hogy nagyon érdekeltté voltak téve a gondolkodásban, elveszítettük, így Halassi, a szabadságunkat, és így az állítások jogát, kényszerét, keserűségét, egyszóval lehetőségét is, kangondolkodás!, így Drahosch, aki függetlennek tudta magát e tárgykörben, neszülten bólintottak, kivéve Koromot, kancagondolkodás, nemdebár?, Korom mindig arról mesélt volna, és ebben nagyon-nagyon bízott, hogy a lányok is ugyanúgy kívánják őket, ahogy ők kívánják a lányokat, és a lányok sem alusznak néha éjjente, s lucskosan ébrednek, táskájukat minduntalan az ölükre szorítják, szívesen zárkóznak be a fürdőszobába, és ha összedugják a fejecskéjöket, mert összedugják, a hajszálak összekeverednek, akkor, higgyék el, róluk, csakis róluk beszélnek, a combukról, a mellkasukról, meg az egész tornaóráról, kapott a kancára Drahoschtól villámgyorsan egy hatalmasan csengő pofont, melyért egyhangúan irigyelték, nem könnyű az embert megfélemlíteni, de nem is nehéz, állandóan résen kell lenni, hogy meg vagyunk-e már félemlítve, akár önmagunk, akár más vagy mások által, vagy nem, ő, K., erről már többször beszélt vele, az asszonnyal, nekem sokkal nehezebb élni, semhogy másként élhetnék, mint egészen nagyszabásúan, ezt az asszonynak megvallhatja, öreg cimborám, és nekik vállalni kell azt, hogy másképpen élnek, lehet, hogy lényegében ugyanúgy, de ezt nem ők fogják megmondhatni, de valójában másképpen élnek, és ezt nem lehet megkerülni, nem hiszi, hogy evvel különös vagy nagy dolgokra kellene gondolni, a fedetlenség és nyíltság: ennyi már elegendő is, már nem marad el a megrovás, nyíltnak lenni, az feszélyező, akár a hasból kiömlő belek, vagy békésebben, akár a nyitva felejtett slicc, bár ez félrevezető példa, mert ez csupán megbotránkoztató, azaz a közönség függvénye, botrányos viszont az igazság, az, és minden a létet alapvetően érintő dolog az, e botrányt föl kell ismerni, és ha a helyzet úgy hozza, azzá kell lenni, mindez nem program, ő, K., nem próféta, hanem, amint mondta, egy ürge, nem program, hanem készenlét, védtelenség, figyelem, egy élete, egy halála, térdével előrenyomult, faltörő kosként választva széjjel a Drahoschéit, porcleválás, villant az eszébe, Korom sápítozott mindig, ha kocódott a térde, hogy még egyszer végzetes sérülést szenved belépéskor, de engedelmesen kinyílt a

kiskapu, maga felé húzva a lányt előrecsosszant s rádőlt, és máris ott volt, valóban, hihetetlenül, comb-bál!, ujjongott, sokáig nem mozdultak, mindene megvolt, jobbat el sem képzelhetett magának, nem is vágyódott másra, mégis mocorogni kezdett, előbb Drahosch farmerjába akart benyúlni, de fönnakadt a szabáson, aztán gyorsan, gőgösen és ijedten, kérlelni kezdte a lányt, másszanak át a kerítésen, azon túl káprázatos kert terült el, láthatóan, sőt érzékelhetően üres, lakatlan, biztonságos, olyan tehát, amilyennek egy éjszakai kertnek lennie kell az utolsó pillanatban, nagy, üres terek váltakoztak szép, sűrű bokrokkal, sütött a hold, s a kert gyepüire kékes, sugárzó fényívet bocsátott, csupán az árnyékok voltak ijesztően hosszúak és láthatóak, de talán, gondolta, az éjszaka titka kedvez más titkoknak is, Drahosch mosolygott, ellenkezett, tevékenykedett, dadogott, mommogott, habogott, gügyögött, babusgatott, agyonbeszélte őt, ő bolond meg hagyta, hadd múljék az idő, föl kellett volna nyalábolnia Drahoscht és basta!, úgy értve, és kész, de hát addig-addig, míg egyik pillanatról a másikra, mint egy rossz fuvallat, kivilágosodott, a tó felől jött a tömény, csirizes, világos massza, melyben mozdulni is nehéz, nem vitás, véget ért, véget ért az éj, elszoruló szívvel szívta be ezt a lesújtó hajnalt, hajnal hasad?, ellenkezőleg, édes urak, Drahosch kedvesen elvált tőle, az ágyékuk elvált, a lány a feje tetejére tette a kezét, és homlokon csókolta, amit ő meghatónak talált, azt meg, hogy Drahosch elmegy, természetesnek, a lány futni kezdett, látta azt is, hogy hétméterenként finisel, a kertsor végén, erősen bedőlve vette a kanyart, vissza sem nézett, most ő támaszkodott a vaskerítésnek, hátrahajolva és enyhén széjjelvetett lábakkal, mint az imént Drahosch, és, amit sose hitt volna, amolyan hím-legendának tartotta, fájtak a heréi, s mikor hasát behúzva benyúlt végre a farmerba, és megdörzsölte az ágyékát, akkor ujjai hegyével nyálkásságot érzett, mintha csigák mászkáltak volna mind ez idáig ott föl s alá, ami nem keltett benne semminemű viszolygást, a mezei póznákon soká égtek még a villanykörték, sápadt labdacsok, mozdulatlanul állt, terpeszben, nyakszirtjét az áldott kerítésnek nyomva, keze lefelé, megindult lassan az üdülőtelepen az élet, egy hétköznap, anyácskák siettek, cekkerükből friss, sós kifli lógott ki, a tejesüvegek tompán összekoccantak, ősz hajú, inas öregemberek álltak sorba a reggeli újságért, idegenek mászkáltak kezökben sült hallal, fintorogva és ügyetlenül köpködték ki a szálkákat, nagy a reggel is, hamarost föltűnt Drahosch, frissen, lendületesen, szokott szappanszagával, Drahosch utálta a szpréket, gyerekek, mosdjatok, kacagott büszkén és az ég

felé csapta a karjait, hadd szaglásszanak, fantasztikusan jó szagú volt mindig, ha nem, arra lehet emlékezni, az étteremben izzadt, elhúzta elöl a blúzát és belefújt, ezt a belefújást szívesen elfelejtette volna, Drahosch nem egyedül volt, Hápapa karján billegett, Hápapa mosolyogva düllesztett a fiatal teremtés mellett, Drahosch egy időig kerülte a tekintetét, Hápapa ezalatt oldott, Drahosch fölvetette a fejét, a haja hátracsapódott, mint egy ustor, kedves Deske, így, nem is tudom, mit is mondjak, maga egy szívrabló, komolyan nézett rá, s ez őt, K.-t bizakodással töltötte el, ez a hangsúlyos szétválása szónak és tettnek, ez a törés, töröttség avval biztatta, hogy jön valami, félénken még arra is gondolt, hogy ez már az, valami, ami rögzítené az elmúlt éjszakát, az elmúlt éjszaka eredményeit, hogy ne lehessen meg nem történtté tenni, hogy ne lehessen letagadni a csillagot az égről, Korom mondja, hogy ő a hétfői Sportújságtól nyugoszik meg, akkor derül ki, mi volt az eredmény, nem kellene, így Dániel, nem lenne szabad ennyire bíznod a tömegtájékoztatásban, barátom, súgta, mint egy titkot, manipulálva van, de Korom nem engedte beavatni magát, a polgári sajtó igen, így Korom, ebben osztja Dániel véleményét, de föltétlenül distingválni kéne, Dániel legyintett, naiv vagy te, öregem, nem, nem, így Korom, gyorsan, csak ragaszkodó, szeretne, ameddig lehetséges, ragaszkodni, Korom ragaszkodó, ennek híre ment, minthogy Korom hírelte, és főként a lányok között ment a híre, minthogy etc., de még mozdulni sem volt ideje, az ilyen állapot jellegzetes mozdulata, ha kisujjunk végigsimítja szemöldökünket, mikor Drahosch iszonyatosan nevetni kezdett, nem vidáman vagy csúfolkodva, hanem erősen, hétrét görnyedt a kacagástól, Hápapa bizonytalanul veleheherészett, Drahosch dühösen húzni kezdte Hápapát el, a fiamat keressük, így a férfi vissza-vissza, ő, K., ottmaradt állni, s csak akkor hagyta ott fölösleges, védenivalótlan őrhelyét, mikor már nagyon éhes lett, és valahogy az arca is kiszáradt, Halassi eltűnt, így Drahosch, eltűnt!, Drahosch hajtóvadászatot tartott, gyanakodott, őrjöngött, mindenkit ugráltatott, ő, K., azt hitte, kíméletet érdemel s kap, és aludhat, aludhat nyirkos sátorpalotájában, hisz már úgyis mindegy, minden mindegy, akarni sincs mit, illetve volna, de nincs abban a helyzetben, hogy tudhassa, mit akarjon, nincs mit tennie a boldogulásáért, ha szerencséje van, boldog lesz, ne nevessen az asszony, ha nem, boldogtalan, Drahosch tapintatlanul rátört, őt a hátára forgatta, mint egy bogarat, mint egy Gregor Samsát, kedves Deske, hol van a Halassi, ne mondd, gyaúr, hogy nem tudod, itt lakol vele egy pléd alatt, meg sem érdemled!, és te ne tudnád, ilyen nincs,

ilyen nincs, ilyen nincs, Drahosch vészjósló volt, de főként szerencsétlen, mint még sose, sokszor nem ismerte a tréfát, de keménysége, eddig, mindig döntés eredményének tetszett, drága Deske, megfogta a grabancát, alig kapott levegőt, életbevágóan fontos, mondd meg, öregem, hol a Halassi, hirtelen ő, K., is megrémült, homályosan olyasfélére gondolt, hogy Drahosch csinált valamit Halassival, valami visszavonhatatlant, elég vakmerő mindenre, mit csináltál vele?!, ordított fel, valld be azonnal, mit csináltál vele, indulatában ő is Drahosch grabanca felé nyúlt, az elinduló és megtorpanó mozdulat kijózanította Drahoscht, ugyan, őrült, miről beszélsz, felugrott és be a házba!, hol a Halassi, angolon, így Teri néni, kimérten kicsit a Hápapa reggeli koncsorgása miatt, Drahosch döbbenten állt, hogyan lehet, hogy ő ne tudjon valamiről, angol nyelvvizsga, nyáron, a városban, nem, ez nem, ilyen nincs, ő, K., természetesen hallgatózott, és az angol említésére egy név ugrott be, Imecs Judit, Imecs Judit neve, Imecsé, ezt érezte meg Drahosch, ezért kapálódzott, harcolt ilyen eszeveszetten, ezt, hogy elveszítette Halassit, anélkül, hogy az övé lett volna, tudod, így Halassi, ha van egy nő, drága öregem, általában, tisztára elvileg, aki se nem szép, se nem csúnya, ám arca olyképp érdekes, csontos, határozott, kemény, tekintete átható, orra éles, és mégis ajka körül a mozgás kedves, szelíd, hogy azt kell mondanunk magunkban, gyönyörű, és ha, ennek folytán, bizonyos, következetesnek nevezhető érzelmességgel sokszor és olykor föltűnően reánézünk, csupán mert erre módunk nyílik, lévén, mondjuk, közöttünk olyanféle semleges, közösségi kapocs, amilyen egy közös hangversenybérletből adódik, azonos buszjáratból, nyelvórán vagy a városi közkönyvtárban, és ha még eztán ez a nő minden, de minden pillantásunkat merészen viszonozza, amiben azonban semmi tapintatlanság sincs vagy pajzánság, hanem természetesség, egy tekintet kiváltotta kissé derűs kíváncsiság, és mindenekelőtt elfogulatlanság, valami önveszélyes fesztelen figyelem, minélfogva fokozatosan ismerősnek látjuk, és már-már köszöntvén bólintanánk, sőt talán bólintunk is, legalábbis valami történik, ami után kapkodva masszírozzuk nyakunkat, mindenesetre egyre furcsábban és esetlenebbül viselkedünk, és kis híja, hogy oda nem lépünk hozzá a következő szavakkal, ne haragudjék, olyan aránytalan vagyok, de mindig úgy örülök, ha látom, s lassan a helyzet, mert már helyzetet érzékelünk, faramuci, és mind többször gondolunk el előre így lehetséges jeleneteket, és ha ezek után, szokásos távozásunkat megelőző pillanatban, ha nem bátorságot véve is, de tétovázás, azaz döntés után odalépünk a

nőhöz, és valami olyasmit mondunk, hogy már oly sokszor és olykor föltűnően ránéztünk, hogy illő volna, így gondoljuk, tőle is elbúcsúznunk, és minthogy erre a nő bólint, nem túlozva a kedvességet, ahogy szoktuk mi magunk is, ha beszédbe elegyedünk a jegyszedőnővel, teremfelügyelővel, de nem is riadtan, hanem úgy, mint akit az egész kicsit meglep, bólintásával azért nyugtázza nézéseinket, és elfogadja bocsánatkérésszerűségünket, mi pedig kényszeredetten továbblépnénk, magunkkal vívén a közelségét, amikor a nő azt mondja, hát, akkor a viszontlátásra, és megdöbbenésünkre kezet nyújt, a kézfogás határozott és meleg és elmondhatatlanul nőies, hirtelen föl sem fogható, hogy ott tartjuk kezünkben a kezét, akkor kissé szédülten érünk a szabad ég alá, magunkban erősen őrizzük a kézfogást, kezdetben bódultan járjuk a nyáréjszakai utcákat összevissza, a beton még langyosságot lehel, sötét szél csap a homlokunkra, és a győzelmi öröm sebesen váltakozik a szívünkben az indulatos keserűséggel, a nő arca képzeletünkben szét-szétfoszlik, a kézfogás összekeveredik más kézfogásokkal, bosszankodva dörzsöljük meg újra és újra tenyerünket, nem tudjuk, mit gondoljunk, homlokunk fázik, aztán rendre szokunk, eszünkbe jut, ha valaki befordul egy ilyen-olyan éjjel a Rákóczi útról a Klauzál utcába, és nem találkozik senkivel, megáll és megy, és mindenütt sötétek az ablakok, és kiér a Klauzál téri piacra, ahol fél kettő és kettő között most olyan kihaltak a standok, és bizonyos érzelmeit elfeledve, más érzelmeit a nyelve hegyén egyensúlyozva vagy a torkán ízlelgetve átvág a Dob utcának azon a rövid szakaszán, amelyen a Klauzál térről elérhet a Kertész utcába, majd felnéz a Fészek Klub kivilágított ablakaira, mielőtt befordulna, de folyamatosan halad előre, és nem bámulja meg a sarki Ápisz-bolt kirakatát, aki tehát így cselekszik, annak föltétlenül észre kell vennie, hogy a Kertész utcában összehasonlíthatatlanul több gépkocsi parkol, mint a Klauzál utcában, bár jobbára öreg autók, s szinte valamennyi piszkos, ám ez sem lehet zavaró tényező, mert ha valaki, természetesen saját igényeihez igazodva, követi, így Halassi, példámat és éjjel fél kettő és kettő között a Rákóczi útról a Klauzál utcán, majd a Dob utcán keresztül a Kertész utcában folytatja érzelmes sétáját, s ha nem megy lassan, de sietnie sem kell, akkor biztos lehet benne, hogy körülbelül nyolc perc múlva a Zeneakadémia sötét épületével szemben a Kertész utca és a Majakovszkij utca kereszteződéséhez ér, és ennek szép fintorában mintha valami új, magasabb rendű bizonyosságot leltünk volna meg, Imecs Judit, gondolta a Hápapáék háza tövéhez lapulva, és arca úgy ragyogott, mint a drága

Alfelügyelő úré, ha rájön valaminek a nyitjára, a forszára, olyan nincs, sikoltotta Drahosch, olyan nincs!, ide figyelj, fiam, így Teri néni, és kezét, mint a söröslegények evés vagy verekedés előtt, megtörülte a kötényébe, itt nekem ne kiabálj, ne hisztériázz, mert úgy kipenderítelek, hogy a lábod sem éri a földet, Drahosch megint fölvágta a fejét, két nő állt egymással szemben, és kifutott a szobából, Teri néni egy ideig nem mozdult, esténte Halassi Imecsről hallgatott, boldogan, feküdtek nagy hideg sátrukban, nézték a lapélek homályba vesző találkozását fönt, az esőcseppeket hallgatták, fülünkre húztuk hűvös paplanunkat, pillánk nehéz volt, tüdőnk lihegve fulladt, és halhatatlan félést éreztünk, Halassi nem tudott Imeccsel betelni, számára alig volt hihető, hogy egy nő megmaradjon mellette, azok a kis csajok, akikkel úton-útközben megismerkedett, azok mihelyt észrevették Halassi súlyait, súlyosságát, azt a kérlelhetetlen komolyságot és nehézséget, mely őt a legapróbb dolgokhoz is fűzte, és mely igazán csak ritka pillanatokban vált nehézkessé is, de amelytől semmilyen részcél érdekében nem bírt szabadulni, a kis csajok hanyatt-homlok menekültek, megijedtek Halassitól, Halassi sosem volt laza, ernyedt, figyelmetlen, spicces, mindig ugrásra készen állt, és ebben, ha nem tudunk ellensúlyt nekifeszíteni, van valami ijesztő és kilátástalan, Drahosch dolga már másnap tisztázódni látszott, bár kérész-életű tisztázódás volt, a délután egészen egyszerű délutánnak indult, kiültek a vízpartra, az egész fiatalság a vízparton gyűlik össze, mert a strandon a nők szabadok, és olyan szépek, hogy még álmaink csalására sincs szükségük, amikor beköszönt a tél, akkor persze nem szívesen vallja be magának az ember, hogy vége, maradna a hidegben is, öregen is, mert még mindig reménykedik, érthető, ocsmány lesz ilyenkor az ember, de ezért senki sem felelős, az ismerős szelindek hancúrt a vízparton, nagy, zömök testű, lecsüngő ajkú, tömpe orrú, erős kutya, a Drahoschsal „szembeni” játszmában egyre nagyobb szerep jutott Bordács Annának és Pintér Sophiának, nővérek!, lelkesedett Korom, lényegében, föl tudjátok fogni, milyen varázslatos dolog, két nővér, egy nővérpár, húg és nénje, Korom úgy mosolygott, mintha ebben legalább érdemei volnának, új és új kis hírekkel állt elő, például, hogy a nővérek, ha egyedül vannak, magázzák egymást, bizonyisten, kilestem őket, erre valóban büszke volt, Anna, mit gondol, így Sophia, így Korom, megbocsátja az Isten, hogy olyan sokat csókolóztam, azt hiszi, így Anna, az Isten számolta?, nem számoltam, így Sophia, én sem, sohasem tudtam megérteni, és magamat sem értem, hogyan lehet csók után imádkozni,

ugyanazzal a szájjal!, nem, nem ugyanazzal!, én, amikor imádkozom, előtte sohasem csókolódzom, és amikor csókolok, sohasem imádkozom utána, Sophia egyszer az asztalon álló homokórával játszott, az ötperces játékával, a farudacskák között álló, darázsderekú kis üvegmozsárral, „derekán” finom patakban pergett át a homok, öt percet mérve, megint elmúlt öt percecske, aztán hallgatás, mintha nem is volna semmiféle Sophia a szobában, majd egészen hirtelen-váratlan, mindjárt az utolsó homokszem következik, a leguto-olsó!, kész!, így játszott sokáig, finom szemöldökét összevonva, egészen belemerülve abba a kis vékony patakba, Anna, és ő, Korom is, meg belé, és hirtelen kétségbeesett zokogás, ó, Anna, elmulasztottam!, egyszerre csak mélyen elgondolkoztam, és nem fordítottam meg időben, s most már sohasem tudom meg, hány óra, most képzelje csak el, hogy egy szigeten vagyunk, és itt ki mondja meg nekünk, honnan tudhatjuk meg?, hát a hajó, Sophia, amelyik korallért jön hozzánk? koralltörmelékért? a kalózhajó, amelyen minden egyes matróznak három órája és 6 óralánca van? vagy még egyszerűbben: hajótörésünkkor egy macska is megmenekült velünk, én pedig még gyermekkoromból, serdülő koromból, azt, így Korom, hittem, rólam beszélnek, tudom, hogy „les Chinois voient l’heure dans l’oeil dés Chats”, a kínaiak a macskák szeméből tudják meg az időt, egy hittérítőnek megállt az órája, és megkérdezte az utcán egy kínai fiútól, hány óra, a kisgyerek gyorsan elszaladt, aztán egy óriási macskát hozott a karján, a szemébe nézett és azt felelte, dél van, ó, Anna, úgy érzem, mintha megöltem volna valakit, az időt ölte meg, Sophia, hány óra van, kérdezték tőle máskor, ő azt felelte, örökkévalóság, szerintem, így Korom, Drahoscht csúfolják, mindenesetre Korom nagy kedvét lelte a híreiben, Korom magázós történetei!, a szelindek morogva figyelt, Rónitz János jelent meg a parti fövenyen, föltűnő katonai zubbonyában, Rónitz Drahosch szerzeménye volt, van egy buszsofőröm, így Drahosch, és néha eltűnt, eltűnt buszozni, odaáll a sofőrfülke mellé, oda, ahol „zavarja a vezetőt a kilátásban”, többször is fordulózik, tegye hozzá, ingyen, őket azonban nem izgatta föl a Drahosch buszsofőrje, még az sem imponált különösen, hogy a füle mögé, így Drahosch, cigarettát dug, és ördögi ügyességgel úgy hajlong, hogy az nem esik le soha, kissé finnyásan úgy gondoltak rá, mint a Peruszra, a hintásra, hisz milyenek is a buszsofőrök?, a buszsofőrök nyugodtak, kiegyensúlyozottak, emberéletek százai vannak reájuk bízva, fakó atlétákban izzadnak, van két gyerekök, egy lompos feleségök, akit valaha

szerettek, bár azt, így Korom, soha nem tudják megbocsátani nekik, hogy már esküvő előtt megengedék azt, hamar ágyba dőlnek, mert a buszsofőrök korán kelnek, így szövögették Rónitz sorsát, és figyelmen kívül hagyták, mást nem nagyon tehettek, hogy miként beszél róla Drahosch, sőt, azt gyanították, Rónitz nincs is, nem tudták, hogy a vágyaikat fogalmazzák, hogy azt szeretnék, ha a világ olyan volna, hogy Rónitz nincs is, tudjátok, ahogy rákanyarodik a töltés melletti egyenesre, még magasabbra veti gondosan fésült, gőgös, még fiatal márkifejét, két természetes accroche-coeur-rel ékes arcát, és ezen már nem is volt mit röhögni, a huncutkás buszsofőrön, olyan erős vonzalmat érzek mindenféle magányos bátorság iránt, hogy, bár, így Drahosch, homályos eredetével tisztában vagyok, nem állhatom meg, hogy ne gyönyörködjem benne, kiderült azonban: Rónitz van, van és ugyanolyan fiú, mint ők, sőt még ők látszottak öregnek mellette, aki egyébként másfél-két évvel idősebb volt náluk, ő, K., úgy hiszi, a beszéd tette őket öregebbé, a szó, hogy mindennek nevet adtak, megneveztek, valami akkor lett élő, ha szóba hozták, de itt egészen komolytalan beszédekre is gondolni kell, szövegelésekre, dumákra, például hosszan elvitáztak arról, ezalatt Rónitz, akit Karolnak kereszteltek gyorsan át, mert éreztek benne valami polákost, kiköpött polák, egyhelyben állt szótlanul, ajka körül duzzogó félmosoly, karjai széles mellén összefonva, s néha felnyúlt unottan az orrához, kivett belőle valamit és figyelmetlenül morzsolgatta, arról, hogy a tenyészcsődör vagy a fedezőmén a helyénvalóbb kifejezés, meglepetten és viszolyogva érezték, hogy a vita egyre inkább játék Karolnak, valami hódolat vagy áldozat, a kérdés, tenyészcsődör vagy fedezőmén, nem egyszerű, utóbbi mellett szól az egyszerűség stílusbravourja, melyet nem szürkít a szakszerűség vagy annak látszata, ezzel szemben az előbbi fölgerjesztett, Turi Danis légkörét mulatságos és mesteri kontrapunkció egyensúlyozza, a tenyészcsődör, így ő, K., és szemét nem vette le Karolról, mondjuk így, pozitívságát az e szókban elrejtett alapelemek: enyész és csőd, igen, így Drahosch kipirultan, negatív, alig tagadható egzisztencialista titok etc., mindezt ma már egyáltalán nem látja olyan rossz színben feltűnni, mint a köztes időkben, mikor őt is megfertőzte valami tettvágy, illetve a tettnek a szokásos értelmezése, mely gyerekségnek tünteti föl a szót, szemben avval, ami férfias, Karol alig beszélt, a lábát csosszantotta, lehajolt, fordult, a kezét emelte, vakaródzott, farkasfogait villogtatta, miközben pucolgatta, piszkálgatta őket, mindig pucolt és piszkált, körmét, orrát, a haját birizgatta, állandóan hozzáért valamihez,

legtöbbet magához, mindig kapcsolatban volt valamilyen testtel, tárggyal, mindig érint, nyúl, babrál, bolygat, fog, illet, súrol, pedz, vonatkozik, hat, összeér, határoz, horzsol, sündörködik, dörgölődzik, törleszkedik, felkavar, felturkál, felbomlaszt, megbolydít, megragad, megszorít, elkap, hajszol, nógat, sért, puhít, meghat, megejt, megbabonáz, megigéz, elragad, elkápráztat, lenyűgöz, lebilincsel, rabul ejt, tart, vesz, ragad, legyőz, diadalmaskodik, lelép, zsebre tesz, kenterbe ver, leteper, elbolondít, elcsal, elfog, megakaszt, nyomorgat, szutyongat, sürget, nyomaszt, terhel, nehezedik, feszít, szorít, tör, tol, siettet, szorgalmaz, feltüzel, fellázít, vérbe fojt, megnyer, kompromittál, dezavuál, diszkreditál, mardos, furdal, marcangol, csippent, metsz, felülmúl, megtáltosodik, felizgat, megmarkol, beszorít, szorongat, fog, nyom, nyomul, toszol, hatol, nekibuzdul, megnyer, megkaparint, meghódoltat, megszáll, elfoglal, ellep, okkupál, leigáz, elnyom, megszégyenít, megaláz, megcsúfol, eltipor, szertefoszlat, felgöngyölít, bemocskol, letarol, eltökít, rápirít, unszol, lám, manapság nem könnyű La Bruyčre-i jellemrajzokat készíteni, Claude Lorrainnak van mégiscsak igaza: a festményeken az előtér mindig visszataszító, a művészet szabályai szerint a mű lényege a háttérben húzódik meg, a megfoghatatlan, ahová a hazugság: ez a rajtakapott álmodozás, az ember egyetlen és igazi szerelme menekült, csak úgy ne járjon, mint a mesebeli kisbojtár, akinek története végül általános és folytonos derültség forrásává vált az egész határban, ez lesz a titkainkból, mihelyt nyilvánosságra és közönség elé kerülnek, csak az marad szörnyű bennünk meg a földön, sőt talán még az égben is, amit még nem mondott ki senki, csak akkor nyugszunk majd meg, ha mindent kimondtunk már, ha semmit sem hallgattunk el, akkor végre csend lesz, és nem félünk többé a hallgatástól, így lesz, Rónitz egészen megfoghatatlan volt, definiálhatatlan, valóban lidérces, és ez amennyire lefegyverző, olyannyira feszélyező is, nem tudták, kivel vagy mivel állnak szemben, nem és nem, és közben ez a hiány észveszítően vonzotta őket, Rónitzot olyan mérvű bizonytalanság övezte, hogy minden vele kapcsolatos apró esemény is megsúlyosodott, jelképerejűvé lett, semmi nem történt, ami vészjósló lett volna, és minden azonnal vészjósló lett, Rónitz mellett minden pillanatban azt lehetett várni, hogy lelepleződik valami, valamiről ismét kiderül, hogy mennyire ocsmány, pedig mondjuk, csak az került napfényre, hogy Rónitz nem buszsofőr, soha nem is volt, hanem maszek zöldséges, társ, ennélfogva vagy és nem cigaretta, hanem ceruza van betűzve a füle mögé, avval hajlong, mindettől azonban mégis annyira

zavarba jöttek, hogy egyáltalán nem kérték számon Drahoschtól a hazudást, átsiklottak felette, Rónitz közelében bármi megtörténhetett, de úgy, hogy megszűnt mindenféle határ, korlát, és ez olyan ordenáré volt, amire a legkevésbé sem voltak fölkészülve, a szelindek morogva figyelt, majd rárontott Rónitzra, Rónitz a hosszú, szűk katonai zakóban, a fürdőnadrágja fölé is azt hordta, a kutyát a gombok izgatták föl, de Rónitz egy mozdulattal lecsitította a díszes katonai gombra vicsorgó szelindeket, úgy simogatta kisvártatva a kutya fejét, túrta, vakargatta, évődött, ahogy egy nőét, Rónitz két idegen lánnyal állított be, két magos szőke lánnyal, az egyik ajkán olyasfajta kiütés volt, mint, így mondják, mikor túl jól esett az étel, egy baráti szocialista ország leányai, két, így Dániel, kágéestémama, a délutánhoz hozzájárult még Bordács és Pintér szenvedélyes nyelvtanulási vágya, így mikor megtudták, hogy eredeti szláv nyelven vagy akár nyelveken folytathatnak kötetlen beszélgetést, rögtön rávetették magukat a két jövevényre, povedálni kezdtek, Rónitz harsányan nevetett, csókos a te szád, danászta, de tőlem megtagadod, nem lehetett tudni, ezt Halassinak mondja-e, a jóllakott kágéestének vagy Pintér Sophiának, ő, K., mindőjüket féltékenyen leste, aztán amikor a két lány a botrányos röplabdázást javasolta, akkor már minden ment a maga útján, senki nem vitázott, Korom se, pedig ő kézzel alig néhányszor ért életében labdához, téblábolva, bizonytalanul körbeálltak, Drahosch és Korom nagyon egymás mellé került, Dánielt ügyetlensége teljesen lekötötte, és ettől egyre szomorúbb lett, ő K., meg, maga is meglepetve látta, Rónitzcal csevegett, utólag úgy állította be, hogy túl akarta beszélni Rónitzot, aki, magyarul, az egyik leány viselt dolgait mesélgette, lenyúltam, így Rónitz, lenyúltam a nőt, ezt megjegyezte: egy nőt lenyúlni, azt mondta, hogy a melléhez ne nyúljak, mert nagyon érzékeny, csókolgattam, s mint egy szerelmes giliszta, úgy tekergőztem a hasa körül, ajkunk parázna módon összetapadt, nyálunk egybevegyült: most már a lelkünk beszélgetett, egyik kezemmel lassan fölfelé indultam szép combján, a földre tett lámpa ezt rendkívül kellemessé teszi, mert közben nézni is tudod a lábán mozgó fényeket, mindenkinek ajánlom, ilyenkor egyetlen másodpercet sem szabad elvesztegetni, lefelé bandzsítasz, megéri!, milyen felemelő látvány! mindjárt jobb lesz a kedved! beszélgetésünk máris egyszerűbb és bizalmasabb hangnemben folytatódott, barátok voltunk! alul kell kezdeni! tíz évet spóroltunk meg egyszerre, alászállni, kacsintott Rónitz, alászállni!, megkövülten nézte Rónitzot, aki nevetve vakargatta a szelindek füle tövét, és egyáltalán nem erőltette meg magát a volejból-ban,

a kágéestémamák nagyokat kacagtak a tehetetlenségükön, magasra ugorva elképesztő, védhetetlen lecsapásokkal, vagy, ellenkezőleg, tökélyes vetődéses védekezéssel szórakoztatták, jobbára, egymást, és anyáskodó aggodalommal simogatták az ő kézfejöket, miközben azért ajkukon kicsiny mosoly játszott, siralmas kézfejöket, mely piroslott már a szokatlan használattól, égetett, és mintha a csontok is el-elmozdultak volna már bevált helyükről, de hát egyszer ennek is vége szakadt, Rónitz eltűnt velök, mementóként ott maradtak: a kezek, Korom, aki pedig e délutánon ért, mondhatni, a kertek alatt révbe, napokig dugdosta a kezét, üldögéltek a vízparton, Drahosch szempillázott Korommal, levágott valamennyit a szempillájából, hogy ne legyen hosszabb, mint az övé, s a szálvégeket egy teli gyufaskatulyába tette, és meggyújtotta, majdnem durranva égtek el, a szertartás nagyobb büdösséget csinált, mint amennyire izgalmas volt, de azért így is tetszett, Korom anyja, apja nem élt már, úgy tudta, hogy a konyhában pörkölte meg magát, mikor a kicsapó lángba bele akart harapni, amit tényleg megpróbált egyszer, először hangosan nevetett, és csak utána hajolt föléje, hogy megnézze, ki a legény a gáton, Korom egészen megváltozott, jóságossága érzelmességgé lagymult, teljesen meghatódott attól, hogy Drahosch mellette döntött, ünnepi estélyt hívott össze, rózsás tivornya volt, Korom kótyagosan járkált a félhomályos, egybenyitott szobákban, Drahoschsal sem foglalkozott, jobbára ivott, oda-oda ódalgott a keletkező és szétfoszló csoportokhoz, gyerekek, skacok, olyan boldog vagyok, erőszakos, fáradt este volt ez, majszolták az édes birsalmasajtot, melyben dió volt, csak kevés, lassan a párok is kialakultak, egy távoli lámpa égett az előszobában, a magnó begyűrte a szalagot, a 45-ös lemezeket viszont állandóan cserélni kellett, ezt ő, K., elvállalta, példásan végezte a dolgát, könnyű kézzel tette a tűt a korongra, és lelkiismeretesen figyelte a fásult táncolókat, Korom lassan berúgott, a hólyag, egyre többet jött oda hozzá, és szelíden provokálgatta, na, mi van, hapsikám, mielőtt végleg eltűnt volna valami alvófülkében, odaállt terpeszben eléje, derekán még ott fityegett a madzag, mellyel az este elején játszottak, a madzagra kötött gyufaskatulyát lábuk közt himbálva kellett már nem emlékszik pontosan mit csinálni, a játékot a csípő tekergése töltötte meg tartalommal, Drahosch élenjárt, minő csenevész, húzgálta a spárgákat, veszett volt, Korom fehér inge kilógott a nadrágjából, hapsikám, skacok, így Korom, és nyitott tenyérrel csapkodta a hasát, bizonyisten, nekem a köldökömből szél fúj, az nem a köldököd, hülye, tegnap órákig vizsgáltam egy pihével, berezgett,

déli, délkeleti szél, Korom úgy nézett rá, mint akit megsemmisített tetőtől talpig, ő, K., is sokat iddogált, csíkos öltönye nadrágját leöntötte kávéval, a comb belső fölső részén szabálytalan alakú sötét folt keletkezett, azóta is, ha felönt a garatra, nem tud szabadulni a gondolattól, és felületes, gyakori megfigyelései ezt alátámaszthatják, hogy a folt évről évre változik, tehát él, tehát mozog, egy amőba!, tegye azt, olykor rémülten markol oda, hogy érzékelje ott a lényt, semmi, végérvényesen betelepedett a telefon melletti családi fotelba, hamar nehéz álom sújtotta, most már nem álmodik, jót se, rosszat se, nyugodtan és célirányosan alszik, csupán hajnali fekvéseikor forgolódik dühösen az ágyon, egy jó ideig neki is, mint sokaknak, volt egy visszatérő álma, rémes álom, noha semmi rémeset nem tartalmazott, mégis reggelente könny futotta el a szemét, fejét a párnába fúrta és azon át lélegzett hatalmasakat, hogy eltűnjék szívéről a súly, a nagy hajnali kő, főleg az lehetett rémisztő, hogy mindent tudott előre, mégis újra és újra besétált a kelepcébe, mert volt egy kelepce az álomban, a rítus egyformán zajlott, egy középkorú nő, semleges perszóna, avval henceg a hentes előtt néhány embernek, hogy el tudja őt, K.-t, varázsolni, amit úgy bizonyítana, hogy az érkező villamosra a fiatalember, ez ő, akarata ellenére fel fog szállni, ő kicsit zavartan, hitetlenkedve, nyugodtan nevetgél, és elfogadja a furcsa alakú 20 fillérest, négyszögletes, a sarkok lekerekítve, hogy azon vegyen jegyet, ugyan, ugyan, mondja a nőnek nem túl szemtelenül, ez a kelepce-pont, és egy időben, mikor különösen hevesek és fájók voltak az álmok, itt fel is tudott ébredni, de egyrészt elaludván ugyanott folytatta, másrészt később már csak azt álmodta, hogy felébredt, tudta hogy most kell észen lennie, jött a villamos, és akkor hirtelen eszébe jut, hogy az éppen jó irányba megy, majd bolond lesz nem fölszállni, mert ez a lehetetlen nő etc., egyébként is „akarata ellenére” kéne kényszeríteni, amiről szó sincs, fölszáll, kezében a négyszögös húszfillérrel, integetve visszafordul, mint az államfők, ekkor a nő kecsesen meghajol, voilŕ, a hentes előtt a néhány ember halkan összeüti a tenyerét, a kirakatban egy fél disznó, esténte ajánlatokat tett az Úrnak, ha nem álmodja meg az álmot, kevés hatásfokkal, evvel a fáradtsággal ateista is lehetnék, gondolta, az Úristennek tett ajánlataiban hajlandó volt elmenni a végsőkig, és viszonzásul belement volna már abba is, hogy amikor föllép a peronra, tehát már elbukott, elsírhassa magát, így ravaszkodott a megváltással, de nem, a villamoskocsi elindul, a nő lentről felém int, olyan, mintha sajnálna, arca most öreg és félelmetes, nem tudok sírni, állok a villamoskocsi peronján, és tökéletesen

elbizonytalanodom, mi is a helyem ezen a világon, ebben a városban, családom körében, azt sem tudnám még csak körülbelül se megmondani, miféle jogos igényeket támaszthatnék ebben-abban a vonatkozásban, nem tudom megvédeni helyzetemet: hogy itt állok ezen a peronon, ebbe a szíjba kapaszkodom, ezzel a kocsival vitetem magam, hogy az emberek kitérnek a kocsi elől, vagy mennek csendben, vagy megállnak a kirakatok előtt, senki nem is kíván tőlem ilyesmit, ez azonban már mindegy, megállóhoz közeledik a villamos, egy lány leszálláshoz készülődve, odaáll a lépcső közelébe, olyan élesen magam előtt látom, mintha érintettem volna, fekete ruha van rajta, szoknyaráncai szinte nem is mozdulnak, blúza feszes, a blúz gallérja fehér, aprószemű csipke, bal kezével a kocsi falának támaszkodik a lány, jobbjában az esernyő, felülről a második lépcsőfokot érinti hegyével, az arca barna, kétoldalt kissé benyomott orra gömbölyűen, szélesen zárul, barna haja tömérdek, a szél összekuszálta jobb halántékán a kis fürtöket, füle kicsiny és korántsem elálló, mégis, minthogy közel állok hozzá, látom a jobb fülkagyló egész hátsó részét és az árnyékot a tövénél, azt kérdezem magamtól akkor: hogyan lehetséges, hogy ő nem csodálkozik magán, hogy a szája nem nyílik ki, és nem mond efféléket?, arra riadt, hogy motyog maga elé, el kell, hogy érjem a mornát, akkor mammogó ajkaira valaki finoman rátette a hűs kezét, Deske, kérem, nyugodtan, maradjon csöndben, itt már mindenki aluszik, Drahosch guggolt mellette, s egymásba villant réveteg négy, szétfeszült, álmatlan és sötét szem, cirógatta az arcát, szép vagy, méla és halvány, miközben az övé fénylett, nagyon fénylő volt Drahosch, fejét a hasára fektette, az ing a bőrhöz ragadt, másik kezével a kávéfoltot simogatta, még nyirkos lehetett, randa éjszakai riadás volt, mondhatni álomból álomba, jer, így Drahosch, lógjunk el, lábujjhegyen kiosontak, a lámpa alatt idegen pár csókolózott, ti kik vagytok?, így ő, a fiú fél száját elemelte a lányétól, de közben csókolózott tovább, és ti?, hagyd már őket, így Drahosch, nyirkos salétromos fal és mosatlan edények ócska dombja, ennyi csupán a díszlet! hogy került az angyalföldi konyha kőkockáira, tömérdek lemez közé, nem tudni, micsoda éjtszaka, ringlispilezés, amelyből a sikontások meg a lánccsörgés marad meg, zenekar tutti, a háziak kitárták a szegényes üvegezett ajtót, asszony zsémbelt, férj morgott, mozgásba jött a konyha, emberek jöttek s mentek, földhözragadt és szédületes forgás kezdődött, kellemetlen és izgató egyszerre, az egész környék átlüktetett a konyhán, kandi násznép, valaki bort hozott, rosét, zöld, testes csatos üvegben, az anya elaludt a hokedlin,

szája keserű, fáradt, bátyja a viaszosvásznas konyhaasztalra dőlt véreres szemekkel, bámész szemek kétes sötétben, öreg, vak férfi lép be, karján gyönyörű szép leány, a nyitott ajtón tódul ki a füst, egyszerre beszél mindenki, a vak lehajtja a fejét, Istennek csöndje van, s a világ Isten bőbeszédűsége, az Istené, fater, hallatszik kintről, de maga fogja be a száját, „szenzáció, szenzáció! a zárdaszűz, a víziló…”, a leány pukedlizik, török basa, nagy a vasa, mondja és elpirul, két fiúcska sakkozik, van sakkórájuk, a heverőből kilóg a rugó, egy pár csókolózik rajta, lábuk összefonódva, a fiú tarkóján nagy, sárga közepű fekély, hogyan szabad így csókolózni!, hamarosan fölkelnek és mosolyogva elvonulnak, a lemezekre nem lép senki, mamlasz tevés-vevés hallszik a padlón, a vak férfi ajánlgatni kezdi a leányt, csak tizennégy éves!, szinte sírva hordozza körbe, markolj, súgja neki, s ha a szerencse kedvel, tiéd lesz a legjobb falat, hangosan azt mondja, csak a szüzességére vigyázzon a fiatalúr! görbén mosolyog titkán, én púder nélkül s meztelen lovagolok a bakon, mondja halkan a leány, homloka verejtékes, remélem, kiáltja az anya, ifjan kell neked, amint vagy, megrohadnod, markolj, súgja az anya is, markolj, s ha a szerencse kedvel, csupa gyönyörű mátka, egyszerre csönd van, a báty horkan az asztalon, magad szakállára létezz, mondja a vak, az arcába egész közelről, a bőrük egymáshoz ér, magad szakállára létezz, ebben a pillanatban kintről, a kis belső udvarról a Drahosch vidám félelemmel teli hangját hallja, jaj, édes, drága Danikám, ne bánts, édes, kedves Danikám ne bántsál, jaj, ne húzd a hajamat, inkább csinálj velem akármit, édes drága Danikám, csak ne bántsál, az emberek a konyhában bólongatva nevetni kezdtek, az ajtóra mutogattak a veranda felé, ott a lik, menjen, leselkedjék, ott van! és nevettek, rémüldözve pattant föl a helyéről, úgy érezte, kőből van a gerince, kőből és mégis üres, a kapkodására csak fokozódott a nevetés, a vak férfi a térdét csapkodta, de miért e vidám pompa?, az anya vizet eresztett alumínium bögrébe, nagy az én családom kelettől nyugatig, nyugattól keletig, a két fiúcska egyszerre, egyformán mosolyra húzta el a száját, ő, K., ekkorra minden zajról tudta, hogy mit jelent, még bús se, csak józan, figyelmes, nem tudott semmiféle Daniról, a legkézenfekvőbbre, Rónitz Jánosra, jaj, édes drága Janikám etc., nem gondolt akkor, csak a margócsykor, vonzódott Rónitzhoz, gondolataiban megvetette, mi szél fútta ezt ide?, de ha feltűnt katonazakós alakja, rendszerint nyomában a díszes gombra vicsorgó szelindekkel, tüstént csatlakozott, együtt mentek a margócsyra is, Korom volt még ott, a felszabadult Korom, és Dániel, a tó

partján megkerültek egy mogyoróbokrot és ott egy öregasszonyt pillantottak meg, az asszony avval volt elfoglalva, hogy a tóban ruhát mosott, ahogy meglátta őket, feléjük fordult s bámult, jócskán bennejárt az években, alacsony, nagy keblű vén szipirtyó, igencsak utálatos, avasan zsíros, piszkosan öreg, kis szemekkel, sulykolófával a kezében bámulta őket, Karol otthagyta őket, az asszonyhoz ment, mintha valamit mondani akarna neki, majd hirtelen mozdulattal felrántotta a szoknyáját, kivilágított az altest fehérje és a fekete szőrök foltja!, az asszony felordított, neki, K.-nak, azonnal Drahosch háromszögei jutottak az eszébe, rettenetes!, a fickó még egy illetlen kézmozdulatot tett, s elugrott mellőle, visszajött hozzájuk, mintha mi sem történt volna, miközben a megvadult asszonyság szidalmakat zúdított utána, nem szóltak egy szót sem, túlságosan is váratlan és felháborító disznóság volt ez, mely természetellenes brutalitással tört rájuk… Karol pedig tökéletesen nyugodt egykedvűséggel tovább ment velök, a fákon átfutott a fény, Rónitz előttük lépdelt, fenyegető ifjúságát a fényfoltok valószerűtlen és vadóc remegése még ijesztőbbé tette, mi lesz velem, gondolta, őt, K.-t is meglepte, amikor hangosan még ezt mondta: már néha gondolok a szerelemre, milyen lehet, én Istenem, milyen?, Rónitz megtorpant, s mint kit kígyó csípett, fordult meg, rámeredt, ő, K., lehorgasztotta a fejét, Rónitz elnevette magát, majd gyorsan ismét komoly lett, ti még szüzek vagytok, szegény kis bogárkáim, hangja egy vad öregemberé volt, a margócsy minden évben, Szent Istvánkor, Drahosch dolga volt, személyes joga és kötelessége, az erre vonatkozó alapszabály kimondja, hogy a margócsy „legfőképpen és elsődlegesen: hivatalos”, avval a nem titkolt céllal, hogy „felszámolja a kiskapukat”, és ennek oka nem a moralizáló hajlamban keresendő, hanem mert „nem lehetséges tízmillió kiskapuval operálni”, az „perverzió”, „a margócsyt nincs mód kiérdemelni, nem is kell, a margócsyt nincs mód visszautasítani”, olyan, hangsúlyozza az alapszabály, „mint egy anyajegy”, ezenfelül még „demokratikus, kizárólag attól függ, tetszik-e”, a szíve mélyén mindenki, a nemzetközi-margócsyra fente a fogát, ilyen azonban nem létezett, a vágyak terén is be kellett érni az úgynevezett kósza-margócsyval, mely „örökös, de ki tudja, mit hoz a holnap”, a titkos, ismeretes záradék szerint „aki kapja, az érdemtelen, de egy kukkot sem ért az, aki azt hiszi, az érdemtelenségért”, nem, „ó nem”, így a titkos záradék, a margócsy tehát tény volt, ezenfelül azonban, hogy rosszindulattal se lehessen csupán szóbeszédnek nevezni, még egy üveggolyó is volt, a következő Szent Istvánig lehetett babrálni, zöld, sárga

és mályvaszín fodrozódással, szép darab a maga nemében, Drahosch elvetette a súlykot, viccesen szólva az üveggolyót, a kósza-margócsy Rónitzé lett, nem volt efelől vita, mert nem lehetett, Drahosch tehát robbantott, hamarosan, már az ősszel összeköltözött Rónitzcal, együtt éltek, néha még mostan is, Rónitz olykor hónapokra „kiszáll a buliból”, a zöldségből, ilyenkor Drahosch tartja el, a margócsyval ér véget, definíció, a nyár, az asszony egyszer azt mondta neki, K.-nak, emlékezzék csak, a rádióújságot tartotta a kezében, úgy kiáltott, te, ez volna ő, te képtelen vagy lezárni valamit, s közben az újság széle hihetetlenül sebesen remegett, ő, K. és Halassi már a kezdet kezdetén irigyelték az asszony sodró jelenidejűségét, valóságos mozgékonyságát, hosszú sétáiknak sokszor volt tárgya a pillanat etc., ő, K., a jelen illékonyságát említette, vagy azt mondta: mi, a percnek bohóca, a változás serény kengyelfutói vagy az illanó idő szívdobbanása, és a séták folyamán, akár a bulvárokon, a nagy bulvárokra baj esetén úgy gondol az ember, mint egy olyan helyre, ahol kevésbé van hideg, akár a tóparton, körözve a rézsutos nyaraló körül, miközben egy-egy elhajló bokorág, lendülő függönyszél vagy nyíló ajtó jóvoltából piros, vihogó és inspiratív leányarcok fényeltek, a lányok a kék fényes selyemingben, mint gyors, tétova lángok lobogtak a homályban, határozott elképzelések és indulatok alakultak ki, fölfogásuk ellenkezve kapcsolódott az asszony azóta is következetes gyakorlatához, mert bár igaz az is, és ez legyen most megtorolás, hogy ők minden időjárásban, a nap és éjjel minden órájában igyekeztek fülön csípni az időt, és vándorbotjukra is rávésni, két örökkévalóság, múlt és jövő határán állni, ami pontosan megfelel a jelen pillanatnak, s kötéltáncosként végigmenni azon a vonalon, megvetették a várakozást, a jövő, így ők, megfojtja a pillanatot, ezzel szemben a múlt kitágítja, kétségtelenül szövevényesíti, de ez a bonyodalom gazdagság és nem kacat, tehát semmiképpen sem dolgozik ellene, nem lehet a múlt elemeire, így ők, pöcsétet ütni, és dossziéba tenni, aminek Drahosch azt vetette ellene, mert ha tehette, ellene vetett, hogy miként mindenütt, itt is minőségről van szó, nevezetesen gondolkodunk-e, van-e erre mód, hajlandóság, képesség, vagy ábrándozunk és merengünk, mert ha ábrándozunk és merengünk, secko jedno, hogy előre vagy hátra, ők, ő, K. és az asszony, most, mégis kicsit már úgy beszélnek a régről, mint egy tárgyról, s ebben igazán semmi szemrehányás vagy bűntudat sincs, nem lehetséges, oktondiság volna és lépten-nyomon tapasztalható manír, hogy ők valamilyen módon kivételek volnának, és megóvták magokat Mici

Mackó áldásra tartott mancsai alá húzódva, nem óvták meg magukat, tudomásul kell venniök, hogy izzadnak, reggelre elborul a tekintetők, ő úgy képzeli el magát, mint akinek nemcsak a szeme körül jelennek meg a ráncok, hanem a szeme fehérjén is, leheletök áporodott; és a hajlatokban nyirkos viszketés fészkel, ezzel szemben megtanulták a különféle szerek kezelését, a mértékletes életmód ezernyi apró fortélyát, tapasztaltak tehát, és ezt nem szabad lebecsülniök, és erre most figyeljen az asszony, és bocsássa is meg neki rögtön, hogy úgy beszél, mint egy néptanító vagy eszes káplán, így jár az, akinek hirtelen fontos lesz, hogy megértsék és megszeressék azt, amit mondani akar, mert ezt ő, K., most olyannak tartja, amelyből megérthető jelen és jelenlét, mely által, legalább, dolgok helyekre kerülnek, és az ifjúságukból, ebből a vitathatatlan és kikezdhetetlen felületből nem lesz sem aranykor, mely után sápítoznának, de nem is valami hideg lenyomat, melyet idegenkedve és gátlásosan hessegetnének magokból, magokból – mert akármennyire is töprengünk, belül a lelkünk tele van könnyűséggel, finom részegséggel, a szabadság enyhe mámorával, de nem tántorgunk, nem inog a térdünk ettől, mert a sok nehéz tudás ólma már régen jól megülepedett a szívünk vagy inkább valahol a gyomrunk alján, miként az erős, tengerre épült hajók tőkesúlya, s a világnak ez a keserű ismerete, ha le is lassítja ugyan vitorlánkat, de szilárdságot ad, ámbár ezt sem jól mondom, akármilyen tetszetős hasonlat ez az ólom a hajófenékben, nem jó hasonlat, abban sem vagyok biztos, hogy olyan nehéz és olyan keserű-e csakugyan, ami lefelé húz bennünket, csak azt tudom, hogy van egy nagyon mély lerakódás a létezésünk alján, a második vagy legfeljebb a harmadik réteg lehet alulról számítva, ami már végleges és változhatatlan, ahol már nem mozdul az életünk, tehát rossz szó rá, hogy lelassít, hiszen egyáltalán mozdíthatatlan és befejezett, erős és szilárd tartalom ez az emberben és nem valamilyen szomorú és halott dolog, sőt, bizonyos tekintetben ez él igazán, ez az, amit létezésünk folyamán létrehoztunk, amit életre hívtunk életünk anyagából, a többi és a további, a fedélzet rengése-ingása, a külsőbb rétegek, mint ez a mai ilyen-olyan életünk, már könnyű és csak játék, maradék nyári nagyvakáció –, ha két ember összejön, mondjuk, tréfával, ők ketten, az egyikük azt mondja, hát ennyi minden nem is történhetett abban az évben, ó, édesem, feleli a másik, elfelejti, hogy fiatalok voltunk akkor, és sok mindent végeztünk egy év alatt, általában nem a rokonszenv az, ami összehozza az embereket, már akit!, inkább kínos és fájdalmas érzés az, mikor két ember úgy érzi, hogy

össze kell kerülniök, nem valami nagy mulatság, ha két embernek össze kell kerülni, ő, K., most jól el tudja képzelni az asszony helyzetét, ismerik és nevették is együtt a házaspárok feszengését, amint többedszer hallják a másik történeteit, a figyelem és türelmetlenség, egy harmadik számára oly zavarba ejtő feszültségei közt, ismernek már minden fordulatot, közbevetést, ravasz hanyatlást, a feszültségtartás sok furfangját, anélkül azonban, hogy önmagukba fordulnának, hogy valami szemérmetlen közös nyelvet alakítanának ki, kétszemélyes különbékét, és egy közös múlt fedezékéből kacsintgatnának egymásnak, undorító az ilyen!, viszont örömmel és kellemetlen büszkeséggel nyugtázzák, ahogy az idők során csiszolódik a történet, elhagyja fölöslegeit, anélkül, hogy veszítene önmagából, szigorodik, de nem vértelenedik, úgy lesz kevesebb, hogy nem csökken, meglehet, talán merészen elrugaszkodik a kiinduló elemektől, de ez csak a kezdeti években szül riadalmat, azután nagyon is látszik, hogy éppen a hűség az, ami itt mozgat, van valami, ami egyre ugyanaz, amikor végül magokba maradnak aztán, elengedik magokat, jóízűen lapogatják egymás vállát, a hétszázát, apukám, illetőleg anyukám, milyen jól kijött most a vége felé az a dolog, meg az a másik, az meg egyáltalán nem jött át, vissza kéne talán térni ahhoz a múltkori jelzőhöz, és így tovább, no csak hallgassa az asszony tőle a saját sorsát, ő, K., úgyse való másra, az évben ismerkedtek ők is össze, abban az étteremben, ahol az utolsó margócsy volt, szeretett oda járni, olyan bátorítólag hatott rá egy csontvelő piritussal, aztán egy megbízható májgombócleves, és végül a bő és sűrű levű körömpörkölt, együtt főtt krumplival, nem fényes ebéd, de igen meghitt, amit csak emel a kedves, tenyeres-talpas pincérnő, aki olyan, mintha nagymamánk volna, vagy még inkább egy távoli rokon, aki a távoliságból eredeztethető felelőtlenséggel elkényezteti az embert, azonfelül nemcsak rendes és jó szándékú, hanem ért is az elkényeztetéshez, például ad kanalat a körömpörkölthöz etc., ilyen körülmények közt lépett asztalához az asszony, hogy leülhetne-e, volt még üres asztal, igaz, foglalt táblával, de ki venné azt komolyan, igen, igen, bólintott hát hevesen, nagyon is megérti a lányt, ez az asszony, van ilyen, szemét közben ripacs módra végigjáratta az üres asztalokon, van, van, ezt nagyon is el tudja képzelni, hogy egyszer csak egy kényszerítő erő folytán elhagyjuk azt a kis dohos lyukat, melyet szobánknak nevezünk, s ugyan szobánk, e dohos kis lyuk, ellen semmi kifogásunk, magunk ásta verem, azért mégiscsak börtönünk, ha vállalt is, s hirtelen kilépve az utcára döbbenten tapasztaljuk, hogy süt a nap, sőt időközben,

kézen-közön, ősz lett, azaz a napfény még feltűnőbb, hiszen nem kapcsolódik a levegő tompa nyári forrójához, ösztönösen nyújtani kezdjük lépteinket, a könnyű szél homlokunkba veri hajunk, a karunkat időnként lúdbőrzés fogja el, és egyszerre azt vesszük észre, hogy rettentő éhesek vagyunk, rövid tétovázás után belépünk a homályos étterembe, értékeljük előnyeit, kellemes visszafogottságát, az elzárkózás tapintatos hatásosságát, de, nem tehetünk róla, ezt már ismerjük, kikerülhetetlen szobácskánk jut eszünkbe, még bizonytalankodva fogjuk a nehezen lengő ajtó hűvös kilincsét, végigfut rajtunk rosszkedvűen, hogy talán vissza kellene fordulnunk, amikor meglátunk valakit egyedül ülni egy nem túlzottan jó fekvésű asztalnál, egy férfit vagy egy nőt, arcunk földerül, és arra gondolunk, megosztanánk ebédünket vele, és valóban, megindulunk biztosan feléje, erre az asszony, így volt, lesütötte a szemét, és halkan elkérte az étlapot, ő, K., a szokásos módján vérszemet kapott, de még mielőtt ez igazán megtörténhetett volna, és evvel kezdődött az ő és az asszony közös története, az asszony fölkapta a fejét az étlapból, és arra kérte őt, hallgasson, a verandán nem talált senkit, kemény éjszaka borult fölé, ahogy most is, a szélseperte és szélcsiszolta égbolton tiszta csillagok ragyogtak, s egy villódzó távoli fény pillanatonként tovatűnő hamut kevert belé, a szellő fűszer és kő szagát hozta, néhány utcával arrébb, mintha egy autó siklanék hosszan a nedves úttesten, elsuhan, és nyomában távolból jövő zavaros kiáltások törik meg a csendet, téli bosszantás!, aztán teljes súlyával visszahull rá a csönd, mely égbolt és csillag, mi történik itt, édes Istenem, elárulta Koromot, Korom: az, akit ő elárult, így azonosítható, ennyi?, föl se szarvazta, nem rajta múlt, de mégis, akkor hirtelen, mint a villám, beléhasított, hogy itt valami jóvátehetetlen rossz történt, valami megtörtént, amit már csak árnyalni lehet, ki fogja ezt megbocsátani?, Korom?, ugyan, nyilván, ha megbánja, megbocsát, és megbánja, és?!, ez az ő magánügyük!, a világban mi lesz evvel?, legalább Halassit árulta volna el, akkor lehetne Judás! de hát ez meg nem primitív kevélység-e, ha már lúd, legyen kövér?, nem lenne jobb adott esetben rettegni?, és mi van, ha Korom helyett Drahoschról van szó?, megborzong, a hideg szellő az arcába legyint, jőni fog egy egész-kicsi ősz, hajlonganak a néma tar fák, nő az avar és a homály, a hamvas ég inog, értsük meg jól…, semmi sem negatív, ami helyén van, a sötétség minden pontja átvilágítva, az indulat türelem, a fagy sugárzó meleg, a kietlenség gazdag virágzás, a mélység fény…, a toronyóra zengőn egyet üt, fázik, ha majd beköszönt az ősz, a nyaralónadrágnak vége,

összeomlik, magába roskad, a ragyogó nadrág már csak romjaiban él tovább, hirtelen kitűnik a szárak rövidsége, a dicsért bőség összevisszaság csak, ahogy a hosszú zseb kilóg az immár elkerülhetetlen zakó alól, arra alig van mentség, a könnyű kezű szabás miatt a nadrágot húzgálni kell, a cibálástól leereszkedhetik a villámzár, egyszerű skandallum, a deréktájon elszabadul az ing, nehezen elviselhető csupaszság támad, tikkadt, tompa csend, kezét lassan-lassan a zsebébe csúsztatja, belül meleg van, hevesen fülel, távolból jövő zavaros kiáltások törik meg ismét a csendet, téli bosszantás! téli bosszantás! téli bosszantás! téli bosszantás!